

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการ ศึกษาทบทวนปัญหาในการปรับใช้ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

Study on Legal Issues and Implementation of Alcoholic Beverage Control Act

B.E. 2551

(สัญญาเลขที่ 61-A1-0019 รหัสโครงการ 58-00-1258)

โดย

ไพศาล ลิ้มสถิตย์

ได้รับทุนสนับสนุนโดย

แผนงานศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.)

คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

พฤศจิกายน 2561

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการ ศึกษาทบทวนปัญหาในการปรับใช้
พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

Study on Legal Issues and Implementation of Alcoholic Beverage Control Act B.E. 2551

(สัญญาเลขที่ 61-A1-0019 รหัสโครงการ 58-00-1258)

ชื่อผู้รับผิดชอบโครงการ ไพศาล ลิ้มสถิตย์

ได้รับทุนสนับสนุนโดย

แผนงานศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.)

คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

บทคัดย่อ

โครงการ “ศึกษาทบทวนปัญหาในการปรับใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดัดแปลงอัลกอริธึม พ.ศ. 2551” เป็นการศึกษาทบทวนปัญหาเกี่ยวกับพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดัดแปลงอัลกอริธึม พ.ศ. 2551 ในช่วงเวลา 10 ปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะประเด็นปัญหาการใช้ การตีความกฎหมาย ปัญหาในการขับเคลื่อนกลไกของภาครัฐตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย และได้เสนอแนะ วิทยวิสัยที่ควรมีการศึกษาในอนาคต ผลการศึกษาทบทวนปัญหาในการปรับใช้พระราชบัญญัตินี้ สรุป ปัญหาที่ควรพิจารณาได้ดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับกลไก โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ขององค์กรควบคุมเครื่องดัดแปลงอัลกอริธึม ได้แก่ คณะกรรมการนโยบายเครื่องดัดแปลงอัลกอริธึมแห่งชาติสามารถแต่งตั้งที่ปรึกษาที่มาจากภาคธุรกิจ ได้ จึงเป็นการเปิดโอกาสให้อุตสาหกรรมสุราหรือธุรกิจเครื่องดัดแปลงอัลกอริธึม สามารถแทรกแซงการ กำหนดนโยบาย กฎหมายควบคุมเครื่องดัดแปลงอัลกอริธึมได้ผ่านผู้แทนจากภาคธุรกิจ อีกทั้ง คณะกรรมการนโยบายก็มีโครงสร้างที่ลำสมัย มีแต่ฝ่ายการเมือง ขาดกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ กรรมการ ผู้แทนองค์กรภาคประชาสังคม

การปฏิบัติงานของคณะกรรมการควบคุมเครื่องดัดแปลงอัลกอริธึมขาดกลไกเชื่อมโยงการทำงาน กับคณะกรรมการควบคุมเครื่องดัดแปลงอัลกอริธึมระดับจังหวัด มีการทำงานแบบแยกส่วนเป็นเอกเทศ จากกัน ส่งผลทำให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการควบคุมเครื่องดัดแปลงอัลกอริธึมระดับจังหวัดขาด ประสิทธิภาพ และไม่มีประสิทธิภาพ เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้การควบคุมเครื่องดัดแปลงอัลกอริธึมในหลาย พื้นที่มีจุดอ่อน ประกอบการการปฏิบัติของฝ่ายเลขานุการในคณะกรรมการควบคุมเครื่องดัดแปลง อัลกอริธึมระดับจังหวัดที่ทำงานตามระบบราชการ ไม่ให้ความสำคัญในเรื่องการควบคุมเครื่องดัดแปลง อัลกอริธึม

2. ปัญหาการใช้ การตีความ และการบังคับใช้กฎหมายในบางประเด็นตามพระราชบัญญัติ ควบคุมเครื่องดัดแปลงอัลกอริธึม พ.ศ. 2551 โดยเฉพาะบทบัญญัติใน หมวด 4 การควบคุมเครื่องดัดแปลง อัลกอริธึม (มาตรา 26 – มาตรา 32) มีประเด็นที่เกี่ยวกับปัญหาการปรับใช้และการตีความกฎหมาย ในทางปฏิบัติหลายประการ ซึ่งได้นำเสนอไว้ในบทที่ 4 จึงขอสรุปในภาพรวมคือ พ.ร.บ.ควบคุม เครื่องดัดแปลงอัลกอริธึมมีบทบัญญัติบางเรื่องที่ขาดความชัดเจน ทำให้เกิดปัญหาในการตีความและการ ปรับใช้ของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือมีเนื้อหาที่ไม่ครอบคลุมสภาพปัญหาปัจจุบัน โดยเฉพาะประเด็น การสื่อสารการตลาดที่ถูกกำหนดโดยกลุ่มธุรกิจสุราที่ใช้กลยุทธ์หรือรูปแบบใหม่อยู่เสมอ การใช้สื่อ

ออนไลน์ในกิจกรรมส่งเสริมการขายกับเยาวชนและกลุ่มเป้าหมายที่เป็นคนวัยทำงาน อีกทั้งยังมีปัญหา บังคับใช้กฎหมายของพนักงานเจ้าหน้าที่ เนื่องจากพนักงานเจ้าหน้าที่ส่วนหนึ่งยังขาดความรู้ ความ เข้าใจในสาระสำคัญของ พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ข้อเสนอในการปรับปรุงกลไกการขับเคลื่อนตาม พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 คือ ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในหัวข้อต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการเสนอแก้ไขปรับปรุง พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ในประเด็นสำคัญที่มีความจำเป็นที่จะต้อง เสนอแก้ไขในอนาคต

นอกจากนี้ ผู้บริหารกระทรวงสาธารณสุขควรสั่งการให้ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการ ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัดคือ นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด (สสจ.) ประสานงานกับผู้ว่า ราชการจังหวัด เพื่อให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัดครบทั้ง 77 จังหวัด และควรมีการจัดประชุมคณะกรรมการ ฯ อย่างสม่ำเสมอ และรายงานผลการดำเนินงานต่อ คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ปัจจัยสำคัญอื่นที่ส่งผลต่อการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็คือ ภาครัฐควรมีนโยบายชัดเจน ในเรื่องการจัดจำนวนใบอนุญาตจำหน่ายสุรา ซึ่งถือเป็นมาตรการควบคุมการลดอันตรายจากการ บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ได้ผลดีที่สุดตามข้อเสนอแนะขององค์การอนามัยโลก โดยต้องมี มาตรการทบทวน ตรวจสอบการปฏิบัติตามเงื่อนไขใบอนุญาตจำหน่ายสุราอย่างเคร่งครัดเหมือนใน ต่างประเทศ

กิตติกรรมประกาศ

รายงานวิจัย โครงการ “ศึกษาทบทวนปัญหาในการปรับใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551” เป็นการศึกษาทบทวนปัญหาเกี่ยวกับพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ในช่วงเวลา 10 ปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะประเด็นปัญหาการใช้ การตีความกฎหมาย ปัญหาในการขับเคลื่อนกลไกของภาครัฐตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย

ผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ แสง บุญเฉลิมวิภาส อดีตประธานกรรมการร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ของกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข และอดีตกรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ที่กรุณาให้สัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมา อุปสรรค ปัญหาในการเสนอร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ผู้วิจัยขอขอบคุณ อาจารย์จุมพล แดงสกุล อาจารย์พิเศษ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ลำปาง ซึ่งช่วยศึกษาวิเคราะห์ประเด็นการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณการศึกษานี้

ไพศาล ลิ้มสถิตย์

0

พฤศจิกายน 2561

สารบัญ

บทคัดย่อ

บทที่

1. บทนำ	1
2. สาระสำคัญของพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551	4
2.1 ความเป็นมาของการเสนอกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์	
2.2 สาระสำคัญของพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551	
3. ปัญหาโครงสร้าง อุปสรรคในการปฏิบัติงานขององค์กรกำหนดนโยบายและควบคุมเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์	23
3.1 คณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์แห่งชาติ	
3.1.1 ปัญหาองค์ประกอบคณะกรรมการนโยบาย ฯ และความเหมาะสมของ ที่ปรึกษา	
3.1.2 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการนโยบาย ฯ	
3.2 คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์	
3.2.1 องค์ประกอบของคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์	
3.2.2 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์	
3.3 คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ระดับจังหวัด	
3.3.1 องค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มน้ำ แอลกอฮอล์จังหวัด	
3.3.2 สรุปปัญหาในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มน้ำ แอลกอฮอล์จังหวัด	
3.3.3 คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์กรุงเทพมหานคร	
3.4 สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์	

**4. ปัญหาการปรับใช้และการตีความ มาตรา 32 พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดัดม
แอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551** 58

4.1 การควบคุมบรรจุภัณฑ์ ฉลาก ข้อความคำเตือนเครื่องดัดมแอลกอฮอล์ (มาตรา 26)

4.2 การห้ามขายเครื่องดัดมแอลกอฮอล์ในสถานที่หรือบริเวณที่กฎหมายกำหนดไว้ (มาตรา 27) และ มาตรการกำหนดสถานที่ห้ามบริโภคเครื่องดัดมแอลกอฮอล์ (มาตรา 31)

4.3 มาตรการกำหนดวัน เวลาห้ามขายเครื่องดัดมแอลกอฮอล์ (มาตรา 28)

4.4 มาตรการกำหนดอายุผู้ซื้อหรือผู้บริโภคเครื่องดัดมแอลกอฮอล์ (มาตรา 29)

4.5 มาตรการกำหนดวิธีการหรือลักษณะการขายเครื่องดัดมแอลกอฮอล์ (มาตรา 30)

4.6 มาตรการควบคุมการโฆษณาเครื่องดัดมแอลกอฮอล์ (มาตรา 32)

4.7 การปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ (มาตรา 34)

5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ 88

บรรณานุกรม 94

ภาคผนวก 97

ก) พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดัดมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

ข) ร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดัดมแอลกอฮอล์ พ.ศ.
(ตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 13 มีนาคม 2550)

ค) ประวัติผู้รับผิดชอบโครงการ

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล/ที่มาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย

แผนยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติ พ.ศ. 2554-2563 ซึ่งเป็นแผนยุทธศาสตร์ 10 ปี ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2553 เป็นยุทธศาสตร์เพื่อจัดการปัญหาจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการควบคุมขนาดและความรุนแรงของปัญหาจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสังคมไทย จากผลการประเมินการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ในช่วง 5 ปีแรกคือ พ.ศ. 2554 – 2558 พบว่า การดำเนินเนื้องานควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของแต่ละหน่วยงานมีลักษณะขาดความเชื่อมโยง อีกทั้งในหลายหน่วยงานยังขาดทรัพยากรในการดำเนินงาน¹

พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ได้ใช้บังคับมาเป็นระยะเวลา 10 ปีแล้ว จึงควรมีการศึกษาทบทวนเนื้อหาของบทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้ว่า สามารถป้องกันหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสมหรือไม่ เพียงใด หรือสอดคล้องกับสภาพปัญหาหรือสถานการณ์ปัญหาสุราในปัจจุบันหรือไม่ ประกอบกับผู้ประกอบธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีการใช้กลยุทธ์การตลาด การส่งเสริมการขาย การโฆษณาที่ปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา มีการใช้เทคโนโลยีหรือสื่อออนไลน์เป็นเครื่องมือเพิ่มมากขึ้น กลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพระราชบัญญัตินี้คือ คณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับจังหวัด สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ เพียงใด

จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาบทบัญญัติของกฎหมายว่า มีจุดแข็ง จุดอ่อนในประเด็นใดบ้าง รวมถึงโครงสร้างองค์การระดับชาติ ระดับจังหวัด ปัญหาใช้และการตีความกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำโจทย์วิจัยหรือการศึกษาวิจัยทางวิชาการอื่น ๆ รวมถึงการเสนอปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ต่อไป

¹ อุดมศักดิ์ แซ่โจ้ว, พลเทพ วิจิตรคุณากร และสาวิตรี อัมฉนงศ์กรชัย (2559). ข้อเท็จจริงและตัวเลข: เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย. สงขลา: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา: 1-2.

2. วัตถุประสงค์การศึกษา

2.1 เพื่อศึกษา ทบทวนประเด็นปัญหาในการปรับใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

2.2 เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการศึกษาวิจัย เพื่อแก้ไขปรับปรุง พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

3. ขอบเขตการศึกษา

3.1 ศึกษาปัญหาเชิงโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ขององค์กรคือ คณะกรรมการนโยบายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์แห่งชาติ คณะกรรมการควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ และคณะกรรมการควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ระดับจังหวัด

3.2 ศึกษาปัญหาการใช้ การตีความ และการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 เช่น

- คำนิยาม (มาตรา 3)
- ปัญหาข้อกฎหมายกฎหมายที่เป็นช่องว่างหรือจุดอ่อนในการใช้ การตีความมาตรการเกี่ยวกับการโฆษณา การส่งเสริมการขาย และการสื่อสารการตลาดรูปแบบอื่น ๆ
- ปัญหาเกี่ยวกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของอุตสาหกรรมสุรา
- ปัญหาของการบังคับใช้กฎหมาย
- อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่
- มาตรการการลงโทษที่มีความเหมาะสม

4. ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวินิจฉัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาทบทวนข้อมูลเอกสารวิชาการ สถานการณ์หรือสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริง รวมถึงคำพิพากษาศาลที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 5.1 ทำให้ทราบปัญหาในการปรับใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มน้ำดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551
- 5.2 เป็นข้อมูลประกอบการศึกษาวิจัย เพื่อแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- 5.3 สรุปประเด็นสำคัญ เพื่อใช้ประกอบการอภิปรายในการประชุมวิชาการ สุราระดับชาติ ครั้งที่ 10 วันที่ 21-22 พฤศจิกายน 2561 ของศูนย์วิจัยปัญหาสุรา

6. ข้อจำกัดในการศึกษาวิจัย

การศึกษามีข้อจำกัดในการศึกษาในเรื่องระยะเวลาในการศึกษา รวมถึงยังขาดข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มน้ำดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ในระดับจังหวัด เนื่องจากภาครัฐยังไม่มีการจัดทำเป็นฐานข้อมูลอย่างเป็นระบบ อีกทั้งยังขาดข้อมูลการดำเนินงานของคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มน้ำดื่มแอลกอฮอล์ระดับจังหวัดซึ่งเป็นกลไกสำคัญในพื้นที่และภูมิภาค ทำให้ยังขาดข้อมูลสำคัญที่จะใช้ศึกษาวิเคราะห์รายละเอียดในบางประเด็น

บทที่ 2

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดีมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

เดิมนั้น ก่อนที่จะมีพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดีมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 การดำเนินงานด้านการควบคุมควบคุมเครื่องดีมแอลกอฮอล์ของไทย องค์กรหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบคือกระทรวงการคลัง ซึ่งเป็น การดำเนินมาตรการด้านการควบคุมด้านอุปสงค์ (Demand-side control) โดยมีกฎหมายเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตจำหน่ายสุรา และการจัดเก็บภาษีสุรา ตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 แต่ยังไม่เห็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการลดอันตรายจากการบริโภคสุราหรือเครื่องดีมแอลกอฮอล์ และไม่มีมาตรการควบคุมอุปทาน (Supply-side control) ที่ชัดเจน อีกทั้งยังไม่มีกำหนดนโยบายหรือยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการควบคุมควบคุมเครื่องดีมแอลกอฮอล์ของประเทศอีกด้วย ต่อมากระทรวงสาธารณสุขจึงมีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดีมแอลกอฮอล์ตาม พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดีมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

ดังจะเห็นได้จากมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2548 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่รองนายกรัฐมนตรี (นายจาตุรนต์ ฉายแสง) รายงานความก้าวหน้าการดำเนินตามมาตรการควบคุมการบริโภคสุราและยาสูบเพื่อสังคม ซึ่งได้มีการประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาเรื่องดังกล่าว เมื่อวันที่ 26 มกราคม 2548 สรุปผลการประชุมได้ดังนี้ การกำหนดมาตรการในการควบคุมการบริโภคสุราและยาสูบ ต้องให้ความสำคัญและพิจารณาถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขให้เป็นภาพรวมทั้งระบบ ทั้งในส่วนของนโยบายการดำเนินมาตรการลดการบริโภคเครื่องดีมแอลกอฮอล์ โดยให้ทุกฝ่ายร่วมกันจัด Campaign ในระดับชาติ เพื่อรณรงค์สร้างพลังในสังคมให้ขับเคลื่อนไปพร้อมกัน และให้องค์กรต่าง ๆ ในสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วม เพื่อให้การดำเนินการตามมาตรการและการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคสุราและยาสูบให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างจริงจัง รวมทั้งการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจำหน่ายสุราและการดีมสุรา รวม 2 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 และประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 253 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน 2515 กำหนดระยะเวลาการจำหน่ายสุรา และบทลงโทษที่แตกต่างกันส่งผลให้เกิดช่องว่างของกฎหมาย และให้จัดทำแผนการดำเนินงานโดยให้มีการประชุมพิจารณาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ อีกครั้ง ทั้งนี้ ให้กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข รับผิดชอบเจ้าภาพในการจัดประชุมดังกล่าว

กฎหมายฉบับอื่นที่มีการนำมาปรับใช้กับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 ซึ่งให้อำนาจกระทรวงสาธารณสุขออกประกาศที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522

2.1 ความเป็นมาของการเสนอกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ภายหลังจากที่มีการรัฐประหาร รัฐบาลรักษาการณ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549 โดย คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) นำโดย พล.อ.สนธิ บุญยรัตกลิน ผบ.ทบ.เป็นหัวหน้าคณะปฏิรูป ฯ ซึ่งทำให้ร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ที่กระทรวงสาธารณสุขเสนอต่อรัฐบาลต้องยุติการดำเนินการ โดยสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ส่งคืนร่างพระราชบัญญัติมายังกระทรวงสาธารณสุข

มติคณะรัฐมนตรี 17 ตุลาคม พ.ศ.2549

เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ.2549 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข (นายแพทย์มงคล ณ สงขลา) ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. เพื่อให้คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบอีกครั้ง จนเมื่อวันที่ 17 ตุลาคม พ.ศ.2549 คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ตามที่กระทรวงสาธารณสุขเสนอ ซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน รวมถึงตลอดถึงภาคเอกชน และประชาชนทั่วไปสมควรที่ทุกฝ่ายจะได้พิจารณาร่วมกันด้วยความรอบคอบเพื่อให้ได้ข้อยุติที่เหมาะสม ชัดเจน และสามารถบังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงมอบให้รองนายกรัฐมนตรี (นายโสมสิต บัณฑิตราษฎร์) รับเรื่องนี้ไปหารือในรายละเอียดร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงสาธารณสุข โดยให้กระทรวงสาธารณสุขเป็นฝ่ายเลขานุการ และให้เชิญผู้เกี่ยวข้องอื่นเข้าร่วมด้วยตามความเหมาะสมแล้วนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

คณะรัฐมนตรียังไม่พิจารณาเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ที่กระทรวงสาธารณสุขเสนอ และให้มีการประชุมและรวบรวมความเห็นหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องก่อน

มติคณะรัฐมนตรี 28 พฤศจิกายน 2549

คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการตามที่กระทรวงสาธารณสุขเสนอร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ. มีสาระสำคัญคือ ให้มีกฎหมายกำหนดมาตรการ ควบคุมการผลิต การนำเข้า การขาย การโฆษณา การบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ และการบำบัดรักษา ฟัน ฟุสสภาพผู้ติดเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ขึ้นใช้บังคับและส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา แล้วนำเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาต่อไป โดยรับความเห็นของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่เห็นควรเพิ่มเติมมาตรการในการเก็บภาษีสรรพสามิตเครื่องตี้มแอลกอฮอล์เพิ่ม และพิจารณาจัดสรรงบประมาณจากภาษีสรรพสามิตที่เก็บเพิ่มไปบริหารจัดการในรูปแบบกองทุนพัฒนาสังคม โดยให้มีการศึกษาและยกร่างกฎหมายที่จำเป็นสำหรับมาตรการเพิ่มเติม เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีอีกครั้งภายใน 45 วัน รวมทั้งความเห็นของคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับร่างมาตรา 31 วรรคสองที่กำหนดมิให้ใช้บังคับการโฆษณาที่ปรากฏในการถ่ายทอดสดรายการสดจากต่างประเทศ ควรกำหนดเพิ่มเติมมิให้ใช้บังคับกับการถ่ายทอดสดรายการสดในประเทศไปต่างประเทศด้วย นอกจากนี้ การห้ามโฆษณาหรือนำเครื่องหมายของเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ไปแสดงบนผลิตภัณฑ์อื่นใด ตามร่างมาตรา 33 ควรพิจารณากำหนดระยะเวลาให้ผู้ประกอบการที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันสามารถปรับตัวได้ทัน ไปพิจารณาด้วย

บทบาทของภาคประชาชนและภาควิชาการ

ภาคีเครือข่ายด้านสุขภาพและภาคประชาชนได้ร่วมจัดกิจกรรมที่มีความสำคัญคือ “โครงการวิ่งต้านเหล้า ทำความดี ปีมหามงคล” วิ่งจาก 4 ภาค รวบรวมรายชื่อผู้สนับสนุนพรบ.นี้ได้ราว 12.8 ล้านคน โดยมีประชาชนร่วมกันลงชื่อสนับสนุนการร่าง พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ในขณะที่ภาควิชาการ นำโดย ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา และเครือข่ายนักวิจัยทั่วประเทศ ได้รวบรวมงานวิจัยที่มีคุณภาพทั้งในและต่างประเทศอย่างรอบด้าน เพื่อยืนยันว่า ร่าง พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ จะเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างยิ่งในการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ¹

ร่างกฎหมายควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์เสนอโดยสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

¹ ทำไม่ต้องมี พรบ.คูนน้ำเมา (วันที่ 22 กรกฎาคม 2551) at <http://www.thaihealth.or.th/Content/22137-%E0%B8%97%E0%B8%B3%E0%B9%84%E0%B8%A1%E0%B8%95%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%A1%E0%B8%B5%20%E0%B8%9E%E0%B8%A3%E0%B8%9A.%E0%B8%84%E0%B8%B8%E0%B8%A1%E0%B8%99%E0%B9%89%E0%B8%B3%E0%B9%80%E0%B8%A1%E0%B8%B2.html>

สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ นำโดย นายตวง อันทะไชย และคณะ ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 25 มกราคม พ.ศ.2550 เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาร่างกฎหมายดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2549 และที่ประชุม สนช.ได้บรรจุวาระการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ในการประชุมวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2550 โดยที่ประชุม สนช.ได้มีมติให้รัฐบาลนำร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ที่เสนอโดยสมาชิก สนช.ไปพิจารณากระบวนการดังกล่าวได้มีส่วนช่วยเร่งรัดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งรัดการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ให้เร็วมากขึ้น จนกระทั่งกระทรวงสาธารณสุขได้ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ต่อคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2550

ในการประชุมสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติครั้งที่ 17 เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2550 มีวาระพิจารณาร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ที่เสนอโดยสมาชิก สนช.นำโดย นายตวง อันทะไชย และคณะ และร่าง ฯ ที่เสนอโดยคณะรัฐมนตรี ผลการประชุมดังกล่าว ที่ประชุมได้ลงมติในวาระที่ 1 รับหลักการ และแต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.

ข้อน่าสังเกตคือ ผลการพิจารณาในวาระที่ 1 มีจำนวนสมาชิก สนช.ที่เห็นชอบด้วยจำนวน 98 คะแนน ไม่เห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัตินี้มีจำนวน 34 คะแนน และงดออกเสียง 5 คะแนน จะเห็นได้ว่า มีสมาชิก สนช.หลายท่านที่ไม่เห็นด้วยกับร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. โดยมีการอภิปรายแสดงความคิดเห็นที่หลากหลาย เช่น นายสมเกียรติ อ่อนวิมล สมาชิก สนช. ไม่เห็นด้วยกับร่าง พ.ร.บ.ฉบับนี้ โดยอ้างว่า อยากเห็นงานที่เป็นงานวิทยาศาสตร์ ไม่ใช่งานความรู้สึกรับผิดชอบทางศีลธรรม ยังไม่เห็นเหตุผลความจำเป็นหรือมีงานวิจัยที่เกี่ยวกับร่างกฎหมายฉบับนี้ และเห็นว่าข้อมูลที่นายมงคล ณ สงขลา (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข) นำเสนอเช่น ผลการศึกษาขององค์การอนามัยโลก เป็นงานวิจัยต่างประเทศ²

นายสมเกียรติ อ่อนวิมล สมาชิก สนช.ในขณะนั้น ได้อภิปรายแสดงความคิดเห็นและจุดยืนชัดเจนว่า ไม่เห็นด้วยกับร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. เพื่อประโยชน์ในการศึกษาทางวิชาการ จึงขอยกเนื้อหาบางตอนมาเผยแพร่ ดังนี้

“นายสมเกียรติ อ่อนวิมล : ท่านประธานฯ ที่เคารพครับ กระผม สมเกียรติ อ่อนวิมล สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ผมขอคัดค้านและไม่เห็นชอบด้วย และจะไม่ลงคะแนนรับกฎหมายฉบับนี้ ด้วยหลักการและเหตุผลที่ผมคิดว่ารับไม่ได้ เนื่องจากไม่ได้แก้ปัญหาอะไรให้กับสังคม ไม่ได้แก้ปัญหาการ

² รายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ 17 เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2550 (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา), น. 80-84.

ลดปริมาณการดื่มของคน ไม่ว่าจะรุ่นไหน รุ่นเก่า รุ่นใหม่ ไม่ได้แก้ปัญหาคารสร้างจิตสำนึกที่ถูกต้อง ไม่ได้แก้ปัญหาคารผลิตและการดื่มอย่างรับผิดชอบ แล้วเป็นการฟ้องถึงความล้มเหลวของการอบรมสั่งสอนสังคมด้วยจริยธรรม โดยเฉพาะศาสนาพุทธ เมื่อที่เพื่อนสมาชิก ที่นับถือศาสนาอิสลามก็ได้กล่าวแล้วว่า ก็ประพฤติตนเป็นตัวอย่างทั้งโลกมุสลิมแล้วว่าไม่ต้องมีกฎหมายก็ไม่ดื่ม เพราะมีความเคร่งครัดต่อคำสอนขององค์อัลเลาะห์หรือพระเจ้า ส่วนเรานี้ก็สอนกันมา 2,500 กว่าปีแล้วไม่จำ มีวัดตั้งหลายหมื่นวัดก็ไม่มีจิตสำนึก กฎหมายใดจะมาสู้กฎหมายที่อยู่ในหัวใจของผู้ที่มีความเคร่งครัดต่อพระศาสดาหรือคำสอนของศาสนาดนได้ ก็สะท้อนความล้มเหลวของสังคมเรา ไม่ใช่ความล้มเหลวของศาสนาพุทธ สะท้อนสังคมไทยที่ไม่รู้จักใช้ศาสนาพุทธให้เข้มแข็งเท่ากับหรือมากกว่าพลังของกฎหมาย ซึ่งเฉพาะกฎหมายฉบับนี้ ก็เป็นกฎหมายที่อ่อนแอเป็นอย่างยิ่ง ตอบอะไรไม่ได้เลย ยกเว้นจะทำลายกิจกรรมทางธุรกิจอุตสาหกรรมของผู้ที่ผลิตและจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จะดีหรือไม่ดีก็แล้วแต่คนดื่มหรือคนคิด ผมมีคำถามเบื้องต้นก่อนที่จะอธิบายถึงความไม่เหมาะสมของกฎหมายฉบับนี้ ที่ท่านรัฐมนตรีจะกรุณาตอบผมในตอนหลัง 2 - 3 ข้อ เพื่อจะได้เข้าใจหรือจะเปลี่ยนใจแต่คงยากครับ ถ้าไม่แก้หลาย ๆ มาตรา

อันที่ 1 ก็คือ เหตุผลของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ที่ทางรัฐบาลเขียนว่า เครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือเหล้ายาทั้งหลายนี้เป็นปัญหาสุขภาพครอบครัว อุบัติเหตุ อาชญากรรม เกิดผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจ ผมขอคุณผลงานวิจัยที่เป็นวิทยาศาสตร์ ช่วยรายงานให้ทราบด้วยว่า จริงหรือ หรือว่าดื่มเท่าไรจึงเกิดปัญหา หรือว่าเมาอย่างอื่น เช่น เมายา เมากาการเมือง ทูจจริตคอร์รัปชัน (Corruption) หรือแม้กระทั่งเมารักอย่างที่สุนทรภู่เมา ยิ่งกว่าเมาเหล้า ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพครอบครัวหรือว่าอาชญากรรมอย่างอื่นแค่ไหน อันนี้ต้องมีข้อมูลในการที่จะทำกฎหมาย

ผมทราบว่าธุรกิจอุตสาหกรรมผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นกลุ่มใจมาก เพราะว่าไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือข้อมูลไม่เหมือนกับท่านที่ทรงศีลทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นอีเมล (E-mail) หรือข้อมูลในที่สาธารณะ ล้วนแต่โถมถล่มเข้ามายังคอมพิวเตอร์ที่บ้านผมทั้งวันทั้งคืน แล้วบอกว่า โลกนี้ต้องทำอย่างที่กฎหมายฉบับนี้ และไม่ควรฟังผู้ประกอบการที่ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ไม่ฟังด้วยแล้วก็อ้างข้อมูลจากโลกทั้งหลาย ซึ่งไม่ถูกต้อง ต้องฟังสิครับว่า ทำไมเขาผลิตกันมาตั้ง 8,000 ปีแล้ว แล้วทำไมจึงผลิตต่อไป แล้วทำไมจึงอยู่กันได้ แล้วทำไมจึงกลายเป็นวัฒนธรรม แล้วทำไมจึงดื่มกันไม่ได้เรื่องแล้วจึงเกิดอุบัติเหตุล้มตาย หรือเป็นเพราะอะไรกันแน่ ท่านต้องตอบผมเรื่องข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ที่ท่านให้มาเพื่อจะช่วยให้การตัดสินใจเปลี่ยนแปลงได้..."

มติคณะรัฐมนตรี 13 มีนาคม 2550

กระทรวงสาธารณสุขได้เสนอร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ต่อ คณะรัฐมนตรีในรัฐบาลของพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น เพื่อให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา โดยคณะรัฐมนตรีในรัฐบาลดังกล่าวเห็นชอบร่างพระราชบัญญัตินี้เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2550 ซึ่งเป็นร่างที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกาแล้ว เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาต่อไป

ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้แก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ในประเด็นสำคัญคือ คำนิยามคำว่า "เครื่องดื่มแอลกอฮอล์" ให้หมายความว่าสุรา ตามกฎหมายว่าด้วยสุรา ทั้งนี้ ไม่รวมถึงยา วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ยาเสพติดให้โทษ ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น" เพื่อให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกับกฎหมายว่าสุรา และให้ส่งคณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาก่อนเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาต่อไป และให้กระทรวงสาธารณสุขรับข้อสังเกตของกระทรวงการคลังที่ให้ตัดคำว่า "ลดราคา" ตามร่างมาตรา 29 (3) ออก เพื่อไม่ให้เป็นการจำกัดการแข่งขันในตลาด ประกอบกับบทบัญญัติดังกล่าวยังไม่มีความชัดเจนว่าราคาที่เหมาะสมคือราคาใด เนื่องจากต้นทุนในการผลิตสินค้าย่อมมีการผันแปรตามกลไกของตลาด ราคาสินค้าย่อมมีความจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงด้วย ส่วนข้อความตามร่างมาตรา 30(6) ที่ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขในการประกาศกำหนดสถานที่ที่ห้ามมิให้ผู้ใดบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อาจเป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล จึงควรให้มีการตราเป็นพระราชกฤษฎีกาแทนประกาศของรัฐมนตรี

นอกจากนี้ ตามร่างมาตรา 31 ซึ่งกำหนดห้ามมิให้มีการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือแสดงชื่อเครื่องหมายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในหลายหลายรูปแบบ และร่างมาตรา 33 ซึ่งห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาสินค้าที่ใช้เครื่องหมายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเครื่องหมายสินค้า อาจเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพในการประกอบธุรกิจ จึงควรศึกษาต้นทุนและประโยชน์ทั้งในเชิงเศรษฐกิจและสังคมที่จะได้รับจากข้อห้ามเหล่านี้โดยละเอียด ก่อนที่จะมีข้อกำหนดดังกล่าวไปพิจารณาด้วย

ต่อมารัฐบาลได้เสนอร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. (เรื่องเสร็จที่ 110/2550)³ ฉบับที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2550 ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2550 เพื่อให้ สนช.บรรจุเป็นวาระพิจารณาต่อไป

³ หนังสือที่ นร 0503/4078 เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ลงวันที่ 20 มีนาคม 2550
گردمانรายละเอียดยใน ภาคผนวก ข) ประกอบ

เหตุผลตามร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ที่กระทรวงสาธารณสุข
เสนอ มีเนื้อหาดังนี้

โดยที่เครื่องตี้มแอลกอฮอล์ได้ก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพ ครอบครัว อุบัติเหตุ
และอาชญากรรม ซึ่งมีผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ สมควรกำหนด
มาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ รวมทั้งการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพ
ผู้ติดเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ เพื่อช่วยลดปัญหาและผลกระทบทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ ช่วย
สร้างเสริมสุขภาพของประชาชนโดยให้ตระหนักถึงพิษภัยของเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ ตลอดจน
ช่วยป้องกันเด็กและเยาวชนมิให้เข้าถึงเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย จึงจำเป็นต้องตรา
พระราชบัญญัตินี้

2.2 สาระสำคัญของพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

เนื้อหาในส่วนนี้ ผู้วิจัยขอนำเสนอสาระสำคัญโดยย่อของพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้ม
แอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 พร้อมทั้งเปรียบเทียบกับร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ.
.... ที่กระทรวงสาธารณสุขเสนอ และมีข้อสังเกตบางประการ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับกรณีวิเคราะห์ในบทที่ 3

พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ประกอบด้วย 7 หมวด ได้แก่

หมวด 1 คณะกรรมการนโยบายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์แห่งชาติ

หมวด 2 คณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์

หมวด 3 สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์

หมวด 4 การควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์

หมวด 5 การบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องตี้มแอลกอฮอล์

หมวด 6 พนักงานเจ้าหน้าที่

หมวด 7 บทกำหนดโทษ

หมวด 1 คณะกรรมการนโยบายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์แห่งชาติ

คณะกรรมการนโยบายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์แห่งชาติ มีองค์ประกอบตามมาตรา 5 แห่ง
พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 บัญญัติว่า

“มาตรา 5 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ” ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นรองประธานกรรมการคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม และปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการ

ให้ปลัดกระทรวงสาธารณสุขเป็นเลขานุการ และให้อธิบดีและผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลังเป็นผู้ช่วยเลขานุการ”

มาตรา 6 ให้คณะกรรมการมีที่ปรึกษาเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ประกอบด้วย

(1) ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ผู้แทนสหภาพการค้าแห่งประเทศไทย

(2) ผู้แทนองค์กรที่เป็นนิติบุคคลซึ่งมีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการรณรงค์เพื่อลดและเลิกการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ซึ่งเลือกกันเองจำนวนหนึ่งคน ผู้แทนองค์กรที่เป็นนิติบุคคลซึ่งมีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กซึ่งเลือกกันเองจำนวนหนึ่งคน ผู้แทนองค์กรที่เป็นนิติบุคคลซึ่งมีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคซึ่งเลือกกันเองจำนวนหนึ่งคน

(3) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านสังคมศาสตร์ ด้านกฎหมาย และด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ ด้านละหนึ่งคน

การเลือกและการแต่งตั้งที่ปรึกษาตาม (2) และ (3) ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ให้นำบทบัญญัติมาตรา 11 มาตรา 12 มาตรา 13 และมาตรา 14 มาใช้บังคับกับการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของที่ปรึกษาตาม (2) และ (3) โดยอนุโลม เว้นแต่อำนาจของรัฐมนตรีตามมาตรา 13 (3) ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการ

ข้อสังเกตเกี่ยวกับคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ มีดังนี้

1) องค์ประกอบของคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ

คณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ และมีกรรมการโดยตำแหน่งรวม 10 คน ซึ่งมีจำนวนรัฐมนตรีกระทรวงต่าง ๆ เป็นกรรมการมากถึง 9 คน มีข้าราชการประจำเพียง 1 คนที่เป็นกรรมการคือ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นเลขานุการคือ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข แต่ไม่ได้เป็นกรรมการ องค์ประกอบของคณะกรรมการนโยบายฯ ไม่มีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในด้านที่เกี่ยวข้องแต่อย่างใด

เมื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ที่กระทรวงสาธารณสุขเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2550⁴ จะพบว่า องค์ประกอบของคณะกรรมการนโยบายฯ มีความแตกต่างกันกับร่างกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ กล่าวคือ

มาตรา ๕ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ” ประกอบด้วย

(๑) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ

(๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นรองประธานกรรมการ

(๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงคมนาคม ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข และเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกินหกคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านสังคมสงเคราะห์ แพทย์ จิตวิทยา กฎหมาย เศรษฐศาสตร์ การศึกษา การศาสนา หรือนิเทศศาสตร์ โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละด้านจำนวนไม่เกินหนึ่งคน

(๕) ผู้แทนองค์กรเอกชน จำนวนไม่เกินแปดคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งได้รับการเสนอชื่อจากองค์กรเอกชนที่มีวัตถุประสงค์มิใช่เป็นการแสวงหากำไร และดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการสนับสนุนและรณรงค์ให้มีการลดและเลิกการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชน และเป็นผู้แทนองค์กรเอกชนที่ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชนจำนวนสองคน ทั้งนี้ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

ให้อธิบดีกรมควบคุมโรคเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการเป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

⁴ กรุณาดู ภาคผนวก ข) ร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. เสนอโดย คณะรัฐมนตรี

2) อำนาจหน้าที่คณะกรรมการนโยบายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์แห่งชาติ

คณะกรรมการนโยบายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์แห่งชาติมีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบาย แผนงาน และการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์เกี่ยวกับมาตรการด้านภาษี รวมทั้งมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ ตลอดจนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

“มาตรา 8 คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) กำหนดนโยบาย แผนงาน และการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์เกี่ยวกับมาตรการด้านภาษี รวมทั้งมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ ตลอดจนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

(2) ติดตามประเมินผลและตรวจสอบการดำเนินงานตาม (1)

(3) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย”

3) ที่ปรึกษาของคณะกรรมการนโยบายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์แห่งชาติ

มาตรา 6 บัญญัติให้คณะกรรมการนโยบายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์แห่งชาติมีที่ปรึกษา ซึ่งมีหน้าที่เพื่อให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ฯ แต่เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของที่ปรึกษาพบว่า เปิดโอกาสให้ภาคธุรกิจที่อาจเป็นตัวแทนของธุรกิจสุราหรือธุรกิจที่เกี่ยวข้องเป็นที่ปรึกษา ซึ่งจะกลายเป็นอุปสรรคสำคัญในการกำหนดนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ กฎหมาย หรือมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ รายละเอียดจะได้วิเคราะห์ในบทที่ 3

ผู้วิจัยได้สอบถามเรื่องที่ปรึกษาของคณะกรรมการตามมาตรา 6 จาก ศาสตราจารย์ แสง บุญเฉลิมวิภาส⁵ อดีตประธานกรรมการร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ของกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข และอดีตกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้ให้ข้อมูลในประเด็นนี้ว่า ร่าง พ.ร.บ.ที่เสนอโดยกระทรวงสาธารณสุขไม่มีเรื่องที่ปรึกษาของคณะกรรมการนโยบาย เนื้อหาส่วนนี้ได้ถูกแก้ไขในชั้นการพิจารณาวาระ 2 ของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ฯ และในการพิจารณาวาระ 3 ก็มีการยื้อของกลุ่มธุรกิจเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ที่ล็อบบี้ผ่านสมาชิก สนช.บางคน

⁵ ข้อมูลสัมภาษณ์ ศาสตราจารย์ แสง บุญเฉลิมวิภาส เมื่อวันที่ 24 กันยายน 2561 และวันที่ 11 ตุลาคม 2561 คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ท่าพระจันทร์)

จะไม่ให้ร่างกฎหมายนี้ผ่าน สนช. จนทำให้ฝ่ายผู้เสนอร่างกฎหมายต้องยอมตัดเนื้อหาสำคัญในหลายมาตราออกไป ที่ประชุม สนช. จึงได้พิจารณาเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติ ฯ เป็นร่างกฎหมายฉบับสุดท้ายที่ผ่าน สนช. ในขณะนั้น

หมวด 2 คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

มาตรา 10 กำหนดเรื่องคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุขเป็นรองประธานกรรมการคนที่หนึ่ง ปลัดกระทรวงการคลังเป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง และปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานกรรมการคนที่สาม และมีกรรมการโดยตำแหน่ง จำนวน 15 คน (เมื่อนับรวมรองประธานและเลขานุการ) ในขณะที่มีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน และกรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรเอกชน จำนวน 3 คน และมีอธิบดีกรมควบคุมโรคเป็นกรรมการและเลขานุการ อธิบดีกรมสรรพสามิตเป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา 16 บัญญัติเรื่องอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่สำคัญบัญญัติอยู่ในมาตรา 16 (1) - (7) โดยคณะกรรมการควบคุม⁶ จะมีอำนาจหน้าที่ที่ต้องประสานงานกับคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ กล่าวคือ การเสนอแนะนโยบาย แผนงาน และการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกี่ยวกับมาตรการด้านภาษี รวมทั้งมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตลอดจนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อคณะกรรมการนโยบาย ฯ

คณะกรรมการควบคุมเป็นองค์กรที่มีบทบาทหลักในการขับเคลื่อนการออกกฎ ระเบียบ เงื่อนไข ที่เกี่ยวกับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยสามารถจัดแบ่งบทบาทหลักได้ 4 ลักษณะคือ

1. การกำหนดกฎ ระเบียบ เงื่อนไขที่เกี่ยวกับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เอง ได้แก่ การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับบรรจุกัญธิ ฉลาก พร้อมทั้งข้อความคำเตือนสำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ผลิต หรือนำเข้า หรือกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการบำบัดรักษา หรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

2. การเสนอความเห็นต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาออกกฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องต่อไป ได้แก่ การกำหนดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สถานที่ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ วิธีหรือลักษณะการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ต้องห้าม สถานที่หรือบริเวณห้ามบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และสิ่งอื่นใดที่ใช้เป็นการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

⁶ คณะกรรมการควบคุม หมายความว่า คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

3. การเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการหรือรัฐมนตรีในการออกประกาศหรือระเบียบเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ แล้วแต่กรณี

4. ด้านการให้คำปรึกษาแนะนำ และประสานงานแก่หน่วยงานของรัฐและเอกชนเกี่ยวกับการควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ รวมทั้งการเสนอมาตรการในการป้องกันผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์

5. ด้านการเผยแพร่ข้อมูล ความรู้ ได้แก่ การจัดให้มีหรือส่งเสริมและสนับสนุนการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการให้แก่เยาวชนและประชาชนโดยทั่วไปให้เข้าใจถึงโทษและพิษภัยของเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์

ข้อสังเกตเกี่ยวกับคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และคณะกรรมการควบคุม
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับจังหวัด

1) คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

โครงสร้างของ “คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์” ตามพระราชบัญญัติควบคุม
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 10 ในส่วนของกรรมการโดยตำแหน่ง จำนวน 15 คน (เมื่อนับ
รวมรองประธานและเลขานุการ) มีจำนวนน้อยกว่าคณะกรรมการควบคุมตามร่างพระราชบัญญัติ
ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ที่กระทรวงสาธารณสุขเสนอต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งมีกรรมการโดย
ตำแหน่งมากถึง 24 คน (เมื่อนับรวมรองประธาน เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการ)

พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กำหนดให้องค์ประกอบของคณะกรรมการควบคุม
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประกอบด้วยข้าราชการระดับสูงคือ ปลัดกระทรวงและหัวหน้าส่วนราชการอื่นที่
เกี่ยวข้อง แต่ในทางปฏิบัติพบว่า ผู้ที่เข้าร่วมประชุมที่เป็นกรรมการโดยตำแหน่งมักจะเป็นข้าราชการที่
มิใช่ผู้บริหารกระทรวง ทำให้ไม่สามารถตัดสินใจหรือแสดงความเห็นในเชิงนโยบายได้

กรรมการที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์คือ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
กลับมีจำนวนเพียง 3 คน และมีกรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรเอกชน จำนวน 3 คน ซึ่งถือว่ามีสัดส่วน
น้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับกรรมการโดยตำแหน่ง ทั้ง ๆ ที่ในการพิจารณาของคณะกรรมการควบคุม
มักจะเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ในเรื่องนั้น ๆ ในทางปฏิบัติก็พบว่า
ผู้แทนส่วนราชการที่เป็นกรรมการโดยตำแหน่งมักจะไม่แสดงความคิดเห็นในที่ประชุม

เนื้อหาของพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ที่กระทรวงสาธารณสุข ที่
บัญญัติในมาตรา 13 ก็มีโครงสร้างที่คล้ายคลึงกันกับพ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

มาตรา ๑๓ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์” ประกอบด้วย

(๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นประธานกรรมการ

(๒) ปลัดกระทรวงสาธารณสุข เป็นรองประธานกรรมการ

(๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา อัยการสูงสุด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมการขนส่งทางบก อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมการแพทย์ อธิบดีกรมการศาสนา อธิบดีกรมคุมประพฤติ อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น อธิบดีกรมสรรพสามิต อธิบดีกรมสุขภาพจิต เลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ปลัดกรุงเทพมหานคร และผู้จัดการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกินสามคน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านสังคมสงเคราะห์ แพทย์ จิตวิทยา กฎหมาย เศรษฐศาสตร์ การศึกษา กาศาสตร์ หรือนิเทศศาสตร์ โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละด้านจำนวนไม่เกินหนึ่งคน

(๕) ผู้แทนองค์กรเอกชนจำนวนไม่เกินสามคน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคล ซึ่งได้รับการคัดเลือกจากองค์กรเอกชนที่มีวัตถุประสงค์มิใช่เป็นการแสวงหากำไร และดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการสนับสนุนและรณรงค์ให้มีการลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

ให้อธิบดีกรมควบคุมโรคเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการเป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

2) คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับจังหวัด

คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับจังหวัด ได้แก่ “คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัด” ตามมาตรา 18 แห่ง พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานกรรมการ และกรรมการโดยตำแหน่งได้มากที่สุด จำนวน 13 คน (ไม่นับรวมประธานกรรมการ) และมีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 4 คน โดยมีนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด (สสจ.) เป็นกรรมการและเลขานุการ

นอกจากนี้ ยังมี “คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กรุงเทพมหานคร” ประกอบด้วยผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นประธานกรรมการ ก็มีโครงสร้างคล้ายคลึงกันกับคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัด จึงไม่ขอกล่าวถึง ณ ที่นี้

ผู้วิจัยใคร่ขอวิเคราะห์ประเด็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ จังหวัด และคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์กรุงเทพมหานคร ตามมาตรา 22 แห่ง พ.ร.บ. ควบคุมเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ ซึ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการควบคุม และคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ ดังต่อไปนี้

ประการแรก คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ระดับจังหวัดมีหน้าที่ติดตาม ประเมินผลและตรวจสอบการดำเนินงานเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายเพื่อลดและเลิกการบริโภค เครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ แล้วรายงานผลต่อคณะกรรมการควบคุม

ประการที่ 2 คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ระดับจังหวัดมีหน้าที่เสนอความเห็น เกี่ยวกับมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์และการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติด เครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ต่อคณะกรรมการควบคุม

ประการที่ 3 กำหนดแนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกับนโยบายของคณะกรรมการในการลดและ เลิกการบริโภคเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์

ประการที่ 4 ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการหรือคณะกรรมการควบคุมมอบหมาย

สำหรับอำนาจหน้าที่อื่น ๆ ของคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ระดับจังหวัด จะเป็นเรื่องการให้คำปรึกษาแนะนำ และประสานงานแก่งานหน่วยงานของรัฐและเอกชนเกี่ยวกับการควบคุม การผลิต การนำเข้า การขาย การโฆษณา และการบริโภคเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ รวมทั้งการเสนอ มาตรการในการป้องกันผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ ตลอดจนการบำบัดรักษาและ ฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ และการกำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อเฝ้าระวังและป้องกันมิให้เด็ก และเยาวชนไปเกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์

หมวด 3 สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์

มาตรา 24 แห่ง พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ กำหนดให้จัดตั้ง “สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์” ขึ้น สังกัดกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ในด้านงานธุรการของคณะกรรมการนโยบาย ฯ และคณะกรรมการควบคุม

ผู้วิจัยมีข้อสังเกตบางประการคือ สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์มิได้เป็นฝ่ายธุรการของคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์กรุงเทพมหานคร คณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์จังหวัด อีกทั้งยังไม่มีมีการประสานการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดกับฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ระดับจังหวัด เนื่องจากสำนักงานเป็นหน่วยงานในสังกัดกรมควบคุมโรค ส่วนนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด (สสจ.) เป็นกรรมการและเลขานุการ ก็อยู่ในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ฉะนั้น จึงอาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การขับเคลื่อนงานหรือกิจกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในระดับจังหวัดประสบปัญหาค่อนข้างมาก

บทบาทหน้าที่สำคัญอีกประการของสำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ก็คือ การดำเนินการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบาย รวมทั้งแผนงานและมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ และการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ตี้มเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ของหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง แล้วรายงานให้คณะกรรมการควบคุมทราบและพิจารณาเสนอคณะกรรมการ และเป็นศูนย์กลางข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ รวมถึงดำเนินการหรือสนับสนุนให้มีการดำเนินการศึกษา วิเคราะห์ วิจัยปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับเครื่องตี้มแอลกอฮอล์

หมวด 4 การควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์

เนื้อหาในหมวดนี้มีความสำคัญค่อนข้างมากในแง่ที่มีบทบัญญัติต่าง ๆ ที่กำหนดมาตรการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ สรุปได้ดังนี้

- 1) การควบคุมบรรจุภัณฑ์ ฉลาก และคำเตือนเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ที่ผลิตในประเทศหรือนำเข้าจากต่างประเทศ (มาตรา 26)
- 2) การกำหนดสถานที่ห้ามขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ (มาตรา 27)
- 3) การกำหนดวัน เวลาห้ามขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ (มาตรา 28)
- 4) มาตรการกำหนดอายุผู้บริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ (มาตรา 29)

- 5) มาตรการกำหนดวิธีการหรือลักษณะการขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ (มาตรา 30)
- 6) มาตรการกำหนดสถานที่ห้ามบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ (มาตรา 31)
- 7) มาตรการควบคุมการโฆษณาเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ (มาตรา 32)

หมวด 5 การบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องตี้มแอลกอฮอล์

การบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ มีบทบัญญัติเพียงมาตราเดียวคือ มาตรา 33 แต่ในทางปฏิบัติพบว่า คณะกรรมการควบคุมไม่เคยออกหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในเรื่องการให้การสนับสนุนแก่ผู้ติดเครื่องตี้มแอลกอฮอล์หรือญาติ คณะบุคคล หรือองค์กรทั้งภาครัฐหรือเอกชนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ เพื่อฟื้นฟูบำบัดรักษาผู้ติดเครื่องตี้มฯ แต่อย่างใด

อีกทั้ง สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ กรมควบคุมโรค ก็ไม่เคยได้รับการจัดสรรงบประมาณที่จะดำเนินกิจกรรมตามมาตรานี้ จึงสะท้อนให้เห็นถึงความล้มเหลวในการขับเคลื่อนให้กิจกรรมการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ที่ริเริ่มโดยกลุ่มผู้ติดเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ องค์กรภาคประชาสังคม หรือหน่วยงานของรัฐตามมาตรา 33

หมวด 6 พนักงานเจ้าหน้าที่

พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องคือ มาตรา 34 ถึง มาตรา 37 มีเนื้อหาเกี่ยวกับการให้อำนาจตามกฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ได้แก่ การเข้าไปในสถานที่ทำการของผู้ผลิต นำเข้า หรือขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ สถานที่ผลิต นำเข้า หรือขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ สถานที่เก็บเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ ในเวลาทำการของสถานที่นั้น รวมถึงเข้าตรวจสอบยานพาหนะเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือการยึดหรืออายัดเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ของผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือผู้ขายที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ รวมถึงมีอำนาจออกหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งเอกสารหรือวัตถุใดมาเพื่อประกอบการพิจารณา ทั้งนี้ มีกรบัญญัติให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาด้วย

อย่างไรก็ดี การปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพ.ร.บ.ควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ มีข้อจำกัดหลายประการ บางกรณีเกิดจากข้อจำกัดเกี่ยวกับตัวบ+ทบัญญัติที่ให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่เอง ปัญหาการใช้ดุลพินิจของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือบางกรณีเกี่ยวกับปัจจัยภายนอกที่ทำ

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายบัญญัติไว้ เช่น ปัญหาเรื่องผู้มีอิทธิพลเจ้าของกิจการมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างใกล้ชิด ปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน

หมวด 7 บทกำหนดโทษ

บทกำหนดโทษ มีบัญญัติอยู่ในมาตรา 38 ถึง มาตรา 45 แต่ไม่ขอกล่าวถึงในรายละเอียด ผู้วิจัยมีข้อสังเกตบางประการคือ การกำหนดโทษในกรณีการห้ามการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่ที่กำหนดไว้ตามมาตรา 31 มีโทษอาญาคือ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งเป็นอัตราโทษที่สูงกว่ากฎหมายควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบคือ “พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560” กรณีการสูบบุหรี่ในเขตปลอดบุหรี่ตามมาตรา 42⁷ มีโทษอาญาตามมาตรา 67⁸ คือ โทษปรับไม่เกิน 4,000 บาท แต่ไม่มีโทษจำคุก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้ร่างกฎหมายเห็นว่า การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่ที่ห้ามบริโภคที่กฎหมายกำหนด อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้บริโภค รวมถึงบุคคลอื่นด้วย โดยเฉพาะในประเด็นความปลอดภัย การก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่บุคคลอื่น

⁷ “มาตรา 42 ห้ามผู้ใดสูบบุหรี่ในเขตปลอดบุหรี่ เว้นแต่เป็นเขตสูบบุหรี่ที่กำหนดตามมาตรา 41 วรรคสอง”

⁸ “มาตรา ๖๗ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 42 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท”

สถานที่ห้ามบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (มาตรา 31)

1. วัดหรือสถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา เว้นแต่เป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรมทางศาสนา
2. สถานที่บริการสาธารณสุขของรัฐ สถานพยาบาล และร้านขายยา ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นที่พักส่วนบุคคล
3. สถานที่ราชการ ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นร้านค้าหรือสโมสร
4. รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐ ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นที่พักส่วนบุคคล หรือสโมสร หรือการจัดเลี้ยงตามประเพณี และองค์การสุรา
5. สถานศึกษา ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นที่พักส่วนบุคคล หรือสโมสร หรือการจัดเลี้ยงตามประเพณี หรือสถานศึกษาที่สอนการผสมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ได้รับอนุญาต
6. สถานที่บริการน้ำมันเชื้อเพลิง หรือร้านค้าในบริเวณสถานที่บริการน้ำมันเชื้อเพลิง
7. สวนสาธารณะของทางราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ
8. บนทางในขณะขับขี่ หรือในขณะโดยสารอยู่ในรถ หรือบนรถ
9. สถานีรถไฟ หรือในขบวนรถที่อยู่บนทางรถไฟ
10. สถานีขนส่ง
11. ท่าเรือโดยสารสาธารณะหรือบนเรือโดยสารสาธารณะประจำทาง
12. พื้นที่ที่อยู่ในกำกับดูแลและใช้ประโยชน์ของราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ
13. พื้นที่ประกอบกิจการโรงงาน ยกเว้น การบริโภคที่เป็นขั้นตอนของการผลิตหรือรักษามาตรฐานการผลิต

บทที่ 3

ปัญหาโครงสร้าง อุปสรรคในการปฏิบัติงานของ องค์กรกำหนดนโยบายและควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

หน่วยงานควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนปี 2551

ก่อนที่จะมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 องค์กรนโยบายควบคุมยาสูบของประเทศไทยคือ “คณะกรรมการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ” (คบอช.) ซึ่งเป็นคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นตามคำสั่งกระทรวงสาธารณสุขที่ 726/2546 ลงวันที่ 27 สิงหาคม 2546 องค์ประกอบของคณะกรรมการชุดดังกล่าวประกอบด้วย

เมื่อวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2549 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่กระทรวงสาธารณสุขเสนอมติคณะกรรมการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติที่มีมติเห็นชอบมาตรการในการห้ามโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านสื่อทุกชนิดและควบคุมการส่งเสริมการขาย การใช้สัญลักษณ์ผลิตภัณฑ์/ผู้ผลิต/บริษัทผลิตและจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกแสดงต่อสาธารณชนหรือออกแสดงร่วมกับสินค้าชนิดอื่น ๆ ไม่ว่าจะกรณีใด ๆ และกำหนดนโยบายในเรื่องการปรับเปลี่ยนสรรพสามิตสุรา การบำบัดรักษาผู้ติดสุรา การขึ้นค่าธรรมเนียมและการจำกัดการออกใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Zoning) การห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกวันเวลาที่ได้รับอนุญาต การห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 21 ปี และการห้ามมิให้มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่สาธารณะ หรือบริเวณที่กำหนด โดยมอบหมายให้ผู้เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ ให้กระทรวงสาธารณสุขนำมติดังกล่าวไปพิจารณาร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินการที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งจะแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อันเนื่องมาจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และสารเสพติดต่าง ๆ เช่น ปัญหาของเด็กและเยาวชน และปัญหาอุบัติเหตุการจราจร เป็นต้น ต่อไป

เมื่อพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2551 ก็มีองค์กรที่กำหนดนโยบายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามกฎหมายจัดตั้งขึ้น 2 องค์กรคือ คณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ และคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาเบื้องต้น พบปัญหา อุปสรรคในการปฏิบัติงานขององค์กรดังกล่าวในทางปฏิบัติ รวมถึงการจัดรูปแบบขององค์ประกอบของคณะกรรมการทั้งสองชุดที่มีส่วนทำให้การ

ดำเนินการด้านการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ของประเทศไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.1 คณะกรรมการนโยบายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์แห่งชาติ

คณะกรรมการนโยบายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์แห่งชาติ ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ มีอำนาจหน้าที่สำคัญตามมาตรา 8 แห่ง พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 คือ กำหนดนโยบาย แผนงาน และการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์เกี่ยวกับมาตรการด้านภาษี รวมทั้งมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

อย่างไรก็ดี การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการนโยบายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์แห่งชาติ ก็มีข้อจำกัดบางประการ และอาจถูกแทรกแซงจากอุตสาหกรรมสุราหรือธุรกิจเหล้า เบียร์ได้ ดังจะได้วิเคราะห์ในลำดับต่อไป

3.1.1 ปัญหาองค์ประกอบคณะกรรมการนโยบาย ฯ และความเหมาะสมของที่ปรึกษา

ประการแรก การออกแบบโครงสร้างของคณะกรรมการนโยบาย มีลักษณะเป็นคณะกรรมการตามกฎหมายรูปแบบเก่า ซึ่งประกอบด้วยรัฐมนตรีกระทรวงต่าง ๆ หรือผู้แทนส่วนราชการ ไม่มีการแต่งตั้งกรรมการที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้แทนภาคประชาสังคมแต่อย่างใด จึงกล่าวได้ว่าโครงสร้างของคณะกรรมการนโยบายเป็นกลไกการทำงานที่ล้าสมัย อาจส่งผลทำให้การดำเนินงานไม่มีประสิทธิภาพ

หากเปรียบเทียบกับโครงสร้างคณะกรรมการนโยบายควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในประเทศที่พัฒนาแล้ว มิได้มีโครงสร้างในลักษณะนี้ อีกทั้งหากมีกฎหมายที่บัญญัติให้จัดตั้งคณะกรรมการระดับชาติหลายฉบับที่มีองค์ประกอบหลักคือ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ เช่น คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ตามมาตรา 9¹ แห่ง พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ กรรมการโดยตำแหน่งมีจำนวน 9 คน และมีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกินจำนวน 8

¹ “มาตรา 9 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค” ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ เลขาธิการนายกรัฐมนตรี ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงคมนาคม เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา และผู้ทรงคุณวุฒิอีกไม่เกินแปดคนซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการ และเลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เป็นกรรมการและเลขานุการ”

คน กฎหมายหลายฉบับก็มีโครงสร้างคล้ายคลึง จึงเป็นไปได้ที่รัฐมนตรีทุกท่านจะสามารถเข้าร่วมประชุมพร้อมกันได้

ประกาศที่ 2 พ.ร.บ. ควบคุมเครื่องตีแมลงกอสอลล์บัญญัติให้มีการแต่งตั้ง “คณะกรรมการมีที่ปรึกษา” ซึ่งมีผู้แทนจากภาคธุรกิจ 3 คนคือ ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ผู้แทนสหการค้ำแห่ง ประเทศไทย ซึ่งผู้แทนจากภาคธุรกิจทั้ง 3 คนนี้ อาจมาจากอุตสาหกรรมสุราก็ได้ เนื่องด้วย กฎหมายมิได้กำหนดคุณสมบัติต้องห้ามของผู้ที่จะมาเป็นผู้แทนของภาคธุรกิจไว้ว่า จะต้องไม่มีความเกี่ยวข้องกับธุรกิจเครื่องตีแมลงกอสอลล์ อีกทั้งในทางปฏิบัติก็คงไม่สามารถที่จะกีดกันตัวแทนจาก บริษัทเหล้าเข้ามาเป็นกรรมการที่ปรึกษาได้ บทบัญญัติในมาตรา 6 บัญญัติว่า

“มาตรา 6 ให้คณะกรรมการมีที่ปรึกษาเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการ ดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ประกอบด้วย

(1) ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ผู้แทนสหการค้ำแห่ง ประเทศไทย

(2) ผู้แทนองค์กรที่เป็นนิติบุคคลซึ่งมีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการรณรงค์เพื่อลดและเลิก การบริโภคเครื่องตีแมลงกอสอลล์ซึ่งเลือกกันเองจำนวนหนึ่งคน ผู้แทนองค์กรที่เป็นนิติบุคคลซึ่งมี วัตถุประสงค์เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กซึ่งเลือกกันเองจำนวนหนึ่งคน ผู้แทนองค์กรที่เป็นนิติบุคคลซึ่งมี วัตถุประสงค์เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคซึ่งเลือกกันเองจำนวนหนึ่งคน

(3) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความสามารถและ ประสบการณ์ด้านสังคมศาสตร์ ด้านกฎหมาย และด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ ด้านละหนึ่งคน

การเลือกและการแต่งตั้งที่ปรึกษาตาม (2) และ (3) ให้เป็นไปตามระเบียบที่ คณะกรรมการกำหนด

ให้นำบทบัญญัติมาตรา 11 มาตรา 12 มาตรา 13 และมาตรา 14 มาใช้บังคับกับการ ดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของที่ปรึกษาตาม (2) และ (3) โดยอนุโลม เว้นแต่อำนาจของ รัฐมนตรีตามมาตรา 13 (3) ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการ”

เมื่อพิจารณาจากโครงสร้างของหอการค้าไทยซึ่งเป็นองค์กรหลักที่ดำเนินงานร่วมกับสภา หอการค้าแห่งประเทศไทยอย่างใกล้ชิด โครงสร้างของคณะกรรมการหอการค้าไทย วาระปัจจุบันคือ ปี

2560-2561 (กรุณาดู แผนภาพที่ 3.1)² ประกอบด้วยกลุ่มตัวแทนธุรกิจในสาขาต่าง ๆ จะพบว่า มีผู้บริหารหรือตัวแทนของธุรกิจเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ร่วมเป็นกรรมการหอการค้าไทยใน ตำแหน่งรองประธานกรรมการอย่างน้อยจำนวน 2 คน จากบริษัท ไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน) และบริษัท บุญรอดบริวเวอรี่ จำกัด จึงมีความเป็นไปได้ที่สภาหอการค้าแห่งประเทศไทยจะส่งตัวแทนของธุรกิจเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์หรือกลุ่มพันธมิตรเข้ามาเป็นกรรมการที่ปรึกษาของ คณะกรรมการนโยบายด้วย ซึ่งทำให้ที่ปรึกษาสามารถให้คำปรึกษาแนะนำต่อคณะกรรมการนโยบาย ในลักษณะที่เป็นคุณหรือผลดีต่ออุตสาหกรรมสุรา และก่อให้เกิดผลเสียต่อการกำหนดนโยบาย ทิศทางการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทยได้

² รายนามคณะกรรมการหอการค้าไทย วาระ ปี 2560-2561 at https://www.thaichamber.org/th/structure_tab2/4 (สืบค้นเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2561)

แผนภาพที่ 3.1 รายนามรองประธานกรรมการหอการค้าไทย (วาระปี 2560-2561)

รองประธานกรรมการ

นายไพรัช บูรพชัยศรี

บริษัท พินสยาม จำกัด

Email:

phairush_b@pinsgroup.com

นายชัยวัธ มระระพฤกษ์

วรรณ

บริษัท สำนักงานทนาย

ความชัยวัธ - บัณชुरย์

จำกัด

Email:

chaiwat@cblaw.co.th

นายภูมิินทร์ หะรินสุต

บริษัท หะรินสุตขนส่ง

จำกัด

Email:

bhumindr@haringgroup.com

นายวิชัย อัครัสกร

บริษัท เชียงเองอินเตอร์

เนชั่นแนล จำกัด

Email:

purinud@gmail.com

นายธำปน สิริวิฒนภักดี

บริษัท ไทยเบฟเวอเรจ

จำกัด (มหาชน)

Email:

thapana.s@thaibev.com

ดร.จิงชัย หาญเจน

ลักษณ์

บริษัท ล็อกซเลย์ จำกัด

(มหาชน)

Email:

jingjai@loxley.co.th

นายสุรงค์ บุณกุล

บริษัท ปตท. จำกัด

(มหาชน)

Email:

นายวิโรจน์ จิรัฏติกาล

โชติ

ห้างหุ้นส่วนจำกัด ช้างโชติ

ชัย

นายประพันธ์ เตชะสกุล

กิจกูร

บริษัท คอนซูเมอร์เฮ้าส์

จำกัด

แผนภาพที่ 3.1 รายนามรองประธานกรรมการหอการค้าไทย (วาระปี 2560-2561)

ว่าที่ ร.อ. จิตรร์ ศิรธรา
นนท์
บริษัท เพชรคาร์แคร์
จำกัด
Email:
jittin42@hotmail.com

นายปรัชญา สมะลาภา
บริษัท สมาพันธ์ดีเว
ลีโอแพลนท์ จำกัด
Email:
ps.samaphan@gmail.com

นายวิวัฒนา ธนาศักดิ์
เจริญ
บริษัท กระบี่เจริญทรัพย์
จำกัด
Email:
watanana@eonangphupetra.com

นางศิรินา ปวโรหารวิ
ทยา
บริษัท บุติคนิวซีดี จำกัด
(มหาชน)
Email:
spavarolar@gmail.com

นายชู้ศักดิ์ ซี้นประโยชน์
บริษัท เอ็กเซล ทราน
สปอร์ต อินเตอร์
เนชั่นแนล จำกัด
Email:
chusak@kcfresh.com

นายพลีสิทธิ์ ภิรมย์ภักดี
บริษัท บุญรอดบริวเวอรี่
จำกัด
Email:
palit@boonrawd.co.th

นายสาโรช ชยาวีวัฒน์
กุล
บริษัท ไทย เบเวอเรจ
แคน จำกัด
Email:
sarojc@yourtbc.com

การประชุมคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ครั้งที่ 2/2561 เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2561 เวลา 9.30-13.30 น. ณ ห้องประชุมชัชวาทนเรนทร สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข มีวาระพิจารณา 4.1 เรื่อง ร่างระเบียบคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ เรื่อง การเลือกและการแต่งตั้งที่ปรึกษาคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ พ.ศ. โดยถือเป็นครั้ง

แรกนับตั้งแต่ พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มีผลใช้บังคับ ที่มีการเสนอให้แต่งตั้งที่ปรึกษาคณะกรรมการนโยบายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์แห่งชาติ เนื่องจากยังไม่เคยมีการแต่งตั้งที่ปรึกษาแต่อย่างใด

ความเป็นมาในการเสนอวาระพิจารณาเรื่องนี้ สืบเนื่องจากคณะกรรมการนโยบายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์แห่งชาติครั้งล่าสุด เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2561 มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการหรือกระทรวงสาธารณสุขดำเนินการออกระเบียบเกี่ยวกับการเลือกและการแต่งตั้งที่ปรึกษาคณะกรรมการนโยบายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์แห่งชาติ ตามมาตรา 6 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 เพื่อดำเนินการแต่งตั้งที่ปรึกษาตามกฎหมาย

ผู้วิจัยได้เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ ครั้งที่ 2/2561 ด้วย ในฐานะที่เป็นกรรมการควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ โดยได้แสดงความเห็นในวาระพิจารณาเรื่องดังกล่าวสรุปได้ดังนี้

1) การแต่งตั้งที่ปรึกษาคณะกรรมการนโยบายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์แห่งชาติ ไม่น่าจะมีความจำเป็นแต่อย่างใด เพราะในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ก็ไม่เคยมีการแต่งตั้งที่ปรึกษาแต่อย่างใด แต่คณะกรรมการนโยบาย ฯ ก็สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ อีกทั้งหากคณะกรรมการนโยบาย ฯ สามารถมอบหมายให้คณะกรรมการควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ให้ความเห็นทางวิชาการ หรือดำเนินการตามที่คณะกรรมการนโยบาย ฯ มอบหมาย ซึ่งถือเป็นอำนาจหน้าที่โดยตรงของคณะกรรมการควบคุมตามมาตรา 16 โดยคณะกรรมการควบคุมมีผู้แทนหน่วยงาน ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนองค์กรเอกชนที่สามารถให้คำปรึกษาได้

2) การแต่งตั้งที่ปรึกษาเป็นการเปิดโอกาสให้อุตสาหกรรมสุราหรือธุรกิจเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์สามารถแทรกแซงการกำหนดนโยบาย กฎหมายควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ได้ ผ่านผู้แทนสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หรือผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย

3) ร่างระเบียบคณะกรรมการนโยบายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์แห่งชาติ เรื่อง การเลือกและการแต่งตั้งที่ปรึกษาคณะกรรมการนโยบายเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์แห่งชาติ พ.ศ. เป็นการคัดเลือกที่ปรึกษาที่มาจากผู้แทนองค์กรที่เป็นนิติบุคคล จำนวน 3 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านสังคมศาสตร์ ด้านกฎหมาย และด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ จำนวน 3 คน ซึ่งแม้ว่าพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์จะได้กำหนดคุณสมบัติต้องห้ามไว้ตามมาตรา 11 คือ จะต้องไม่เป็นผู้ประกอบกิจการเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์หรือมีส่วนได้เสียในกิจการเกี่ยวกับเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ แต่ก็ไม่สามารถใช้บังคับกับผู้แทนจากภาคธุรกิจตามมาตรา 6 (1) ได้

ที่ประชุมได้มีการอภิปรายแสดงความคิดเห็นที่หลากหลายในวาระนี้ อาทิเช่น ท่านประธาน กรรมการคือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข (ศาสตราจารย์คลินิกเกียรติคุณ นพ. ปิยะสกล สกลสัตยาทร) ให้ความคิดเห็นว่า ควรมีการแต่งตั้งที่ปรึกษาเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายที่กำหนดไว้ และมี กรรมการที่เป็นผู้แทนหน่วยงานบางท่านคือ ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้ความคิดเห็นว่า แม้ว่าจะมี ตัวแทนของธุรกิจหลักก็ไม่น่าจะเสียหาย เพราะเป็นการรับฟังความคิดเห็นที่หลากหลาย ทั้งนี้ ยังมีได้มี การอภิปรายเกี่ยวกับเนื้อหาของร่างระเบียบคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ เรื่อง การเลือกและการแต่งตั้งที่ปรึกษาคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ พ.ศ.

อย่างไรก็ดี ท่านอธิบดีกรมควบคุมโรค (นายสุวรรณชัย วัฒนายิ่งเจริญชัย) ในฐานะกรรมการ และเลขานุการ ได้เสนอให้ที่ประชุมยังไม่ต้องพิจารณาลงมติในเรื่องนี้ แต่ให้มอบหมายฝ่ายเลขานุการ ดำเนินการประสานให้คณะอนุกรรมการร่างและแก้ไขปรับปรุงกฎหมายหรืออนุบัญญัติตาม พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 นำข้อห่วงกังวลไปพิจารณา แล้วนำมา พิจารณาใหม่ในการประชุมครั้งหน้า

สำหรับเนื้อหาของพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มาตรา 6 ที่บัญญัติให้มีการ แต่งตั้งที่ปรึกษาของคณะกรรมการนโยบาย ฯ นั้น ผู้วิจัยมีข้อสังเกตเพิ่มเติมคือ การปฏิบัติหน้าที่ของที่ ปรึกษาดังกล่าว อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งในเรื่องอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการควบคุมได้ กล่าวคือ หากคณะกรรมการควบคุมได้เสนอร่างนโยบาย ยุทธศาสตร์การควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อให้ คณะกรรมการนโยบาย ฯ พิจารณาเห็นชอบซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการควบคุม แต่ที่ ปรึกษาของคณะกรรมการนโยบาย ฯ ซึ่งเป็นตัวแทนภาคธุรกิจ เช่น ผู้แทนสหภาพการค้าแห่งประเทศไทยอาจไม่เห็นด้วยกับเนื้อหาของร่างนโยบายหรือยุทธศาสตร์ที่คณะกรรมการควบคุมเสนอ หากเกิด ข้อเท็จจริงนี้ขึ้น คณะกรรมการนโยบายจะมีความเห็นอย่างไร จะเห็นชอบตามข้อเสนอของ คณะกรรมการควบคุม หรือความเห็นของที่ปรึกษา หากเกิดเหตุการณ์นี้ขึ้น ก็จะกลายเป็นข้อขัดแย้งใน การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการควบคุมกับที่ปรึกษา

ข้อสังเกตอีกประการคือ ที่ปรึกษาของคณะกรรมการนโยบายมิได้มีลักษณะเป็นคณะกรรมการ ที่ปรึกษา ซึ่งจะมีผลทำให้การให้คำปรึกษาแนะนำแก่คณะกรรมการนโยบาย ไม่จำเป็นที่จะต้องมีการ จัดประชุมที่ปรึกษา เช่น คณะกรรมการนโยบายอาจขอคำปรึกษาแนะนำจากที่ปรึกษาที่มาจากผู้แทน ภาคธุรกิจ แต่มิได้ขอคำปรึกษาแนะนำจากที่ปรึกษาที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้แทนองค์กรภาคประชา สังคมก็ได้

เมื่อพิจารณาเรื่องการแต่งตั้งที่ปรึกษาเปรียบเทียบกับเนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติควบคุม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ที่เสนอโดย กระทรวงสาธารณสุขเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2550 ไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการแต่งตั้งที่ปรึกษาของคณะกรรมการนโยบาย ฯ แต่อย่างใด

เนื้อหามาตรา 6 ได้ถูกเพิ่มเติมเข้ามาในชั้นการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) จึงทำให้กลายเป็นจุดอ่อนในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการนโยบาย ฯ ฉะนั้น ควรมีการเสนอแก้ไขปรับปรุงกฎหมายโดยยกเลิกบทบัญญัติมาตรา 6 เรื่องที่ปรึกษาของคณะกรรมการนโยบายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์แห่งชาติ

3.1.2 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการนโยบาย ฯ

พ.ร.บ.ควบคุมควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการนโยบายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์แห่งชาติไว้ในมาตรา 8 ซึ่งบัญญัติไว้ดังนี้

“(1) กำหนดนโยบาย แผนงาน และการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์เกี่ยวกับมาตรการด้านภาษี รวมทั้งมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ ตลอดจนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

(2) ติดตามประเมินผลและตรวจสอบการดำเนินงานตาม (1)

(3) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย”

ผู้วิจัยเห็นว่า การกำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการนโยบายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์แห่งชาติไม่สอดคล้องกับการออกแบบโครงสร้างองค์กรด้านนโยบายของประเทศ กล่าวคือ คณะกรรมการนโยบายซึ่งมีบทบาทหน้าที่หลักในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ แต่กลับมีบทบาทหน้าที่ในการติดตามประเมินผลและตรวจสอบการดำเนินงานมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ด้วย ซึ่งจะส่งผลทำให้มีปัญหาความทับซ้อนกันกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ (มาตรา 16) ซึ่งคณะกรรมการควบคุมเป็นองค์กรหลักในการติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ของคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ระดับจังหวัด

นอกจากนี้ ยังมีคณะอนุกรรมการอีกคณะตามกฎหมายฉบับนี้คือ “**คณะอนุกรรมการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551**” (กรณาดูรูปที่ 3.1) ซึ่งมีประธานอนุกรรมการคือ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือรองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติมอบหมาย รองประธานอนุกรรมการมี 3 คน คือ รองปลัดกระทรวงสาธารณสุขที่ได้รับมอบหมาย ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติที่ได้รับมอบหมาย (สายงานป้องกันปราบปรามอาชญากรรม) และจเรตำรวจ (สบ 8) (หัวหน้าจเรตำรวจ)

อนุกรรมการส่วนใหญ่ล้วนแต่เป็นตำรวจคือ ผู้บัญชาการตำรวจนครบาล ผู้บัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง ผู้บัญชาการสำนักคดีและกฎหมาย ผู้บัญชาการตำรวจท่องเที่ยว ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค 1 ถึง ภาค 9

อำนาจหน้าที่หลักของคณะอนุกรรมการป้องกันและปราบปรามการกระทำคามผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีดังนี้

1. ตรวจสอบข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำคามผิด และชี้แจงให้ผู้ถูกร้องเรียนหรือผู้ขอหารือถึงประเด็นปัญหาตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

2. ให้คำชี้แจง เสนอแนะต่อคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติเกี่ยวกับปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำคามผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

3. ตรวจสอบ กวดขัน การไม่ปฏิบัติพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

4. แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

5. ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่รับมอบหมาย

ผู้วิจัยมีข้อสังเกตคือ คณะอนุกรรมการป้องกันและปราบปราม ฯ แต่งตั้งขึ้นตามคำสั่งของคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ มิใช่แต่งตั้งโดยคณะกรรมการควบคุม ซึ่งเป็นเรื่องที่ค่อนข้างแปลกมาก เนื่องด้วยอำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการปราบปรามการกระทำคามผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ฯ มีความเกี่ยวข้องกับคณะกรรมการควบคุม มากกว่าคณะกรรมการนโยบาย ฯ ผู้วิจัยเห็นว่า คณะอนุกรรมการป้องกันและปราบปรามการกระทำคามผิด ฯ ควรได้รับแต่งตั้งตามคำสั่งของคณะกรรมการควบคุม เนื่องจากมีความเหมาะสม และสามารถประสานงานกับคณะกรรมการควบคุมฯ ระดับจังหวัดได้ดีกว่าคณะกรรมการนโยบาย

ในทางปฏิบัติพบว่า หากคดีใดที่เกี่ยวกับการกระทำคามผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 โดยมีการดำเนินการในชั้นพนักงานสอบสวนล่าช้า สำนักคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็จะประสานงานกับคณะอนุกรรมการปราบปรามการกระทำคามผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 เพื่อให้มีการเร่งรัดคดีนั้น ๆ

นอกจากนี้ คำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการป้องกันและปราบปราม ฯ ชุดเก่า เคยมีการกำหนดอำนาจในเรื่องการตรวจสอบ กวดขันการไม่ปฏิบัติพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ของโรงงานสุรา การขนสุรา และการเสียภาษีสุราด้วย และยังมีกรให้อำนาจคณะอนุกรรมการชุดนี้แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 เพิ่มเติมด้วย

รูปที่ 3.1 คำสั่งคณะกรรมการนโยบายเครื่องบินแอลกอฮอล์แห่งชาติ แต่งตั้ง
 “คณะอนุกรรมการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิด
 ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551”

คำสั่งคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ

ที่ ๕ /๒๕๖๑

เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิด
 ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑

เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่ม
 แอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่ม
 แอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑ คณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ จึงมีคำสั่งไว้ ดังต่อไปนี้

๑. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติ
 ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

๑.๑	ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือรองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ประธานอนุกรรมการ
ที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ มอบหมาย	
๑.๒	รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข ที่ได้รับมอบหมาย	รองประธานอนุกรรมการ
๑.๓	ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ
(งานป้องกันปราบปรามอาชญากรรม) ที่ได้รับมอบหมาย	รองประธานอนุกรรมการ
๑.๔	จเรตำรวจ (สบ ๘) (หัวหน้าจเรตำรวจ)	รองประธานอนุกรรมการ
๑.๕	ผู้แทนกระทรวงกลาโหม	อนุกรรมการ
๑.๖	ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย	อนุกรรมการ
๑.๗	ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม	อนุกรรมการ
๑.๘	ผู้แทนกระทรวงคมนาคม	อนุกรรมการ
๑.๙	ผู้แทนกระทรวงการคลัง	อนุกรรมการ
๑.๑๐	ผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม	อนุกรรมการ
๑.๑๑	ผู้แทนกระทรวงพาณิชย์	อนุกรรมการ
๑.๑๒	ผู้แทนกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	อนุกรรมการ
๑.๑๓	ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด	อนุกรรมการ
๑.๑๔	ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	อนุกรรมการ
๑.๑๕	ผู้แทนกองอำนาจการรักษาความมั่นคง
ภายในราชอาณาจักร	อนุกรรมการ
๑.๑๖	ผู้บัญชาการตำรวจนครบาล หรือผู้แทน	อนุกรรมการ

๑.๑๗ ผู้บัญชาการ...

๑.๑๗	ผู้บัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑.๑๘	ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค ๑ หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑.๑๙	ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค ๒ หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑.๒๐	ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค ๓ หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑.๒๑	ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค ๔ หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑.๒๒	ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค ๕ หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑.๒๓	ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค ๖ หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑.๒๔	ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค ๗ หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑.๒๕	ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค ๘ หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑.๒๖	ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค ๙ หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑.๒๗	ผู้บัญชาการสำนักงานกฎหมายและคดี สำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑.๒๘	ผู้บัญชาการตำรวจท่องเที่ยว หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑.๒๙	รองผู้บัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด ที่ได้รับมอบหมาย	อนุกรรมการ
๑.๓๐	อธิบดีกรมควบคุมโรค หรือรองอธิบดีกรมควบคุมโรค ที่อธิบดีกรมควบคุมโรค มอบหมาย	อนุกรรมการ และเลขานุการ
๑.๓๑	ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการควบคุม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรมควบคุมโรค	อนุกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ
๑.๓๒	ผู้บังคับการกองกฎหมาย สำนักงานกฎหมายและคดี สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	อนุกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ
๑.๓๓	ผู้บังคับการกองแผนงานอาชญากรรม สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	อนุกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ
๑.๓๔	ผู้กำกับกลุ่มงานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม กองแผนงานอาชญากรรม สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	อนุกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ

๒. ให้คณะอนุกรรมการตามข้อ ๑ มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

- ๒.๑ ตรวจสอบข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และชี้แจงให้ผู้ร้องเรียนหรือผู้ขอหารือถึงประเด็นปัญหาตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑
- ๒.๒ ให้คำชี้แจง เสนอแนะ ต่อคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติเกี่ยวกับปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑
- ๒.๓ ตรวจสอบ กวดขัน การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑

๒.๔ แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์
พ.ศ. ๒๕๕๑

๒.๕ ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

๓. ให้ยกเลิกคำสั่งคณะกรรมการนโยบายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์แห่งชาติ ที่ ๑/๒๕๕๘
ลงวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๕๘ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิด
ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

พลเอก

(ฉัตรชัย สาริกัลยะ)

รองนายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการนโยบายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์แห่งชาติ

3.2 คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

3.2.1 องค์ประกอบของคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ต่อไปในรายงานฉบับนี้จะเรียกว่า “คณะกรรมการควบคุม”) ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นประธานกรรมการ มีโครงสร้างตามมาตรา 10 ซึ่งบัญญัติว่า

“มาตรา 10 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์” ประกอบด้วย

(1) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นประธานกรรมการ

(2) ปลัดกระทรวงสาธารณสุขเป็นรองประธานกรรมการคนหนึ่ง ปลัดกระทรวงการคลังเป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง และปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานกรรมการคนที่สาม

(3) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ปลัดกรุงเทพมหานคร และผู้จัดการกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

(4) ผู้แทนองค์กรเอกชน จำนวนสามคน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งได้รับการคัดเลือกจากองค์กรเอกชนที่มีวัตถุประสงค์มิใช่เป็นการแสวงหากำไร และดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับด้านการสนับสนุนและรณรงค์ให้มีการลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ด้านการคุ้มครองเด็กและเยาวชน หรือสตรี ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค โดยมีผู้แทนองค์กรเอกชนในแต่ละด้านไม่เกินหนึ่งคน ทั้งนี้ ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

(5) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนสามคน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านการแพทย์ จิตวิทยาหรือการสาธารณสุข ด้านสังคมสงเคราะห์ สังคมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์หรือนิติศาสตร์ ด้านการศึกษา การศาสนาหรือวัฒนธรรมโดยมีผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละด้านไม่เกินหนึ่งคน

ให้อธิบดีเป็นกรรมการและเลขานุการ อธิบดีกรมสรรพสามิตเป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการเป็นผู้ช่วยเลขานุการ”

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ที่เสนอ โดย กระทรวงสาธารณสุข พบว่า องค์ประกอบของคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ

- รองประธานกรรมการ ในร่างกฎหมายเดิมมี 1 คนคือ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข แต่ในกฎหมายฉบับปัจจุบันเพิ่มรองประธานกรรมการอีก 2 คน คือ ปลัดกระทรวงการคลัง และปลัดกระทรวงมหาดไทย

การกำหนดให้มีรองประธานกรรมการ จำนวนมากถึง 3 คน ไม่น่าจะมีความจำเป็นแต่อย่างใด อีกทั้ง จากการศึกษากฎหมายฉบับอื่น ก็ไม่พบว่ามีกฎหมายฉบับใดที่กำหนดให้มีรองประธานกรรมการมาจากข้าราชการจำนวน 3 คน กฎหมายที่กำหนดให้มีคณะกรรมการระดับชาติ มักจะกำหนดให้มีรองประธานกรรมการที่มีใช่เป็นข้าราชการ กล่าวคือ หากจะมีรองประธานกรรมการมากกว่า 1 คน ก็ควรเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ หรือกรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรเอกชนที่มีได้แสวงหากำไร

กรณีตัวอย่างกฎหมายที่เจตนารมณ์ในการคุ้มครองสุขภาพของบุคคล ซึ่งสามารถเทียบเคียงได้คือ **พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560** มาตรา 6 กำหนดให้มี **“คณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบแห่งชาติ”** ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นประธานกรรมการ และมีปลัดกระทรวงสาธารณสุข เป็นรองประธานกรรมการ

- กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ กรรมการตามมาตรา 10 (3) มีจำนวน 11 คน โดยกำหนดให้เป็นข้าราชการระดับสูงคือ หัวหน้าส่วนราชการต่าง ๆ เป็นรูปแบบที่มักจะมีการบัญญัติในกฎหมายไทย แต่ในทางปฏิบัติพบว่า ยังไม่เคยมีปลัดกระทรวงที่มาร่วมประชุมคณะกรรมการควบคุมแต่อย่างใด และมักจะส่งผู้แทนที่เป็นข้าราชการที่ไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ

หากนับกรรมการตามมาตรา 10 (3) รวมกับประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ 3 คน และฝ่ายเลขานุการ จะมีกรรมการโดยตำแหน่ง รวมจำนวน 17 คน

- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ มาตรา 10 (5) จำนวน 3 คน โดยนายกรัฐมนตรืแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านการแพทย์ จิตวิทยาหรือการสาธารณสุข ด้านสังคม สงเคราะห์ สังคมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์หรือนิติศาสตร์ ด้านการศึกษา การศาสนาหรือวัฒนธรรม โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละด้านไม่เกินหนึ่งคน

เมื่อพิจารณาคุณสมบัติของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า มาตรา 10 (5) มีการบัญญัติความเชี่ยวชาญที่ไม่ตรงกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการควบคุม เช่น ด้านการศึกษา การศาสนา หรือวัฒนธรรม รวมถึงด้านสังคมสงเคราะห์ หรือมีการกำหนดคุณสมบัติของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิบางด้านที่กว้างเกินไป ไม่มีความจำเพาะเจาะจง อย่างด้าน

สังคมศาสตร์ หรือ social science และยังขาดการกำหนดคุณสมบัติในด้านที่มีความสำคัญคือ ด้านกฎหมาย

ตาม “ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2560” (ณ วันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ. 2560) นายกรัฐมนตรีประกาศแต่งตั้งบุคคลดังต่อไปนี้ เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คนชุดปัจจุบัน คือ 1) นายคำนวณ อึ้งชูศักดิ์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการแพทย์ จิตวิทยา หรือการสาธารณสุข 2) นายคณัย หวังบุญชัย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสังคมสงเคราะห์ สังคมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ หรือนิติศาสตร์ 3) นายบรรเจ็ด สิงคะเนติ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา การศาสนาหรือวัฒนธรรม

■ กรรมการผู้แทนองค์กรเอกชน จำนวน 3 คน ได้แก่ องค์กรเอกชนที่มีวัตถุประสงค์มิใช่เป็นการแสวงหากำไร และดำเนินกิจกรรมเกี่ยวข้อง 3 ด้านคือ ด้านการสนับสนุนและรณรงค์ให้มีการลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ด้านการคุ้มครองเด็กและเยาวชนหรือสตรี และด้านการคุ้มครองผู้บริโภค โดยมีผู้แทนองค์กรเอกชนในแต่ละด้านไม่เกินหนึ่งคน

เมื่อนับกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และกรรมการผู้แทนองค์กรเอกชน จะมีจำนวนรวมกัน 6 คน มีจำนวนเท่ากับร่างกฎหมายเดิมที่ ส.ส.เสนอ จะเห็นได้ว่าสัดส่วนของกรรมการในกลุ่มนี้ มีจำนวนน้อยกว่ากรรมการโดยตำแหน่ง ทั้ง ๆ ที่มีเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญในการให้ข้อมูล คำแนะนำ ความเห็นทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในขณะที่กรรมการโดยตำแหน่งมักจะไม่นำแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม

ในอนาคต หากมีการเสนอแก้ไขควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ก็ควรพิจารณาแก้ไของค์ประกอบของคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังนี้

1) รองประธานกรรมการ ควรมี 1 ตำแหน่งคือ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข โดยย้ายปลัดกระทรวงการคลังและปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง และคนที่สามตามลำดับ ไปเป็นกรรมการโดยตำแหน่งตามมาตรา 10 (3) แทน

2) กรรมการโดยตำแหน่ง ควรปรับลดกรรมการให้เหลือเฉพาะกรรมการจากหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการควบคุม โดยปรับลดกรรมการที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากนักจำนวน 4 ตำแหน่ง คือ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม และปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี รวมทั้งปลัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีตำแหน่งเป็นรองประธานกรรมการในคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กรุงเทพมหานคร จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเป็นกรรมการควบคุม ฯ อีกทั้งยังไม่มีความจำเป็นที่ในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในจังหวัดอื่น

ทั้งนี้ ควรเพิ่มเติมกรรมการโดยตำแหน่ง 4 คน คือ ปลัดกระทรวงการคลัง และปลัดกระทรวงมหาดไทย ที่ย้ายจากรองประธานกรรมการ เพิ่มปลัดกระทรวงคมนาคม เพราะมีความเกี่ยวข้องกับการดูแลความปลอดภัยทางถนนตามโครงสร้างของ “ศูนย์อำนวยการความปลอดภัยทางถนน” (ศปถ.) และเพิ่มปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ในฐานะมีหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านสื่อออนไลน์ ฉะนั้น จะมีกรรมการโดยตำแหน่งตามมาตรา 10 (3) จำนวน 11 คน เท่าเดิม

3) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และกรรมการผู้แทนองค์กรเอกชน ควรเพิ่มจำนวนเป็นกลุ่มละ 4-5 คน เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการควบคุม มีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ หรือมีประสบการณ์ที่ใกล้ชิดกับชุมชนหรือผู้ที่ทำงานในพื้นที่ จึงควรเพิ่มสัดส่วนกรรมการใน 2 กลุ่มนี้

4) กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ มีจำนวน 2 คน ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องให้อธิบดีกรมสรรพสามิตเป็นผู้ช่วยเลขานุการ เนื่องจากไม่เหมาะสมเป็นอย่างยิ่งที่จะให้อธิบดีกรมสรรพสามิตซึ่งเป็นข้าราชการระดับสูงมาปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ช่วยเลขานุการ เพราะมีตำแหน่งเทียบเท่าอธิบดีกรมควบคุมโรค ที่มีตำแหน่งเป็นกรรมการและเลขานุการ อีกทั้งกรมควบคุมโรคสามารถมอบหมายให้ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ในสังกัดปฏิบัติหน้าที่นี้ได้ สำหรับตำแหน่งผู้ช่วยเลขานุการ ก็ไม่ควรมีฐานะเป็นกรรมการ เพราะกฎหมายส่วนใหญ่จะมีได้กำหนดให้เป็นกรรมการ เพราะทำหน้าที่ด้านธุรการของคณะกรรมการเท่านั้น ไม่เหมาะสมที่จะมีสิทธิเสนอความเห็นหรือลงมติร่วมกับกรรมการท่านอื่น

3.2.2 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

จากการศึกษาอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตาม มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คณะกรรมการชุดนี้เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และต้องทำงานประสานงานกับคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ ได้แก่

มาตรา 16 (1) คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอำนาจหน้าที่เสนอแนะนโยบาย แผนงาน และการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกี่ยวกับมาตรการด้านภาษี รวมทั้งมาตรการต่าง ๆ ใน

การควบคุมเครื่องดีมีแอลกอฮอล์ ตลอดจนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดีมีแอลกอฮอล์ ต่อคณะกรรมการนโยบาย ฯ

มาตรา 16 (5) คณะกรรมการควบคุม มีอำนาจหน้าที่เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการนโยบาย ฯ หรือรัฐมนตรีในการออกประกาศหรือระเบียบเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ แล้วแต่กรณี

นอกจากนี้ คณะกรรมการควบคุม ยังมีหน้าที่ปฏิบัติการอื่นใดตามมติคณะกรรมการนโยบาย ฯ ตามมาตรา 16 (9)

สำหรับอำนาจหน้าที่อื่น ๆ ของคณะกรรมการควบคุมที่เกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข เกี่ยวกับเครื่องดีมีแอลกอฮอล์ ปรากฏอยู่ในมาตรา 16 (2), (3) และ (4) สำหรับอำนาจหน้าที่ด้านอื่น ๆ จะเป็นเรื่องการให้คำปรึกษาแนะนำ และประสานงานแก่งานหน่วยงานของรัฐและเอกชนเกี่ยวกับการควบคุมเครื่องดีมีแอลกอฮอล์ตามมาตรา 16 (6) หรือการจัดให้มี หรือส่งเสริมและสนับสนุนการเผยแพร่ ความรู้ทางวิชาการให้แก่เยาวชนและประชาชนโดยทั่วไปให้เข้าใจถึงโทษและพิษภัยของเครื่องดีมี แอลกอฮอล์ ตามมาตรา 16 (7)

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาวิเคราะห์พบว่า แม้ว่ากฎหมายจะบัญญัติอำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการควบคุมตามมาตรา 16 ไว้ แต่ก็มีอำนาจหน้าที่บางข้อซึ่งคณะกรรมการควบคุมไม่เคย ดำเนินการมาก่อนเลย คือ มาตรา 16 (4) การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการ บำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดีมีแอลกอฮอล์ รวมถึงไม่เคยมีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในกรณีผู้ติดเครื่องดีมีแอลกอฮอล์หรือญาติ คณะบุคคล หรือองค์กรทั้งภาครัฐหรือเอกชนที่ มีวัตถุประสงค์เพื่อการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดีมีแอลกอฮอล์ อาจขอรับการสนับสนุน เพื่อการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพจากสำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดีมีแอลกอฮอล์ ตาม มาตรา 33³ ทั้ง ๆ ที่พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดีมีแอลกอฮอล์ ได้กำหนดเป็นบทบัญญัติเฉพาะใน หมวด 5 การบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดีมีแอลกอฮอล์

³ “มาตรา 33 ผู้ติดเครื่องดีมีแอลกอฮอล์หรือญาติ คณะบุคคล หรือองค์กรทั้งภาครัฐหรือเอกชนที่มี วัตถุประสงค์เพื่อการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดีมีแอลกอฮอล์ อาจขอรับการสนับสนุนเพื่อการ บำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพจากสำนักงานได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ควบคุมกำหนด”

การแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงาน

มาตรา 17 กำหนดให้คณะกรรมการควบคุม มีอำนาจหน้าที่ในการแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานที่เกี่ยวข้องตามที่คณะกรรมการควบคุม มอบหมาย ข้อมูลปัจจุบันเกี่ยวกับคณะกรรมการชุดต่าง ๆ ตามมาตรา 17 ที่ได้รับแต่งตั้งจากคณะกรรมการควบคุม ประกอบด้วย

- คณะกรรมการร่างและแก้ไขปรับปรุงกฎหมายหรืออนุบัญญัติตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551
- คณะกรรมการพิจารณาการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551
- คณะกรรมการด้านการรณรงค์และการสร้างภาคี
- คณะกรรมการด้านวิชาการ
- คณะกรรมการด้านการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องตีมแอลกอฮอล์

3.3 คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับจังหวัด

คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับจังหวัด เป็นกลไกสำคัญในการดำเนินงานควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน ท้องถิ่น ทั้งนี้ จะต้องประสานการทำงานร่วมกับ คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

3.3.1 องค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัด

คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัด ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มาตรา 19⁴ ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานกรรมการ รองผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นรองประธานกรรมการ และมีกรรมการโดยตำแหน่งอื่น ๆ รวมกันจำนวน 10 ถึง 13 คน ซึ่งทั้งหมดเป็นข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ และผู้ว่าราชการจังหวัดสามารถแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่เกิน 4 คน ซึ่งหมายความว่า อาจจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพียง 1 คนก็ได้ ซึ่งในทางปฏิบัติพบว่าผู้ว่าฯ อาจแต่งตั้งข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ประกอบธุรกิจ หรือบุคคลใดก็ได้

กรรมการโดยตำแหน่งประกอบด้วย

- รองผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ว่าราชการจังหวัด
- ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด

⁴ “มาตรา 19 ให้มีคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัด ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานกรรมการ รองผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นรองประธานกรรมการ ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด สรรพสามิตพื้นที่ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งหนึ่งคน หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัด ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งหนึ่งคน ประชาสัมพันธ์จังหวัด พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่รับผิดชอบในเขตจังหวัด ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในเขตจังหวัดที่ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจังหวัดละไม่เกินสี่คน เป็นกรรมการ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสี่คน ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านสังคมสงเคราะห์ การแพทย์ จิตวิทยา และกฎหมายด้านละหนึ่งคน

ให้นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัดจะแต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการก็ได้”

- สรรพสามิตพื้นที่ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งหนึ่งคน
- หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด
- ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งหนึ่งคน
- ประชาสัมพันธ์จังหวัด
- พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด
- ผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่รับผิดชอบในเขตจังหวัด
- ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในเขตจังหวัดที่ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจังหวัดละไม่เกินสี่คน
- นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ

ผู้วิจัยมีข้อสังเกตคือ ผู้แทนองค์กรเอกชนที่ไม่แสวงหากำไรที่มีส่วนสำคัญในการเป็นกลไกเฝ้าระวังสภาพปัญหาในพื้นที่ เช่น เครือข่ายภาคประชาสังคม ภาคประชาชนที่ทำงานด้านควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มิได้อยู่ในโครงสร้างของกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัด

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัด

คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัดมีอำนาจหน้าที่ตาม มาตรา 22 ซึ่งบัญญัติว่า

“มาตรา 22 คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กรุงเทพมหานครและคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัด มีอำนาจและหน้าที่ในเขตกรุงเทพมหานครหรือในเขตจังหวัด แล้วแต่กรณี ดังต่อไปนี้

(1) เสนอความเห็นเกี่ยวกับมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อคณะกรรมการควบคุม

(2) ให้คำปรึกษาแนะนำ และประสานงานแก่งานหน่วยงานของรัฐและเอกชนเกี่ยวกับการควบคุมการผลิต การนำเข้า การขาย การโฆษณา และการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมทั้งการเสนอมาตรการในการป้องกันผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตลอดจนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

(3) กำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อเฝ้าระวังและป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนไปเกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

(4) กำหนดแนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกับนโยบายของคณะกรรมการในการลดและเลิกการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

(5) ติดตาม ประเมินผลและตรวจสอบการดำเนินงานเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายเพื่อลดและเลิกการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แล้วรายงานผลต่อคณะกรรมการควบคุม

(6) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการหรือคณะกรรมการควบคุมมอบหมาย”

คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัดมีอำนาจหน้าที่หลัก 2 ด้าน คือ

1) ด้านการติดตามการบังคับใช้กฎหมาย

คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัดมีอำนาจหน้าที่ติดตาม ประเมินผลและตรวจสอบการดำเนินงานเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายเพื่อลดและเลิกการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แล้วรายงานผลต่อคณะกรรมการควบคุม รวมถึงการกำหนดแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับนโยบายของคณะกรรมการในการลดและเลิกการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การจัดทำแนวปฏิบัติในเรื่องเฝ้าระวังและป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนไปเกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ในทางปฏิบัติพบว่า คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัดส่วนใหญ่ยังมิได้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายบัญญัติไว้ กล่าวคือ ไม่มีการจัดทำแนวปฏิบัติในเรื่องเฝ้าระวังและป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนไปเกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หลายจังหวัดไม่มีการจัดประชุมคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัดในรอบปีงบประมาณที่ผ่านมา จึงควรมีการศึกษาวิจัยหรือสำรวจข้อมูลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ฯ จังหวัดเป็นการศึกษาแยกต่างหากออกไป

2) ด้านการให้ความเห็น คำปรึกษา หรือข้อเสนอแนะ

คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัดมีอำนาจหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำ และประสานงานแก่งานหน่วยงานของรัฐและเอกชนเกี่ยวกับการควบคุมการผลิต การนำเข้า การขาย การโฆษณา และการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมทั้งการเสนอมาตรการในการป้องกันผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงการเสนอความเห็นเกี่ยวกับมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อคณะกรรมการควบคุม

อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติพบว่า ผู้วิจัยในฐานะคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ ทราบข้อมูลว่า ยังไม่มีคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์จังหวัดที่เคยเสนอความเห็นเกี่ยวกับ มาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ต่อคณะกรรมการควบคุม

3.3.2 สรุปปัญหาในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ จังหวัด⁵

1. ไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์จังหวัดในหลายจังหวัด
2. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์จังหวัดในบางจังหวัดที่ไม่สอดคล้องกับโครงสร้างตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ มาตรา 19 กล่าวคือ บางจังหวัดมีการ แต่งตั้งกรรมการโดยตำแหน่งไม่ตรงตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด หรือแต่งตั้งไม่ตรงตามตำแหน่งที่ กฎหมายกำหนด หรือกรณีที่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ไม่ครบ 4 ด้านตามกฎหมาย บาง จังหวัดแต่งตั้งไม่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเลย
3. บางจังหวัดมีการแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์จังหวัดแล้ว โดย กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิครบวาระแล้วคือ 3 ปี แต่กลับไม่มีการออกคำสั่งแต่งตั้งใหม่ ยังคงใช้คำสั่ง แต่งตั้งเดิม ซึ่งไม่มีผลในทางกฎหมายแล้ว
4. บางจังหวัดมีการแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์จังหวัดแล้ว แต่ยังไม่มีการเรียกประชุมคณะกรรมการ ฯ

สรุปผลการดำเนินงานควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ระดับจังหวัด

จากการศึกษาพบว่า ในเว็บไซต์หรือเอกสารเผยแพร่ของสำนักงานคณะกรรมการควบคุม เครื่องตี้มแอลกอฮอล์ยังมีได้จัดทำสรุปผลการดำเนินงานของคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้ม แอลกอฮอล์จังหวัด ผู้วิจัยจึงได้ใช้ข้อมูลเอกสารประกอบการประชุมของคณะกรรมการควบคุม เครื่องตี้มแอลกอฮอล์ ครั้งที่ 1/2561 เมื่อวันที่ 9 เมษายน 2561 สรุปผลการดำเนินงานควบคุม เครื่องตี้มแอลกอฮอล์ของจังหวัดของคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์จังหวัด และ

⁵ สรุปข้อมูลจาก เอกสารประกอบการประชุม คณะอนุกรรมการร่างและแก้ไขปรับปรุงกฎหมายหรืออนุบัญญัติ ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ครั้งที่ 6/2561 เมื่อวันที่ 17 กันยายน 2561 ณ ห้องประชุมประยูรวงศ์ ชั้น 3 อาคาร 1 กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กรุงเทพมหานคร ประจำปีงบประมาณ 2561 (ข้อมูล ณ เดือนมีนาคม 2561) มีรายละเอียดดังนี้⁶

1. มีจังหวัดรายงานผลการดำเนินงาน จำนวน 26 จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 34 ของจังหวัดทั้งหมด สำหรับคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัดที่มีได้ส่งรายงานผลมายังสำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เนื่องจากไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ฯ แต่อย่างใด

หลังจากนั้น มีข้อมูลระหว่างเดือนตุลาคม 2560 ถึง มิถุนายน 2561 คือ คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัดได้จัดส่งรายงานผลการดำเนินงานเพิ่มเติมมายังเสนอคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ รวมจำนวน 33 จังหวัด (กรุณาดู แผนภาพที่ 3.2) จากทั้งหมด 77 จังหวัด หรือคิดเป็นร้อยละ 43 ต่อมาในช่วงเดือนกันยายน 2562 มีการจัดส่งรายงานเพิ่มเติมเป็นจำนวน 42 จังหวัด

2. มีการประชุมคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัด/กทม. จำนวน 4 จังหวัด

3. มีกิจกรรมการเฝ้าระวังและบังคับใช้กฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำนวน 26 จังหวัด

4. มีกิจกรรมการประชาสัมพันธ์/ให้ความรู้ ความตระหนักเรื่องโทษ พิษภัย และกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จำนวน 26 จังหวัด

5. มีกิจกรรมการสร้าง/พัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน จำนวน 15 จังหวัด

6. มีกิจกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสภาพผู้มีปัญหาจากสุรา จำนวน 12 จังหวัด

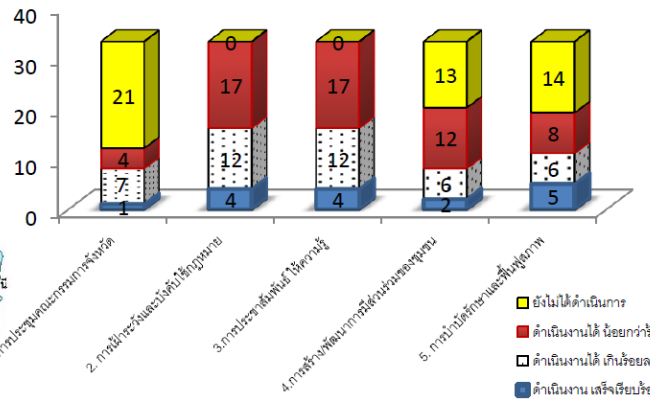
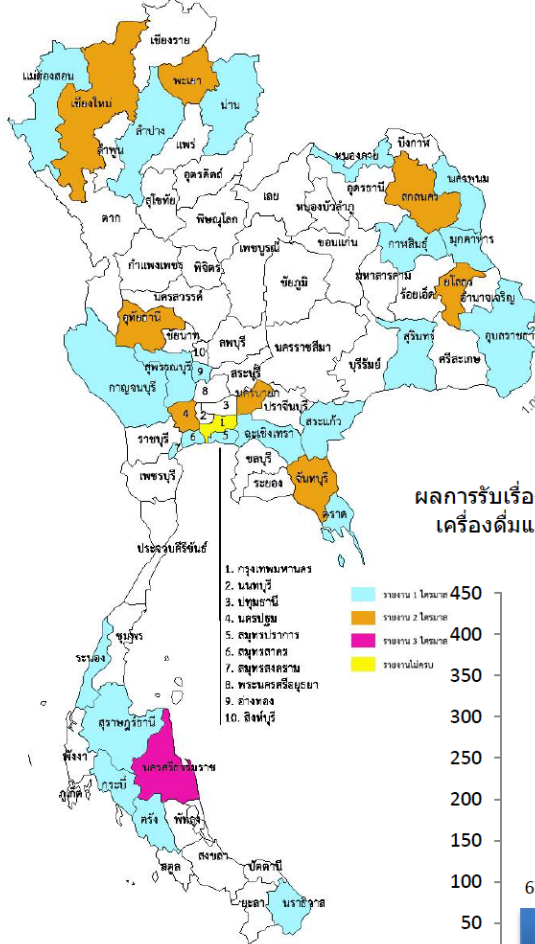
จะเห็นได้ว่าคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัดส่วนใหญ่ยังมิได้จัดส่งรายงานผลการดำเนินงานให้แก่สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในฐานะฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เนื่องจากมิได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัด หรือมีการแต่งตั้งแล้ว แต่ไม่มีการเรียกประชุม จึงไม่มีข้อมูลที่จะจัดทำรายงานเสนอ โดยเฉพาะกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือหลายจังหวัด มีจังหวัดที่ดำเนินการจัดส่งรายงานครบทุกไตรมาสคือ คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัดนครศรีธรรมราช

⁶ รายงานการประชุมคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ครั้งที่ 1/2561

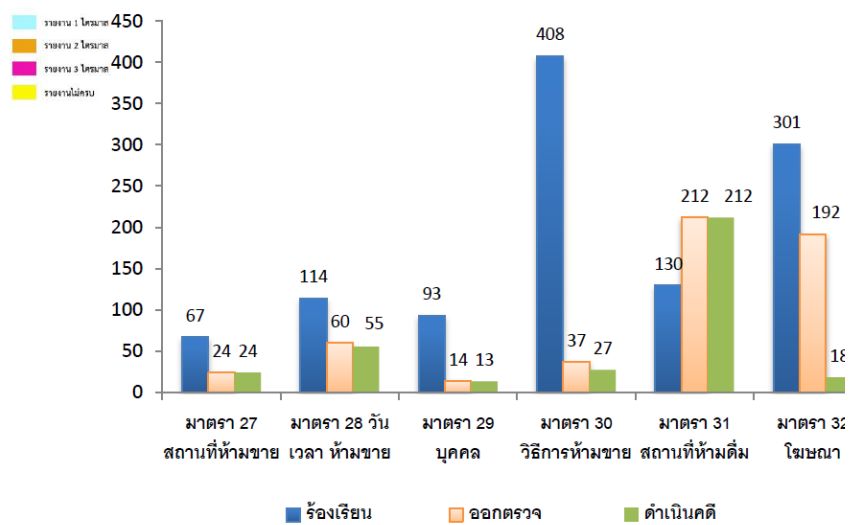
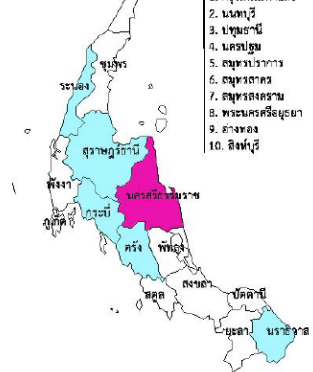
วันจันทร์ที่ 9 เมษายน 2561 ณ ห้องประชุมชัชวาทนเรนทร ชั้น 2 อาคาร 1 สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

แผนภาพที่ 3.2 สรุปผลการดำเนินงานของคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัด ไตรมาสที่ 3/2561 (เดือนตุลาคม 2560 – มิถุนายน 2561)

จังหวัดที่ส่งรายงาน 33 จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 43 ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัด

ผลการรับเรื่องร้องเรียน การออกตรวจ และการดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติควบคุม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ฯ ของคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัด จำแนกตามมาตรการที่กระทำผิด

ข้อมูล ณ วันที่ 31 กรกฎาคม 2561

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

3.3.3 คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กรุงเทพมหานคร

คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กรุงเทพมหานคร ตาม มาตรา 18⁷ ซึ่งมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นประธานกรรมการ ปลัดกรุงเทพมหานครเป็นรองประธานกรรมการ ก็มีโครงสร้างหรือองค์ประกอบของคณะกรรมการที่คล้ายคลึงกับคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัด กล่าวคือ กรรมการส่วนใหญ่เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง เป็นข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

กรรมการโดยตำแหน่ง มีจำนวน 11 คน ประกอบด้วย

- 1) ปลัดกรุงเทพมหานครเป็นรองประธานกรรมการ
- 2) ผู้แทนกองบัญชาการตำรวจนครบาล
- 3) ผู้แทนกรมประชาสัมพันธ์
- 4) ผู้แทนกรมสรรพสามิต
- 5) หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร
- 6) ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาสังคม
- 7) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในกรุงเทพมหานครซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งหนึ่งคน
- 8) ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา

7

“มาตรา 18 ให้มีคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นประธานกรรมการ ปลัดกรุงเทพมหานครเป็นรองประธานกรรมการ ผู้แทนกองบัญชาการตำรวจนครบาล ผู้แทนกรมประชาสัมพันธ์ ผู้แทนกรมสรรพสามิต หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาสังคม ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในกรุงเทพมหานครซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งหนึ่งคน ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา ผู้อำนวยการสำนักการแพทย์ และผู้อำนวยการเป็นกรรมการ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสี่คนซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านสังคมสงเคราะห์ การแพทย์ จิตวิทยา และกฎหมายด้านละหนึ่งคน

ให้ผู้ว่าราชการสำนักอนามัยเป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กรุงเทพมหานครจะแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ในสำนักอนามัยไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการก็ได้

- 9) ผู้อำนวยการสำนักงานการแพทย์
- 10) ผู้อำนวยการเป็นกรรมการ
- 11) ผู้อำนวยการสำนักอนามัยเป็นกรรมการและเลขานุการ

ข้อสังเกตเกี่ยวกับโครงสร้างของคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กรุงเทพมหานคร คือ กรรมการส่วนใหญ่ จำนวน 7 คน เป็นข้าราชการในสังกัดกรุงเทพมหานคร (ยังไม่นับรวมผู้ว่า ฯ ที่เป็นประธานกรรมการ) โดยมีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 4 คน ซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านสังคมสงเคราะห์ การแพทย์ จิตวิทยา และกฎหมาย ด้านละหนึ่งคน แต่ไม่มีกรรมการที่เป็นตัวแทนเครือข่ายภาคประชาสังคม ภาคประชาชนที่ทำงานด้านควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

3.4 สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นหน่วยงานวิชาการส่วนกลางของกรมควบคุมโรค ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2552 จัดตั้งขึ้นใหม่ เมื่อวันที่ 29 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 สังกัดกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับภารกิจเกี่ยวกับการควบคุมป้องกันการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551⁸

สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 25 ดังนี้

“มาตรา 25 ให้สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ และคณะกรรมการควบคุม
- (2) ดำเนินการหรือสนับสนุนให้มีการดำเนินการศึกษา วิเคราะห์ วิจัยปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และดำเนินการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบาย รวมทั้งแผนงานและมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง แล้วรายงานให้คณะกรรมการควบคุมทราบและพิจารณาเสนอคณะกรรมการ

⁸ สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ <http://www.thaiantialcohol.com/about>

(3) ประสานงานและร่วมมือกับคณะกรรมการควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ กรุงเทพมหานคร คณะกรรมการควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์จังหวัด ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานเกี่ยวกับการควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ และการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์

(4) เป็นศูนย์กลางข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์

(5) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการหรือคณะกรรมการควบคุม มอบหมาย”

สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์เป็นหน่วยงานธุรการของคณะกรรมการนโยบายฯ และคณะกรรมการควบคุม และยังเป็นกลไกประสานการทำงานกับนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด (สสจ.) ที่ทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์จังหวัด และผู้อำนวยการสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์กรุงเทพมหานคร อย่างไรก็ตาม สำนักงานฯ มีขอบอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่ค่อนข้างจำกัด ไม่สามารถสั่งการไปยังนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดได้ จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากสำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุข รวมทั้งกระทรวงมหาดไทยในฐานะที่เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนระดับจังหวัด

ผลการดำเนินงานการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ระดับจังหวัดข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงปัญหา อุปสรรคในการปฏิบัติงานของการบริหารในระบบราชการ และคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์จังหวัด ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากปัญหาการบริหารจัดการของฝ่ายเลขานุการในคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์จังหวัด โดยในการประชุมคณะกรรมการนโยบายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์แห่งชาติ ครั้งที่ 1/ 2561 เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2561 ได้มีการรายงานผลการดำเนินงานและสภาพปัญหาดังกล่าว ปลัดกระทรวงสาธารณสุขในฐานะฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการนโยบาย ฯ ได้วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา สรุปได้ดังนี้⁹

- 1) บางจังหวัด ไม่มีการจัดประชุมคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์จังหวัด
- 2) การเปลี่ยนแปลงนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด (สสจ.) ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์จังหวัดบ่อยครั้ง ทำให้ไม่ทราบแนวทางการปฏิบัติงานเพื่อขับเคลื่อนการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ระดับจังหวัด

ผลการรับเรื่องร้องเรียนของคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์จังหวัด จำแนกตามมาตราที่กระทำผิดพบว่า มีการร้องเรียนเรื่องการโฆษณาเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ตามมาตรา 32 มากที่สุดจำนวน 214 เรื่อง ร้องลงมาคือ การร้องเรียนเรื่องการตี้มในสถานที่ห้ามตี้ม (มาตรา 31) และความผิดเกี่ยวกับวิธีหรือลักษณะการจำหน่ายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ที่ฝ่าฝืนกฎหมาย (มาตรา 30) (ข้อมูลประจำปีงบประมาณ 2561) (ดู ตารางที่ 3.1)

สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขได้มีข้อสั่งการให้ สสจ.ให้ความสำคัญในเรื่องนี้ ประกอบกับกรมควบคุมโรคได้แจ้งหนังสือกระทรวงสาธารณสุข ที่ สธ 0209.03/ว 570 ลงวันที่ 11 กันยายน 2561 นอกจากนี้ กรมควบคุมโรคในฐานะฝ่ายเลขานุการร่วมกับกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและคณะอนุกรรมการร่างและแก้ไขปรับปรุงกฎหมายหรืออนุบัญญัติตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ได้จัดทำร่างแนวปฏิบัติการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ระดับจังหวัด และตัวอย่างคำสั่งจังหวัดเรื่อง การแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์จังหวัด มีรายละเอียดดังนี้ (กรุณาดู รูปที่ 3.2)

⁹ รายงานการประชุมคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ ครั้งที่ 2/2561 วันจันทร์ที่ 8 ตุลาคม 2561 ณ ห้องประชุมชัยนาทนเรนทร ชั้น 2 อาคาร 1 สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

<p style="text-align: center;">ตารางที่ 3.1</p> <p style="text-align: center;">ผลการรับเรื่องร้องเรียนของคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัด จำแนกตามมาตราที่กระทำผิด (ข้อมูลประจำปีงบประมาณ 2561)</p>			
มาตรา	รับเรื่องร้องเรียน(ครั้ง)	ออกตรวจ (ครั้ง)	ดำเนินคดี (ครั้ง)
ม. ๒๗ สถานที่ห้ามขาย	๔๕	๑๕	๗
ม. ๒๘ วัน เวลา ห้ามขาย	๔๓	๑๘	๑๓
ม. ๒๙ บุคคล	๘๖	๖	๕
ม. ๓๐ วิธีการห้ามขาย	๙๒	๑๕	๑๕
มาตรา	รับเรื่องร้องเรียน(ครั้ง)	ออกตรวจ (ครั้ง)	ดำเนินคดี (ครั้ง)
ม. ๓๑ สถานที่ห้ามดื่ม	๙๕	๑๑๐	๑๓
ม. ๓๒ โฆษณา	๒๑๔	๑๐๒	๑๒

แนวปฏิบัติการควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ระดับจังหวัด

คณะกรรมการควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์จังหวัด/กรุงเทพมหานคร ตามมาตรา 18 และ 19 ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 นับเป็นกลไกที่มีความสำคัญที่จะทำให้ยุทธศาสตร์ควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ของประเทศประสบความสำเร็จ มีผลทำให้เยาวชนไม่ริเริ่มการตีมสุรา ประชาชนทั่วไปทั้งที่มีปัญหาสุขภาพหรือที่ต้องการให้สุขภาพดีได้ลดละเลิกการตีมสุรา ยังผลให้ครอบครัวและท้องถิ่นเป็นสุข ประเทศพัฒนาก้าวหน้าอย่างยั่งยืน เพื่อให้การดำเนินการในระดับจังหวัดประสบความสำเร็จ

คณะกรรมการควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ เห็นชอบกรอบปฏิบัติของคณะกรรมการควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์จังหวัด/กรุงเทพมหานคร เพื่อใช้เป็นกรอบในการดำเนินงานโดยมีเนื้อหาดังต่อไปนี้

๑. ควรมีการประชุมคณะกรรมการอย่างน้อยทุกสามเดือน
๒. ควรมีการมอบหมายให้หน่วยราชการและภาคประชาสังคมรับผิดชอบแผนงานต่าง ๆ ตามยุทธศาสตร์ของจังหวัดและยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติ อาทิเช่น
 - จัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเฝ้าระวังและป้องกันไม่ให้เด็ก เยาวชน เข้าไปเกี่ยวข้องกับเครื่องตีมแอลกอฮอล์
 - มีการเฝ้าระวังและออกตรวจเพื่อป้องปรามมิให้เกิดการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์จากผู้ประกอบการ อย่างน้อยเดือนละครั้ง เพื่อให้เกิดความร่วมมือจากภาคธุรกิจ
 - จัดกิจกรรมหรือรณรงค์ให้งานบุญประเพณี งานกีฬา งานเลี้ยงทางราชการ ฯลฯ เป็นงานปลอดภัยปลอดสุรา ไม่ชักชวนให้เกิดการตีมสุรา และขยายการดำเนินการให้ครอบคลุมทุกอำเภอ ทุกท้องถิ่น
 - มีการสนับสนุนของการดำเนินงานของคณะทำงานระดับจังหวัด อำเภอ หรือท้องถิ่นที่จะช่วยให้การควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์และการบำบัดรักษาผู้มีปัญหาการตีมสุรา
ในระดับจังหวัด อำเภอ ท้องถิ่น ประสบความสำเร็จ
๓. ในทุกการประชุมควรมีการติดตามความคืบหน้าการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและยุทธศาสตร์ของจังหวัดจากหน่วยราชการ ภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง และช่วยแก้ไขปัญหาอุปสรรค

๔. รายงานความก้าวหน้าและความต้องการสนับสนุนตามแบบรายงานทุกไตรมาสเพื่อให้คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ระดับประเทศ) ทราบและมีการสรุปเสนอคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานได้ทราบต่อไป

รูปที่ 3.2 ตัวอย่างคำสั่งคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัด

ตัวอย่าง

คำสั่งจังหวัด.....

ที่/ ๒๕๖๑

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัด.....

ตามที่พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ และกำหนดให้มีคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัดโดยให้มีอำนาจและหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อดำเนินการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการบังคับใช้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ผู้ว่าราชการจังหวัด..... จึงมีคำสั่งไว้ ดังต่อไปนี้

๑. แต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัดโดยมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

- ๑.๑ ผู้ว่าราชการจังหวัด..... ประธานกรรมการ
- ๑.๒ รองผู้ว่าราชการจังหวัด...(ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ว่าฯ) รองประธานกรรมการ
- ๑.๓ ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด.... กรรมการ
- ๑.๔ สรรพสามิตพื้นที่...(ผู้ว่าฯมีอำนาจแต่งตั้ง ๑ คน) กรรมการ
- ๑.๕ หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด กรรมการ
- ๑.๖ ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา (ผู้ว่าฯมีอำนาจแต่งตั้ง ๑ คน) กรรมการ
- ๑.๗ ประชาสัมพันธ์จังหวัด กรรมการ
- ๑.๘ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด กรรมการ
- ๑.๙ ผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่.... กรรมการ
- ๑.๑๐ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการ
- ๑.๑๑ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการ
- ๑.๑๒ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการ
- ๑.๑๓ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการ

หมายเหตุ : ผู้ว่าฯแต่งตั้งจังหวัดละไม่เกิน ๔ คน เช่น นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัด....., นายกองค้การบริหารส่วนตำบล....., นายกเทศบาลนคร....., นายกเทศมนตรีเมือง.....

- ๑.๑๔ ชื่อสกุล..... (ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านสังคมสงเคราะห์) กรรมการ
- ๑.๑๕ ชื่อสกุล..... (ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการแพทย์) กรรมการ
- ๑.๑๖ ชื่อสกุล..... (ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านจิตวิทยา) กรรมการ
- ๑.๑๗ ชื่อสกุล..... (ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านกฎหมาย) กรรมการ

หมายเหตุ : ให้ผู้ว่าฯแต่งตั้งเป็นชื่อบุคคลจากผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ ด้านสังคมสงเคราะห์ การแพทย์ จิตวิทยา และกฎหมายด้านละ ๑ คนรวมทั้งสิ้น ๔ คน โดยมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๓ ปี และคนหนึ่งเป็นติดต่อกันได้ไม่เกิน ๒ วาระ

- ๑.๑๘ นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด กรรมการและเลขานุการ
- ๑.๑๙ ข้าราชการในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ผู้ช่วยเลขานุการ
- ๑.๒๐ ข้าราชการในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ผู้ช่วยเลขานุการ

หมายเหตุ : คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัด ... แต่งตั้งได้ไม่เกิน ๒ คน สามารถแต่งตั้งทั้งชื่อบุคคลหรือชื่อตำแหน่ง และผู้ช่วยเลขานุการไม่สามารถนับเป็นองค์ประชุมได้ ซึ่งตำแหน่งผู้ช่วยเลขานุการทางจังหวัดจะแต่งตั้งเพียงหนึ่งคนหรือไม่ตั้งเลยก็ได้

๒. ให้คณะกรรมการ...

๒.ให้คณะกรรมการตามข้อ ๑ มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

หมายเหตุ : ตามมาตรา ๒๒ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑

๒.๑ เสนอความเห็นเกี่ยวกับมาตรการต่างๆในการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์และการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ต่อคณะกรรมการควบคุม

๒.๒ ให้คำปรึกษาแนะนำ และประสานแก่หน่วยงานของรัฐและเอกชนเกี่ยวกับการควบคุมการผลิต การนำเข้า การขาย การโฆษณา และการบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์รวมทั้งการเสนอมาตรการในการป้องกันผลกระทบจากการบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ ตลอดจนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดเครื่องตี้มแอลกอฮอล์

๒.๓ กำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อเฝ้าระวังและป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนไปเกี่ยวข้องกับเครื่องตี้มแอลกอฮอล์

๒.๔ กำหนดแนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกับนโยบายของคณะกรรมการในการลดและเลิกการบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์

๒.๕ ติดตาม ประเมินผลและตรวจสอบการดำเนินงานเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายเพื่อลดและเลิกการบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ แล้วรายงานผลต่อคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์

๒.๖ ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการนโยบายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์แห่งชาติหรือคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์มอบหมาย

๓.ให้ยกเลิกคำสั่งจังหวัด..... ที่ .../.....ลงวันที่เรื่อง

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่..... พ.ศ.

(.....)

ผู้ว่าราชการจังหวัด.....

ประธานกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์จังหวัด.....

หมายเหตุ คณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์จังหวัดจะมีการแต่งตั้งกรรมการฯหรือกำหนดอำนาจหน้าที่นอกเหนือจากที่กฎหมายกำหนดไม่ได้ ซึ่งหากจะมีการแต่งตั้งบุคคลเพิ่มเติมหรือกำหนดบทบาทหน้าที่เพิ่มเติมควรดำเนินการแต่งตั้งเป็นคณะอนุกรรมการฯหรือคณะทำงาน

กล่าวโดยสรุปคือ ผู้วิจัยเห็นว่า ปัญหา อุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์จังหวัดคือ ปัญหาการบูรณาการของคณะกรรมการควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์กับคณะกรรมการควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์จังหวัด เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ กรมควบคุมโรค มิได้เป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์จังหวัด แม้ว่าต่างก็เป็นส่วนราชการของกระทรวงสาธารณสุขเช่นเดียวกัน

ฉะนั้น จึงควรมีการศึกษาวិเคราะห์สาเหตุของปัญหา อุปสรรคดังกล่าวอย่างเป็นระบบ รวมถึงมีระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกรมควบคุมโรค กับ สสจ. กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ในพื้นที่

ในอนาคต ควรมีการพิจารณาปรับโครงสร้างคณะกรรมการควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์จังหวัด และคณะกรรมการควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์กรุงเทพมหานคร โดยควรเพิ่มจำนวนกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และเพิ่มกรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรภาคประชาสังคมหรือภาคประชาชนในพื้นที่ และปรับลดจำนวนกรรมการโดยตำแหน่งที่ไม่มีความจำเป็น เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของกลไกการควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ระดับจังหวัด อีกทั้ง ควรศึกษาวิเคราะห์กฎหมายหรือมาตรการควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ในต่างประเทศว่า มีรูปแบบหรือกลไกการจัดการในระดับพื้นที่รูปแบบใดบ้าง หรือมีกรณีศึกษาใดที่น่าสนใจ

บทที่ 4

ปัญหาการปรับใช้และการตีความ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มน้ำอัดลม พ.ศ. 2551

ตามที่ได้มีการวิเคราะห์โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ และการแต่งตั้งที่ปรึกษาของคณะกรรมการนโยบาย ฯ ซึ่งอาจเปิดโอกาสให้อุตสาหกรรมสุราเข้ามาแทรกแซงการกำหนดนโยบายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศได้นอกจากนี้ ยังมีปัญหา อุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัด ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย

เนื้อหาในบทที่ 4 จะกล่าวถึงเฉพาะปัญหาการตีความเนื้อหาเกี่ยวกับ พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 เฉพาะประเด็นตามหมวด 4 การควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยเฉพาะปัญหาเกี่ยวกับการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตาม มาตรา 32 พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 เนื่องจากเป็นปัญหาสำคัญที่มีความเห็นทางวิชาการ และมีแนวทางการวินิจฉัยของศาลที่แตกต่างกัน สำหรับปัญหาการบังคับใช้กฎหมายของพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ยังมีข้อมูลที่ไม่เพียงพอ เนื่องจากยังมีปัญหา อุปสรรคสำคัญคือ คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัดมิได้มีการแต่งตั้งครบทั้ง 77 จังหวัด บางจังหวัดที่มีการแต่งตั้งแล้ว แต่กลับไม่มีการเรียกประชุมคณะกรรมการ หรือแม้จะมีการเรียกประชุมแล้ว แต่ก็ไม่มีแนวทางการบริหารจัดการข้อมูลที่ดีที่เป็นเอกภาพ จึงทำให้เกิดปัญหาเรื่องการบริหารจัดการฐานข้อมูลการกระทำความผิดตามพ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คดีในบางเรื่องเป็นการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ ซึ่งมีได้จัดส่งข้อมูลให้แก่กรมควบคุมโรค จึงควรมีการศึกษาวินิจฉัยอย่างเป็นระบบแยกต่างหากออกไป

บทบัญญัติใน หมวด 4 การควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (มาตรา 26 – มาตรา 32) มีประเด็นที่เกี่ยวกับปัญหาการปรับใช้และการตีความกฎหมายในทางปฏิบัติ¹ ดังต่อไปนี้

¹ ข้อมูลส่วนหนึ่งสรุปจาก เอกสารประกอบการประชุมคณะอนุกรรมการร่างและแก้ไขปรับปรุงกฎหมายหรืออนุบัญญัติตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ครั้งที่ 5/2561 ระหว่างวันที่ 21-22 กรกฎาคม 2561 ณ โรงแรมอัล มีรอซ กรุงเทพฯ ฯ

4.1 การควบคุมบรรจุก๊าซ ฉลาก ข้อความคำเตือนเครื่องต้มแอลกอฮอล์ (มาตรา 26)

“มาตรา 26 ให้ผู้ผลิตหรือนำเข้าเครื่องต้มแอลกอฮอล์ ปฏิบัติดังต่อไปนี้

(1) จัดให้มีบรรจุก๊าซ ฉลาก พร้อมทั้งข้อความคำเตือนสำหรับเครื่องต้มแอลกอฮอล์ที่ผลิตหรือนำเข้า ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการควบคุมประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(2) การอื่นตามที่คณะกรรมการควบคุมกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการและประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

มาตรา 26 กำหนดให้มีการออก “ประกาศคณะกรรมการควบคุมเครื่องต้มแอลกอฮอล์ เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับฉลากของเครื่องต้มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2558” มีสาระสำคัญเกี่ยวกับเนื้อหาของฉลากและบรรจุก๊าซของเครื่องต้มแอลกอฮอล์ที่จะต้องไม่ใช่ข้อความที่มีลักษณะตามข้อ 2 และข้อ 3 ดังนี้

“ข้อ 2 ฉลากและบรรจุก๊าซของเครื่องต้มแอลกอฮอล์ต้องไม่ใช่ข้อความที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

(1) ข้อความที่เป็นการไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภคหรือใช้ข้อความที่อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสังคมเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ ไม่ว่าข้อความดังกล่าวนั้นจะเป็นข้อความที่เกี่ยวกับแหล่งกำเนิด สภาพคุณภาพ หรือลักษณะของสินค้าหรือบริการ ตลอดจนการส่งมอบ การจัดหา หรือการใช้สินค้าหรือบริการ

ข้อความดังต่อไปนี้ ถือว่าเป็นข้อความที่เป็นการไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภคหรือเป็นข้อความที่อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสังคมเป็นส่วนรวม

(ก) ข้อความที่เป็นเท็จหรือเกินความจริง

(ข) ข้อความที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการไม่ว่าจะกระทำโดยใช้หรืออ้างอิงรายงานทางวิชาการ สถิติ หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งอันไม่เป็นความจริงหรือเกินความจริงหรือไม่ก็ตาม

(ค) ข้อความที่เป็นการสนับสนุนโดยตรงหรือโดยอ้อมให้มีการกระทำผิดกฎหมายหรือศีลธรรม หรือนำไปสู่ความเสื่อมเสียในวัฒนธรรมของชาติ

(ง) ข้อความที่จะทำให้เกิดความแตกแยกหรือเสื่อมเสียความสามัคคีในหมู่ประชาชน

(2) ข้อความที่เชิญชวนให้บริโภคหรืออวดอ้างสรรพคุณ คุณประโยชน์ หรือคุณภาพของเครื่องต้มแอลกอฮอล์ โดยทางตรงหรือทางอ้อม”

“ข้อ 3 การกระทำที่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ให้ถือว่าเป็นลักษณะตามข้อ

2 (2)

(1) ข้อความที่ทำให้เกิดทัศนคติว่า จะทำให้ประสบความสำเร็จในทางสังคมหรือทางเพศหรือทำให้สมรรถภาพทางร่างกายดีขึ้น

(2) ข้อความหรือภาพที่มีนัยก่ีฟ้า

(3) ข้อความหรือภาพที่มีดาราดารา ศิลปิน นักร้อง หรือนักแสดง

(4) ข้อความที่ใช้ภาพการ์ตูน เว้นแต่เป็นภาพเครื่องหมายการค้าของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ได้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าไว้โดยถูกต้องแล้วก่อนประกาศฉบับนี้ใช้บังคับ

(5) ข้อความที่ชักจูงหรือโน้มน้าวให้ซื้อหรือบริโภคนำรายได้ไปบริจาคเป็นสาธารณกุศล

(6) ข้อความที่ชักจูงหรือโน้มน้าวให้เข้าร่วมกิจกรรมทางด้านดนตรี กีฬา การประกวด หรือนันทนาการอื่น ๆ”

เมื่อพิจารณาขอบเขตและเนื้อหาของ มาตรา 26 พบว่า มีการบัญญัติขอบเขตการกำหนดตามกฎหมายที่ค่อนข้างจำกัดมาก กล่าวคือ กำหนดเฉพาะเรื่องฉลากและบรรจุภัณฑ์ที่ใช้ข้อความของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยมีการกำหนดเนื้อหาเกี่ยวกับฉลากตาม “ประกาศคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับฉลากของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2558” แต่มาตรา 26 มิได้บัญญัติเกี่ยวกับการกำหนดเงื่อนไขคำเตือน ทั้ง ๆ ที่เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างมาก

จากการศึกษาบททวนร่าง พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ฉบับที่รัฐบาลเสนอ นำโดยกระทรวงสาธารณสุข พบว่า มาตรา 25 ตามร่าง พ.ร.บ.นี้ มีบทบัญญัติในเรื่องการกำหนดเนื้อหาคำเตือนของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้อย่างชัดเจนในมาตรา 25 (2) มีเนื้อหาดังต่อไปนี้

มาตรา ๒๕ ให้ผู้ผลิตหรือนำเข้าเครื่องตีมแอลกอฮอล์ ปฏิบัติดังต่อไปนี้

(๑) จัดให้มีบรรจุกฎสำหรับเครื่องตีมแอลกอฮอล์ที่ผลิต หรือนำเข้า ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๒) จัดให้มีฉลาก พร้อมทั้งข้อความคำเตือนสำหรับเครื่องตีมแอลกอฮอล์ที่ผลิต หรือนำเข้า ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการควบคุมกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(๓) การอื่นตามที่คณะกรรมการควบคุมกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

จึงควรมีการพิจารณาแก้ไขปรับปรุงเนื้อหาของมาตรา 26 พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ในประเด็นข้างต้น

สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ได้จัดทำ เอกสารวิชาการ (Technical Documents) การปฏิบัติตาม “ประกาศคณะกรรมการควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับฉลากของเครื่องตีมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2558” (ฉบับที่ 2) เพื่อที่จะอธิบายรายละเอียดของประกาศคณะกรรมการ ฯ ฉบับดังกล่าว อย่างไรก็ดี ในทางปฏิบัติกลับพบปัญหาว่า เกิดปัญหาการปฏิบัติตามประกาศ ฯ ของพนักงานเจ้าหน้าที่ เนื่องจากพนักงานเจ้าหน้าที่ยังขาดความเข้าใจสาระสำคัญของประกาศ จึงทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับการใช้ดุลพินิจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตัวอย่างเช่น

- ข้อความที่ทำให้เข้าใจผิดในสาระสำคัญ จะหมายถึงกรณีใดบ้าง เนื่องจากไม่มีตัวอย่างประกอบหรือคำอธิบายในเรื่องนี้ อีกทั้งในคู่มือการปฏิบัติงานการบังคับใช้กฎหมาย² ของสำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ ก็ได้อธิบายในรายละเอียดไว้
- ข้อความที่เชิญชวนให้บริโภคหรืออดอ้างสรรพคุณ คุณประโยชน์ หรือคุณภาพ ของเครื่องตีมแอลกอฮอล์ โดยทางตรงหรือทางอ้อม มีลักษณะใดบ้าง บางกรณีอาจมี ปัญหาในการพิจารณาของพนักงานเจ้าหน้าที่

² “คู่มือการปฏิบัติงานการบังคับใช้กฎหมาย” (แก้ไขครั้งที่ 3) (25 กันยายน 2558) จัดทำโดย สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

- การใช้ภาพบุคคลผู้มีชื่อเสียงบนบรรจุภัณฑ์³ ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรณีดังกล่าว จะเข้าข่ายกระทำผิดตามประกาศคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ฯ เรื่อง ฉลากตามมาตรา 26 หรือไม่ เนื่องจากผู้มีชื่อเสียงบางคนไม่ใช่เป็นนักกีฬาหรือดารา กรณีนี้จึงเป็นช่องว่างทางกฎหมายที่ควรมีการเสนอแก้ไขปรับปรุงประกาศ ฯ

ผู้วิจัยเห็นว่า แนวทางแก้ไขปัญหาในเรื่องนี้คือ ควรมีการจัดทำคู่มือหรือปรับปรุงเอกสาร วิชาการ (Technical Documents) ที่มีรายละเอียดคำอธิบาย และตัวอย่างกรณีที่เข้าลักษณะต้องห้าม ตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาการตีความของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ไม่สอดคล้องกันได้ ทั้งนี้ จะต้องมีการศึกษาวิจัยในทางวิชาการในเรื่องนี้ต่อไป

จากผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยในช่วงก่อนออกประกาศ คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ฯ ปี 2558 ข้างต้น พบว่า มีการใช้กลยุทธ์ integrated marketing โดยการใช้ใช้ฉลากและบรรจุภัณฑ์เครื่องดื่มเป็นช่องทางสื่อสารและเผยแพร่กิจกรรมส่งเสริม การตลาด เช่น การแสดงภาพดารา นักร้องเพื่อประชาสัมพันธ์งานดนตรีที่ สนับสนุนโดยบริษัทเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ หรือแสดงภาพนักกีฬาที่ได้รับทุนอุปถัมภ์จากธุรกิจสุรา อีกทั้งยังมีผลการสำรวจความ คิดเห็นประชาชนของสวนดุสิตโพล ปี 2554 พบว่า ร้อยละ 52 ของคนไทย เห็นว่าฉลากเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์มีสีสันและลักษณะที่ดึงดูดใจและเชิญชวนให้ซื้อหรือดื่มในระดับมากถึงมากที่สุด⁴

สำหรับประเด็นอื่น ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อการออกหลักเกณฑ์การควบคุมฉลากเครื่องดื่ม ฯ คือ กรณีประเด็นปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายการค้าระหว่างประเทศคือ กรณีประเทศสมาชิกขององค์การ การค้าโลก (World Trade Organization) บางประเทศ แสดงความกังวลว่าการออกกฎหมายควบคุม ฉลากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อาจไม่สอดคล้องกับความตกลงว่าด้วยอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า (Agreement on Technical Barriers to Trade: TBT Agreement) หรือไม่ ซึ่งเกิดจากเคลื่อนไหวของ กลุ่มประเทศที่ถูกกลุ่มอุตสาหกรรมสุร่ายบายมัลลอบบีให้มีการแก้ไขกฎหมายไทยในเรื่องนี้

³ “ประกาศคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับฉลากของ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2558”

ข้อ 1 ในประกาศนี้

“บรรจุภัณฑ์” หมายความว่า ภาชนะบรรจุหรือหีบห่อบรรจุ ที่ใช้บรรจุเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

“ภาชนะบรรจุ” หมายความว่า ขวด กระป๋อง ไห หรือภาชนะที่มีลักษณะอื่นใดที่ใช้บรรจุเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

“หีบห่อบรรจุ” หมายความว่า วัสดุที่ใช้หุ้มห่อภาชนะบรรจุเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ว่าด้วยการใส่ บรรจุ ปิดทับ หรือด้วยวิธีอื่นใด

⁴ อรรถัย วลีวงศ์ , เอกสารวิชาการ ข้อมูลมาตรการฉลากค่าเตือน และมาตรการกำหนดเนื้อหา รูปแบบ และเงื่อนไขของ ฉลากผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และโอกาสในการพัฒนากฎหมายฉลากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย สนับสนุนโดย ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (2559), หน้า 29.

ผู้วิจัยเห็นว่า หากรัฐบาลไทยหรือนักวิชาการมีข้อมูลวิชาการที่สนับสนุนมาตรการควบคุมฉลาก และคำเตือนของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ว่า เป็นมาตรการที่ส่งผลทำให้การบริโภคลดน้อยลง หรือมีส่วนทำให้ผู้บริโภคหรือประชาชนเกิดตระหนักรู้เกี่ยวกับผลเสียในด้านต่าง ๆ จากบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยเฉพาะต่อกลุ่มเยาวชน หญิงมีครรภ์ ผู้ขับขี่ยานพาหนะ ก็จะมีส่วนช่วยทำให้ภาครัฐสามารถพัฒนา มาตรการที่เข้มข้นมากขึ้นได้ในอนาคต

4.2 การห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่หรือบริเวณที่กฎหมายกำหนดไว้ (มาตรา 27) และ มาตรการกำหนดสถานที่ห้ามบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (มาตรา 31)

“มาตรา 27 ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่หรือบริเวณดังต่อไปนี้

- (1) วัดหรือสถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา
- (2) สถานบริการสาธารณสุขของรัฐ สถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาลและร้านขายยาตามกฎหมายว่าด้วยยา
- (3) สถานที่ราชการ ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นร้านค้าหรือสโมสร
- (4) หอพักตามกฎหมายว่าด้วยหอพัก
- (5) สถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ
- (6) สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง หรือร้านค้าในบริเวณสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง
- (7) สวนสาธารณะของทางราชการที่จัดไว้เพื่อการพักผ่อนของประชาชนโดยทั่วไป
- (8) สถานที่อื่นที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ”

“มาตรา 31 ห้ามมิให้ผู้ใดบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่หรือบริเวณดังต่อไปนี้

- (1) วัดหรือสถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา เว้นแต่เป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรมทางศาสนา
- (2) สถานบริการสาธารณสุขของรัฐ สถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาลและร้านขายยาตามกฎหมายว่าด้วยยา ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นที่พักผ่อนบุคคล

(3) สถานที่ราชการ ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นที่พักส่วนบุคคล หรือสโมสร หรือการจัดเลี้ยงตามประเพณี

(4) สถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นที่พักส่วนบุคคลหรือสโมสร หรือการจัดเลี้ยงตามประเพณี หรือสถานศึกษาที่สอนการผสมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

(5) สถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิงหรือร้านค้าในบริเวณสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง

(6) สวนสาธารณะของทางราชการที่จัดไว้เพื่อการพักผ่อนของประชาชนโดยทั่วไป

(7) สถานที่อื่นที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ”

เนื่องด้วยมีการออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีหลายฉบับที่เกี่ยวกับการกำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามขายหรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตามมาตรา 27 และมาตรา 31 ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์ทั้ง 2 มาตรานี้ไปพร้อมกัน

ตัวอย่างปัญหาที่พบในทางปฏิบัติคือ ปัญหาการปรับใช้ และการตีความเกี่ยวกับสถานที่หรือบริเวณที่ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามกฎหมาย เช่น

- วัดหรือสถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา มีอาณาบริเวณหรือพื้นที่ครอบคลุมเพียงใด จะรวมถึงที่ธรณีสงฆ์ด้วยหรือไม่ เพราะในบางกรณี ที่ธรณีสงฆ์ไม่ใช่สถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา แต่เป็นพื้นที่ที่ให้เอกชนเช่าเพื่อประกอบกิจการค้าขายหรือทำประโยชน์ต่าง ๆ
- ร้านยาตามกฎหมายว่าด้วยยา หากร้านยาแห่งนั้นเป็นร้านขายของชำด้วยในพื้นที่เดียวกัน แม้ว่าจะมีการแบ่งพื้นที่ที่ชัดเจนก็ตาม ในกรณีนี้จะถือว่าเป็นสถานที่ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยหรือไม่

เมื่อพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องคือ พระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 มาตรา 12 กำหนดไว้ว่า การขายยาแผนปัจจุบันจะต้องได้รับอนุญาตในทุกกรณี ดังนั้น หากร้านขายของชำและร้านสะดวกซื้อนำยาแผนปัจจุบันมาจำหน่าย เช่น ยาบรรเทาหวัดคัดจมูก ชนิดแผง ยาคุมกำเนิด ยาแก้ไอ ซึ่งถือว่าเป็นการขาย ยาแผนปัจจุบันโดยไม่ได้รับอนุญาต เพราะอาจทำให้ไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภคนั้น ยกเว้นกรณีร้านขายของชำที่จำหน่ายยาสามัญประจำบ้าน (“ยาสามัญประจำบ้าน” หมายความว่า ยาแผน

ปัจจุบันหรือยาแผนโบราณที่รัฐมนตรีประกาศเป็นยาสามัญประจำบ้าน) หรือการขาย ยาสมุนไพร (“ยาสมุนไพร” หมายความว่า ยาที่ได้จากพืชชาติ สัตว์ หรือแร่ ซึ่งมีได้ ผสม ปปรุง หรือแปรสภาพ) ที่ไม่ใช่ยาอันตราย ซึ่งสามารถขายได้โดยทั่วไปไม่ต้องขอ อนุญาต เนื่องจากยาสามัญประจำบ้านเป็นยาที่ใช้บรรเทารักษาอาการเจ็บป่วย เบื้องต้น และมีการแสดงฉลากที่ระบุถึงสรรพคุณ ขนาดและวิธีใช้ คำเตือน จึงมีความ ปลอดภัยในการใช้อย่างชัดเจน เช่น ยาธาตุน้ำแดง ยาลดกรด ยาเม็ดพาราเซตามอล ยาแก้ไอ น้ำดำ ยาใส่แผลสด ร้านขายของชำประเภทนี้ไม่ต้องอนุญาตขายยา จึงไม่ถือ เป็นร้านยาตาม พ.ร.บ.ยา

- กรณีการห้ามขายหรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บริเวณสถานีขนส่งตามกฎหมายว่า ด้วยการขนส่งทางบก หรือการห้ามผู้ใดขายหรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบริเวณ ท่าเรือโดยสาธารณธารณะหรือบนเรือโดยสาธารณธารณะประจำทาง ในประกาศสำนัก นายกรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง มิได้ระบุถึงอาณาบริเวณหรือพื้นที่ที่จะมีการควบคุมการขาย และการบริโภค จึงต้องอาจเป็นปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายของพนักงานเจ้าหน้าที่
- การห้ามและบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่ราชการ มีข้อยกเว้นร้านค้าหรือ สโมสร มีปัญหาว่า ร้านค้าหมายถึงร้านค้าประเภทใดบ้าง เป็นร้านค้าถาวรหรือร้าน ชั่วคราว หรือกรณีสโมสรจะต้องมีการจัดตั้งอย่างเป็นทางการหรือไม่ หรือเป็นการริเริ่ม ของข้าราชการที่ในหน่วยงานได้เองโดยไม่ต้องได้รับอนุมัติจากผู้บังคับบัญชา
- ปัญหาการตีความกาห้ามขายหรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ที่อยู่ในกำกับ ดูแลและใช้ประโยชน์ของราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ยังมีปัญหาว่า หมายถึงสถานที่ใดบ้าง
- ปัญหาการตีความ ข้อยกเว้นกรณีการจัดเลี้ยงตามประเพณี จะหมายถึงกรณีใดบ้าง เช่น การจัดเลี้ยงในโอกาสปีใหม่ หรือในวาระโอกาสจัดตั้งส่วนราชการ หน่วยงานจะ ทำได้หรือไม่ เพราะเคยมีกรณีที่การจัดเลี้ยงเนื่องในวันรพีภายในบริเวณศาลใน จังหวัดหนึ่งเมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2561 จนทำให้เครือข่ายองค์กรงดเหล้าร้องเรียนไปยัง สำนักงานศาลยุติธรรม⁵ โดยให้เหตุผลว่า มีการจัดงานในลักษณะดังกล่าวทุกปี แต่ เจ้าหน้าที่ไม่บังคับใช้กฎหมาย ส่วนการอ้างว่างานนี้เป็นการจัดเลี้ยงตามประเพณีเป็น ข้อยกเว้นตามกฎหมายนั้น ต้องไปดูแนวการตีความของสำนักงานคณะกรรมการ ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่กำหนดยกเว้นให้เพียงงานแต่งงาน และพิธีการทางการ

⁵ ร้อง"บักจิ้น"เอาผิดงานเลี้ยงเหล้าในสถานที่ราชการที่นครศรีธรรมราช (2 ก.ย. 2561)

พูดเท่านั้น ต่อมา สำนักงานศาลยุติธรรมจึงได้ออกหนังสือเวียน⁶ ถึงหัวหน้าหน่วยงานในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม เรื่องการตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ในสถานที่ราชการ มีเนื้อหาให้ปฏิบัติตามพ.ร.บ.ควบคุมเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 31 (3) อย่างเคร่งครัด รวมถึงการงดการบริโภคเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ในงานจัดเลี้ยงตามประเพณี เช่น งานเลี้ยงสังสรรค์วันขึ้นปีใหม่

4.3 มาตรการกำหนดวัน เวลาห้ามขายเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ (มาตรา 28)

“มาตรา 28 ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ในวัน หรือเวลาที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ ทั้งนี้ ประกาศดังกล่าวจะกำหนดเงื่อนไขหรือข้อยกเว้นใด ๆ เท่าที่จำเป็นไว้ด้วยก็ได้

บทบัญญัติในวรรคหนึ่ง มิให้ใช้บังคับกับการขายของผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือตัวแทนของผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าไปยังผู้ขายซึ่งได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยสุรา”

มาตรา 28 กำหนดเรื่องการห้ามขายเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ในวัน หรือเวลาที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามมาตรา 28⁷ ได้แก่ ห้ามผู้ใดขายเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษาและวันออกพรรษา ยกเว้นการขายเฉพาะร้านค้าปลอดอากรภายในอาคารท่าอากาศยานนานาชาติ

กรณีข้อยกเว้นตามวรรคสองที่ใช้กับผู้ประกอบธุรกิจขายส่ง ผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือตัวแทนของผู้ผลิตหรือผู้นำเข้า โดยหลักการแล้ว หากพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าตรวจสอบสถานที่ก็จะสามารถใช้อำนาจเรียกเอกสารหรือวัตถุใดเพื่อประกอบการพิจารณาได้ หากผู้ประกอบธุรกิจไม่สามารถแสดงเอกสารในขณะที่เข้าตรวจ ก็อาจต้องกำหนดขั้นตอนในการดำเนินการในรายละเอียด หรืออาจสั่งให้นำเอกสารมาแสดงภายในเวลาที่กำหนด เช่น ภายใน 7 วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง มิฉะนั้น อาจถือว่ากระทำความผิดตามกฎหมาย นอกจากนี้ มีข้อเสนอที่กำหนดให้ผลิต ผู้นำเข้า หรือตัวแทนของผู้ผลิตหรือผู้นำเข้า ปิดเอกสารหลักฐานใบอนุญาตตามกฎหมายภาษีสรรพสามิตไว้ในที่เปิดเผย

⁶ หนังสือสำนักงานศาลยุติธรรม ที่ ศย.003/ว676 ลงวันที่ 12 กันยายน 2561

⁷ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558

4.4 มาตรการกำหนดอายุผู้ซื้อหรือผู้บริโภคเครื่องตีมแอลกอฮอล์ (มาตรา 29)

“มาตรา 29 ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องตีมแอลกอฮอล์แก่บุคคลดังต่อไปนี้

- (1) บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์
- (2) บุคคลที่มีอาการมึนเมาจนครองสติไม่ได้”

ปัญหาในทางปฏิบัติของมาตรา 29 คือ การตรวจสอบอายุของผู้ซื้อเครื่องตีมแอลกอฮอล์ เนื่องจากมาตรานี้มิได้กำหนดหน้าที่ของร้านค้าหรือผู้ขายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ว่า จะต้องมีการตรวจสอบอายุของผู้ซื้ออย่างไร จึงควรนำเอาแนวทางการบัญญัติกฎหมายกรณีการห้ามจำหน่ายผลิตภัณฑ์ยาสูบหรือบุหรี่แก่ผู้มีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ ตาม พ.ร.บ.ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 มาปรับใช้ด้วย สำหรับกรณีการห้ามขายแก่บุคคลที่มีอาการมึนเมาจนครองสติไม่ได้ ก็ไม่มีเกณฑ์การพิจารณาที่ชัดเจน จึงควรมีการจัดทำแนวปฏิบัติของผู้ขายและพนักงานเจ้าหน้าที่ด้วย เพราะเป็นเรื่องยากที่จะบังคับตรวจสอบปริมาณแอลกอฮอล์

4.5 มาตรการกำหนดวิธีการหรือลักษณะการขายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ (มาตรา 30)

“มาตรา 30 ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องตีมแอลกอฮอล์โดยวิธีการหรือในลักษณะดังต่อไปนี้

- (1) ใช้เครื่องขายอัตโนมัติ
- (2) การเร่ขาย
- (3) การลดราคาเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการขาย
- (4) ให้หรือเสนอให้สิทธิในการเข้าชมการแข่งขัน การแสดง การให้บริการการชิงโชค การชิงรางวัล หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดเป็นการตอบแทนแก่ผู้ซื้อเครื่องตีมแอลกอฮอล์ หรือแก่ผู้นำหีบห่อหรือสลากหรือสิ่งอื่นใดเกี่ยวกับเครื่องตีมแอลกอฮอล์มาแลกเปลี่ยนหรือแลกซื้อ
- (5) โดยแจก แถม ให้ หรือแลกเปลี่ยนกับเครื่องตีมแอลกอฮอล์ หรือกับสินค้าอื่น หรือการให้บริการอย่างอื่น แล้วแต่กรณี หรือแจกจ่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในลักษณะเป็นตัวอย่างของเครื่องตีมแอลกอฮอล์ หรือเป็นการจูงใจสาธารณชนให้บริโภคเครื่องตีมแอลกอฮอล์ รวมถึงการกำหนดเงื่อนไขการขายในลักษณะที่เป็นการบังคับซื้อเครื่องตีมแอลกอฮอล์โดยตรงหรือทางอ้อม
- (6) โดยวิธีหรือลักษณะอื่นใดตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ”

มาตรา 30 เป็นมาตรการทางกฎหมายที่มีจุดอ่อนหรือประเด็นปัญหาในการตีความเนื้อหาของบัญญัติกฎหมายค่อนข้างมาก สรุปได้ดังนี้

1. การห้ามขายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์โดยวิธีการหรือในลักษณะตามที่บัญญัติในมาตรา 30 ใช้บังคับเฉพาะ “ผู้ขาย” ซึ่งกลายเป็นช่องว่างของกลุ่มอุตสาหกรรมสุราที่สามารถเลี่ยงกฎหมายได้ เช่นกรณีการจัดกิจกรรมลดราคาขายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ที่จำหน่ายในร้านค้า ผู้ขายที่เป็นเจ้าของร้านค้าปลีกอาจโต้แย้งว่า ตนเองมิได้ลดราคาเบียร์ เหล้าแต่อย่างใด แต่ราคาปรับลดลงเป็นราคาที่ถูกลงกำหนดโดยผู้ผลิต หากพิจารณาตามตัวอักษรอาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดได้ แต่ถ้าพิจารณาถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ประสงค์ที่จะห้ามการลดราคาเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์เพื่อส่งเสริมการขายแล้ว กรณีนี้ก็ น่าจะถือว่าเข้าข่ายกระทำความผิดตามมาตรา 30 (4) เช่นกัน

2. การขายโดยใช้เครื่องขายอัตโนมัติ เดิมนั้นมีประเด็นปัญหาว่า ร้านสะดวกซื้อบางแห่งที่มีการจำหน่ายเบียร์สดผ่านตู้จำหน่าย ซึ่งตู้ซื้อจะต้องกดหรือสัมผัสเครื่องขายเบียร์สด จะเข้ากรณีการขายโดยใช้เครื่องขายอัตโนมัติหรือไม่

เนื่องด้วยกฎหมายมิได้บัญญัตินิยามหรือกำหนดรายละเอียดไว้ เพื่อแก้ไขปัญหาคำถามไม่ชัดเจนในเรื่องนี้ จึงมีการออก “ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวิธีการหรือลักษณะห้ามขายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์โดยวิธีการใช้เครื่องจ่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ ในสถานที่หรือบริเวณร้านค้าสะดวกซื้อ พ.ศ. 2561” ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 31 ตุลาคม 2561 ประกาศดังกล่าวกำหนดนิยามสำคัญคือ เครื่องจ่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ และร้านค้าสะดวกซื้อ

“เครื่องจ่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์” หมายความว่า อุปกรณ์ หรือหัวจ่าย หรือสิ่งอื่นใด ที่ใช้ระบบหรือกลไกจ่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ที่สามารถบริโภคได้ทันที

“ร้านค้าสะดวกซื้อ” หมายความว่า ร้านค้าปลีกที่ขายสินค้าหรือบริการโดยตรง เพื่อความสะดวกและสนองความต้องการของผู้บริโภค ซึ่งมีลักษณะของสถานประกอบการขายสุราของผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุรา ประเภทที่ 2

เนื้อหาของประกาศฉบับนี้ใช้บังคับกับร้านสะดวกซื้อที่ให้บริการเครื่องจ่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ ดังนี้

“ข้อ 2 ห้ามผู้ใดขายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ โดยวิธีการใช้เครื่องจ่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ ในสถานที่หรือบริเวณ ดังต่อไปนี้

(1) ร้านค้าสะดวกซื้อ ซึ่งเป็นการประกอบกิจการโดยบุคคลธรรมดา

(2) ร้านค้าสะดวกซื้อ ซึ่งเป็นการประกอบกิจการโดยนิติบุคคล

(3) ร้านค้าสะดวกซื้อ ซึ่งเป็นการประกอบกิจการ โดยได้รับความยินยอมให้ใช้สิทธิในการประกอบกิจการจากผู้ให้สิทธิ”

3. คำว่า “การขาย” มีขอบเขตหรือความหมายในกรณีใดบ้าง เช่น การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในลักษณะที่สามารถเปลี่ยนสถานที่ขายได้ตลอดเวลา หรือจะหมายรวมถึงกรณีการขายชั่วคราวในงานเทศกาล งานแสดงดนตรีด้วย

4. เรื่องห้ามแจก แถม ให้ หรือแลกเปลี่ยนกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ถ้าเป็นกรณีการขายบัตรจำหน่ายให้ดื่มเบียร์ภายในเวลาที่กำหนดหรือบุฟเฟ่ต์เบียร์ จะถือเป็นความผิดในกรณีนี้หรือเป็นการลดราคาหรือไม่ หรือกรณีการจัดแพ็คเกจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขายพร้อมกระเป๋ (ของบริษัทเบียร์) หรือขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขายพร้อมถัง (ลิโ) หรือการขายพร้อมแก้วน้ำ กฎหมายจะเอาผิดผู้ขายได้หรือไม่ หากเป็นกิจกรรมของผู้ผลิตเบียร์หรือเหล้า

4.6 มาตรการควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (มาตรา 32)

“มาตรา 32 ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือแสดงชื่อหรือเครื่องหมายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อันเป็นการอวดอ้างสรรพคุณหรือชักจูงใจให้ผู้อื่นดื่มโดยตรงหรือโดยอ้อม

การโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ใด ๆ โดยผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกประเภทให้กระทำได้เฉพาะการให้ข้อมูลข่าวสาร และความรู้เชิงสร้างสรรค์สังคม โดยไม่มีการปรากฏภาพของสินค้าหรือบรรจุภัณฑ์ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้น เว้นแต่เป็นการปรากฏของภาพสัญลักษณ์ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือสัญลักษณ์ของบริษัทผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นเท่านั้น ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งและวรรคสอง มิให้ใช้บังคับกับการโฆษณาที่มีต้นกำเนิดนอกราชอาณาจักร”

มาตรการควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามความในมาตรา 32 พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นมาตรการสำคัญในการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยเฉพาะมีความมุ่งหมายหลักคือ การป้องกันหรือคุ้มครองมิให้เด็ก เยาวชนกลายเป็นนักดื่มหน้าใหม่ เพราะหลงเชื่อกับการโฆษณาหรือกิจกรรมส่งเสริมการขายของบริษัทเหล้า แต่การผลักดันพ.ร.บ.ฉบับนี้ออกมาได้ ก็เป็นเรื่องยากลำบากมาก เพราะบริษัทน้ำเมาเหล่านี้มีผลประโยชน์มหาศาล จึงมีพยายามขัดขวางทุกวิถีทาง รวมถึงการเสนอแก้ไขเปลี่ยนแปลงเนื้อหาในร่าง พ.ร.บ.นี้ให้ผิดเพี้ยนไปจากร่างเดิมที่เสนอโดยกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

บทบัญญัติของกฎหมายที่มีประเด็นโต้แย้งหรือมีความเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับขอบเขตความหมาย อีกทั้งยังมีปัญหาเรื่องการบังคับใช้กฎหมายเป็นอย่างมาก เนื่องด้วยรูปแบบวิธีโฆษณาและการสื่อสารทางการตลาดที่ได้พัฒนาไปอย่างมาก เน้นเรื่องการส่งเสริมการขายหรือการสื่อสารการตลาดผ่านสื่อออนไลน์

แม้ว่าในกฎหมายเองจะได้มีการให้คำนิยามความหมายของการโฆษณาเอาไว้ แต่การบัญญัติถ้อยคำในมาตรา 32 อาจทำให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายได้ไม่ถูกต้องตรงกัน จนนำไปสู่การปฏิบัติตามกฎหมายที่ไม่สอดคล้องกัน การศึกษาประเด็นปัญหาการใช้และการตีความมาตรา 32 จะทำให้เกิดความเข้าใจสภาพปัญหาและกำหนดแนวทางเพื่อแก้ไขปรับปรุงในอนาคต เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเพื่อควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

สาระสำคัญของหลักเกณฑ์ที่ใช้เพื่อควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ปรากฏตามความในวรรคหนึ่งและวรรคสอง ซึ่งแบ่งเนื้อหาออกได้ดังนี้

- (1) หลักการคือ การห้ามการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือแสดงชื่อหรือเครื่องหมายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อันเป็นการอวดอ้างสรรพคุณหรือชักจูงใจให้ผู้อื่นดื่มโดยตรงหรือโดยอ้อม

คำว่า “โฆษณา” ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้หมายความว่า “การกระทำไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ ให้ประชาชนเห็น ได้ยินหรือทราบข้อความเพื่อประโยชน์ในทางการค้า และให้หมายความรวมถึงการสื่อสารการตลาด”

คำว่า “การสื่อสารการตลาด” หมายความว่า การกระทำกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขายสินค้า บริการหรือภาพลักษณ์ การประชาสัมพันธ์ การเผยแพร่ข่าวสาร การส่งเสริมการขาย การแสดงสินค้า การจัดหรือสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมพิเศษ และการตลาดแบบตรง

- (2) ข้อยกเว้นการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่สามารถทำได้ ภายใต้เงื่อนไขต่อไปนี้

(2.1) เป็นการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่ดำเนินการโดยผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เท่านั้น กล่าวคือ หากเป็นการกระทำของผู้อื่นที่มิใช่ผู้ผลิต ย่อมถือเป็นความผิดตามมาตรา 32 วรรคแรก

(2.2) เนื้อหาของการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ต้องเป็นการให้ข้อมูลข่าวสาร หรือความรู้เชิงสร้างสรรค์สังคม

(2.3) ห้ามแสดงภาพของสินค้าหรือบรรจุภัณฑ์ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้น เว้นแต่เป็นการปรากฏของภาพสัญลักษณ์ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือสัญลักษณ์ของบริษัทผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นเท่านั้น

ทั้งนี้ การโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่สามารถทำได้ตามมาตรา 32 วรรคสอง จะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวงด้วย^๘

^๘ กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการแสดงผลสัญลักษณ์เพื่อประกอบการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2553

(3) บทกำหนดโทษ กรณีฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมาตรา 32 เป็นไปตามมาตรา 43⁹

ก) ความเห็นในการตีความการกระทำอันเป็นความผิดตามมาตรา 32 วรรคแรก

บทบัญญัติในมาตรา 32 มีความเห็นแตกต่างในการปรับใช้องค์ประกอบความผิดตามมาตรา 32 กับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น กล่าวคือ พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้บังคับใช้กฎหมายคือ เจ้าหน้าที่ตำรวจอัยการ มีความเห็นที่ยังไม่สอดคล้องกันในเรื่องนี้ แม้แต่คำตัดสินของศาลก็ยังมีความเห็นแตกต่างกัน อยู่ในเรื่องการโฆษณา สรุปได้ดังนี้

ความเห็นที่ 1 การแยกความผิดตามมาตรา 32 วรรคหนึ่งออกเป็น 2 สถานความผิด

การตีความตามแนวความเห็นแรกนี้ พิจารณาว่า การกระทำความผิดตามมาตรา 32 วรรคหนึ่ง แบ่งออกเป็น 2 สถานความผิด ได้แก่¹⁰

1. ความผิดฐานโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

นิยามคำว่า โฆษณา ในมาตรา 3 บัญญัติไว้ว่า “การกระทำไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ ให้ประชาชนเห็น ได้ยินหรือทราบข้อความเพื่อประโยชน์ทางการค้า” ซึ่งจะเห็นได้ว่า หากมีการกระทำใด ๆ ที่เข้าลักษณะตามนิยามที่กฎหมายบัญญัติไว้ การโฆษณา ย่อมถือเป็นการโฆษณาอย่างชัดเจน เพราะเป้าหมายของการโฆษณาก็คือ การชักจูงใจให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยตรงหรือโดยอ้อมอยู่แล้ว ศาสตราจารย์ แสง บุญเฉลิมวิภาส อดีตประธานกรรมการร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ของกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข มีความเห็นในประเด็นนี้ว่า การโฆษณาตามมาตรา 32 วรรคแรก ทำไปเพื่อมุ่งประโยชน์ในการค้าจึงเป็นการจูงใจให้ดื่มในตัวเอง เมื่อโฆษณามีความหมายอยู่ในตัวว่า เป็นการจูงใจให้ดื่ม จึงไม่จำเป็นต้องมีถ้อยคำ “ชักจูงใจให้ดื่ม” มาต่อท้ายอีก เพราะจะเป็นการซ้ำซ้อนกันโดยไม่จำเป็น

⁹ “มาตรา 43 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 32 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

นอกจากต้องระวางโทษตามวรรคหนึ่งแล้ว ผู้ฝ่าฝืนยังต้องระวางโทษปรับอีกวันละไม่เกินห้าหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนหรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง”

¹⁰ แสง บุญเฉลิมวิภาส , การโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ปัญหาการตีความกฎหมาย , ตีพิมพ์ในหนังสือที่ระลึกวันรพี (วันที่ 7 สิงหาคม 2554) จัดพิมพ์โดย คณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภา สมัยที่ 63

ศาสตราจารย์ บรรเจิด สิงคนติ อดีตคณะบดีคณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) ให้ความเห็นสอดคล้องกันกับ ศ.แสวงว่า การโฆษณาตามมาตรา 32 วรรคแรก มีความหมายชัดเจนอยู่แล้วในประเด็นการห้ามโฆษณาซึ่งมีคำนิยามที่ชัดเจนอยู่แล้ว ไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นการอวดอ้างสรรพคุณหรือชักจูงใจให้ผู้อื่นดื่ม¹¹

ทั้งนี้ มีนักวิชาการด้านกฎหมายอาญาอีกท่านหนึ่งคือ รศ.ดร.ปกป้อง ศรีสนิท อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ให้ความเห็นว่า คำว่า “เพื่อประโยชน์ในทางการค้า” เป็นเจตนาพิเศษหรือมูลเหตุชักจูงใจ ที่อยู่ในใจของผู้กระทำคือ ผู้โฆษณา จึงไม่ต้องพิจารณาว่า การโฆษณาดังกล่าวจะมีส่วนทำให้ร้านค้าที่โฆษณาสามารถเพิ่มยอดขายได้หรือไม่ ก็ถือเป็นความผิดในฐานะโฆษณาแล้ว¹²

2. ความผิดฐานแสดงชื่อหรือเครื่องหมายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อันเป็นการอวดอ้างสรรพคุณหรือชักจูงใจให้ผู้อื่นดื่มโดยตรงหรือโดยอ้อม

ความผิดในประการหลังนี้ ประสงค์จะใช้กับกรณีที่ไม่ได้เป็นการโฆษณาตามนิยามที่กำหนดใน พ.ร.บ.นี้ กล่าวคือ ไม่ได้ทำไปเพื่อประโยชน์ทางการค้าโดยตรง ฉะนั้น จึงไม่ใช่การโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เหมือนกับกรณีแรก มิฉะนั้นจะไปซ้ำซ้อนกับส่วนแรกที่เป็นการโฆษณาโดยตรง การแสดงชื่อหรือเครื่องหมายการค้าในส่วนนี้ แม้กริยาอาการจะคล้ายว่า เป็นการโฆษณา แต่จะต้องเป็นการดำเนินการที่มีใช้การโฆษณาตามความหมายของกฎหมายนี้ นั่นก็คือ มีใช้เพื่อประโยชน์ทางการค้า

ผู้วิจัยได้สอบถามเรื่องนี้จาก ศ.แสวง บุญเฉลิมวิภาส จึงทำให้ทราบว่า ข้อความในตอนท้ายของมาตรา 32 วรรคหนึ่ง “อันเป็นการอวดอ้างสรรพคุณหรือชักจูงใจให้ผู้อื่นดื่มโดยตรงหรือโดยอ้อม” เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมในการพิจารณาวาระ 2 ของคณะกรรมการการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

¹¹ บรรเจิด สิงคนติ, ความคิดเห็นต่อการกระทำผิดฐานโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ในสรุปการประชุมวิชาการ เรื่อง การตีความและการบังคับใช้กฎหมาย มาตรา 32 ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 (สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรมควบคุมโรค, 2561), น.60-63.

¹² เรื่องเดียวกัน, น.4-6.

ตัวอย่างเช่น บุคคลอื่นที่กระทำการในลักษณะที่เป็นการอวดอ้างสรรพคุณหรือชักจูงใจให้ผู้อื่นดื่มโดยตรงหรือโดยอ้อม เช่น นาย ก. ใช้สื่อออนไลน์อย่าง social media ส่วนตัวของตัวเอง แล้วโพสต์ข้อความระบุว่า สุรายี่ห้อ A มีรสชาติกลมกล่อม นำรับประทาน เช่นนี้ นาย ก. ไม่ใช่ผู้ประกอบการธุรกิจที่เป็นผู้ผลิตหรือผู้ขายเครื่องดื่ม ฯ การกระทำของ นาย ก. จึงไม่เข้าข่ายเป็นการโฆษณาเพื่อประโยชน์ทางการค้า จึงไม่ใช่การโฆษณา อย่างไรก็ตาม การกระทำของนาย ก. ถือเป็น การแสดงชื่อหรือเครื่องหมายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อันเป็นการอวดอ้างสรรพคุณหรือชักจูงใจให้ผู้อื่นดื่มโดยตรงหรือโดยอ้อม ถือว่ากระทำความผิดตามมาตรา 32 เช่นกัน

แนวทางการตีความนี้ สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรมควบคุมโรค ซึ่งถือเป็นหน่วยงานหลักที่มีบทบาทในการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ยึดถือเป็นแนวทางในการปรับใช้กฎหมายมาตรานี้¹³ และยังสามารถนำไปปรับใช้โดยศาลอยู่ในหลายกรณี¹⁴

คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 7 ที่ 241/2555¹⁵ เป็นคำพิพากษาที่วางแนวคำตัดสินของศาลในคดีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับมาตรา 32 พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ศาลในคดีนี้พิพากษาว่า ป้ายโฆษณาที่จำเลยติดไว้ทั่วไปภายในร้านโดยไม่มีรั้วรอบขอบชิด ประชาชนทั่วไปที่มาเดินตลาดผ่านหน้าร้านของจำเลยสามารถเห็นได้โดยง่าย แม้ภาพถ่ายที่ติดไว้บางภาพจะเป็นเพียงเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนของผลิตภัณฑ์โดยไม่ปรากฏข้อความอื่น แต่เครื่องหมายการค้า ก็คือเครื่องหมายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การปรากฏเครื่องหมายดังกล่าวบ่อย ๆ เป็นการตอกย้ำการรับรู้ ย่อมมีผลในการโฆษณาครบถ้วน โดยไม่ต้องมีข้อความใด ๆ การกระทำของจำเลยดังกล่าวย่อมมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้าของจำเลย ถือได้ว่าเป็นการโฆษณาตามบทกฎหมายดังกล่าวแล้ว ไม่จำเป็นต้องพิจารณา

¹³ โปรดดู รวบรวมคำพิพากษาตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 เล่ม 1, พิมพ์ครั้งที่ 2 (สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรมควบคุมโรค, 2560) และรวบรวมคำพิพากษาตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 เล่ม 2, พิมพ์ครั้งที่ 2 (สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรมควบคุมโรค, 2560)

¹⁴ เรื่องเดียวกัน

¹⁵ รวบรวมคำพิพากษาตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 เล่ม 2, ข้างแล้ว, หน้า 32 -37

ต่อไปว่าเป็นการอดอ้างสรรพคุณหรือชักจูงใจให้ผู้ซื้อดื่มแอลกอฮอล์โดยตรงหรือโดยอ้อม อันเป็น
ความผิดอีกกรณีหนึ่ง

ตัวอย่างภาพความผิดตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 7
(คดีหมายเลขแดงที่ 241/2555)

ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำตัดสิน¹⁶ เรื่อง พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 32 ขัดหรือแย้งรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2550 มาตรา 29¹⁷ และมาตรา 43¹⁸ หรือไม่ โดยสืบเนื่องจากศาลจังหวัดสุโขทัยและศาลจังหวัดปทุมธานีส่งคำโต้แย้งของจำเลย (ผู้ประกอบการ) รวม 3 คำร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ 2550 มาตรา 211 สรุปคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญได้ดังนี้

“พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และช่วยสร้างเสริมสุขภาพของประชาชน โดยให้ตระหนักถึงพิษภัยของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ว่าจะก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพ เป็นเหตุให้เกิดโรคต่าง ๆ อันเป็นอันตรายต่อชีวิตและร่างกายของผู้ดื่ม ทั้งอาจเป็นสาเหตุให้เกิดการทะเลาะวิวาทหรือก่ออาชญากรรม เป็นปัญหาแก่ครอบครัว และก่อให้เกิดอุบัติเหตุ ซึ่งมีผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ รวมทั้งกำหนดมาตรการในการป้องกันเด็กและเยาวชนมิให้เข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย อันเนื่องมาจากอิทธิพลการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีผลกระทบโดยตรงต่อพฤติกรรม การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเด็กและเยาวชน ... แม้ว่าการห้ามโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือการแสดงชื่อหรือเครื่องหมายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อันเป็นการขัดขวางสรรพคุณหรือชักจูงใจให้ผู้อื่นดื่มไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม จะมีผลกระทบต่อการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้ประกอบอาชีพดังกล่าว ซึ่งหากฝ่าฝืนมีความผิดและมีโทษทางอาญาอันเป็น

¹⁶ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 2 - 4/2555

¹⁷ “มาตรา 29 การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย บทบัญญัติในวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วยโดยอนุโลม”

¹⁸ มาตรา 43 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณสุข การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค การผังเมือง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพของประชาชน หรือเพื่อป้องกันการผูกขาดหรือขัดขวางการแข่งขัน”

บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพอยู่บางส่วนก็ตาม แต่ก็เป็นการจำกัดเสรีภาพภายในขอบเขตตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 43 วรรคสอง และเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 32 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2550 มาตรา 29 และ มาตรา 43

กล่าวโดยสรุปคือ การควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามมาตรา 32 แม้จะส่งผลกระทบต่อเสรีภาพในการประกอบธุรกิจของผู้ผลิตและผู้ขายต่อ แต่มาตรการดังกล่าวก็ถือเป็นการจำกัดเสรีภาพเท่าที่จำเป็นและมีได้กระทบถึงสาระสำคัญของเสรีภาพ จึงไม่ถือเป็นบทกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแต่ประการใด

ความเห็นที่ 2 การพิจารณาว่าการโฆษณาต้องมีการขอต่ออ้างสรรพคุณหรือชักจูงใจให้ผู้อื่นดื่มโดยตรงหรือโดยอ้อมประกอบด้วย

แนวความคิดเห็นนี้เป็นแนวทางที่ผู้ประกอบการหรือบริษัทเหล้า เบียร์มักจะหยิบยกขึ้นมาโต้แย้ง เมื่อเกิดกรณีร้านค้าหรือร้านอาหารถูกกล่าวหาให้ต้องรับผิดชอบในฐานะการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยยกเงื่อนไขประกอบที่สำคัญคือ การกระทำที่จะเป็นความผิดฐานโฆษณาได้นั้น จะต้องมีการขอต่ออ้างสรรพคุณ หรือเป็นการชักจูงใจให้ผู้อื่นดื่มโดยตรงหรือโดยอ้อมด้วย หากเพียงแต่การแสดงเครื่องหมายของสินค้า แม้จะเข้าลักษณะของการโฆษณาตามนิยามของกฎหมายฉบับนี้ก็ตาม แต่ไม่ได้มีข้อความที่เป็นการขอต่ออ้างสรรพคุณ หรือชักจูงใจให้ผู้อื่นดื่มโดยตรงหรือโดยอ้อมแล้ว ผู้กระทำก็ไม่ต้องรับผิดชอบในฐานะของการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่ประการใด แนวความคิดเห็นนี้ ถูกนำมากล่าวอ้างมากขึ้น ดังที่เมื่อปรากฏว่าในคำพิพากษาฎีกาที่ 15453/2554 ซึ่งตัดสินตามแนวทางดังกล่าว

คำพิพากษาฎีกาที่ 15453/2554 แผ่นป้ายโฆษณารับสมัครประกวด Sexy Leo Girl Season 5 ตามภาพถ่ายแม้จะมีเครื่องหมาย Leo ตรงกับฉลากเครื่องดื่มเบียร์หมายเลข ล.3 แต่ก็เป็นการประชาสัมพันธ์รับสมัครบุคคลเข้าประกวดเพื่อเป็น Brand Ambassador แม้แผ่นป้ายดังกล่าวสื่อความหมายได้ว่าเป็นกิจกรรมเกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มเบียร์ที่มีชื่อทางการค้าว่า Leo ในรูปแบบการประชาสัมพันธ์ การเผยแพร่ข่าวสาร การส่งเสริมการขาย การแสดงสินค้า การจัดหรือสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมพิเศษ แต่ก็ได้มีเนื้อหาอันเป็นการขอต่ออ้างสรรพคุณหรือชักจูงใจให้ผู้อื่นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยตรงหรือโดยอ้อม ส่วนกล่องใส่กระดาษชำระที่มีเครื่องหมายการค้ารูปข้างสองตัวหันหน้าเข้าหากันมีรูปประดิษฐ์คล้ายน้ำพุศูนย์กลาง ประกอบอักษรโรมัน “CHANG” นั้น คงปรากฏตามหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าที่ระบุว่าเป็นเครื่องหมายการค้าของ บริษัทเบียร์

ข้าง จำกัดเพื่อแสดงว่าเป็นเครื่องหมายการค้าที่ใช้กับสินค้าน้ำดื่มและน้ำโซดา จึงเป็นการส่งเสริมการขายสินค้าโดยเจาะจงไปที่น้ำดื่มและน้ำโซดาที่มีเครื่องหมายการค้าที่คล้ายคลึงกับเครื่องหมายการค้าของ “เครื่องดื่มแอลกอฮอล์” ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 การผิดแผกไปบ้างตามภาพถ่ายไว้ในร้านอาหารของจำเลย และการมีเครื่องหมายการค้าที่ใช้กับน้ำดื่มและน้ำโซดาไว้ที่กล่องใส่กระดาษชำระในร้านอาหารของจำเลยจึงไม่เป็นความผิด

สำหรับแผ่นป้ายโฆษณาชื่อและเครื่องหมายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ห่อข้างที่มีรูปสัญลักษณ์แสดงถึงเครื่องหมายการค้าที่มีข้อความประกอบว่า “ข้างคลาสสิก เข้มในความคิด” และเครื่องหมายการค้าที่มีข้อความประกอบว่า “ข้างดราฟท์ นุ่มลึก กล้าคิดกล้าทำ” ที่ปรากฏตามหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าว่า เป็นเครื่องหมายการค้าของบริษัท เบียร์ข้าง จำกัด เพื่อแสดงว่าเป็นเครื่องหมายการค้าที่ใช้กับสินค้าจำพวกเบียร์นั้น นอกจากเป็นข้อความที่เพ่งเล็งถึงลักษณะหรือคุณสมบัติของสินค้าเบียร์ซึ่งเป็นเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์อันเป็นการประชาสัมพันธ์อย่างสรรพคุณต่อผู้พบเห็นเครื่องหมายการค้าแล้วยังมีลักษณะเป็นการจูงใจให้เข้าใจได้ว่าการดื่มเครื่องดื่มเบียร์ข้างคลาสสิก มีผลให้ผู้ดื่มมีความเข้มข้นในความคิด ส่วนผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มยี่ห้อข้างดราฟท์ มีผลให้มีความนุ่มลึกและกล้าคิดกล้าทำ และนอกจากความหมายในตัวเองที่ปรากฏในเครื่องหมายการค้าดังกล่าวแล้ว การนำเครื่องหมายการค้าทั้งสองแบบพิมพ์ลงบนป้ายโฆษณาผืนเดียวกัน ติดไว้ที่ร้านอาหารของจำเลย ยังสื่อให้เห็นได้ว่าเป็นการตั้งใจโฆษณาประชาสัมพันธ์เพื่อให้ลูกค้าของจำเลยหรือผู้พบเห็นป้ายโฆษณาคัดลอกตามและเลือกตัดสินใจว่าจะดื่มเครื่องดื่มเบียร์ข้างชนิดใดในจำนวน 2 ชนิด ที่ให้ผลแตกต่างดังคำโฆษณา จึงเป็นการจูงใจให้ผู้อื่นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อประโยชน์ทางการค้า การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดตามฟ้อง

จากคำพิพากษาศาลฎีกาข้างต้นแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า การกระทำที่ศาลในคดีนี้จะถือว่าเป็นความผิดตามมาตรา 32 นั้น นอกจากการแสดงเครื่องหมายการค้าของผลิตภัณฑ์อันมีลักษณะเป็นการโฆษณาสินค้าแล้ว จะต้องมีการกระทำที่มีลักษณะเป็นการอวดอ้างสรรพคุณหรือจูงใจให้ผู้อื่นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยตรงหรือโดยอ้อมประกอบด้วย

ดังนั้น การแสดงเครื่องหมายของผลิตภัณฑ์ไว้ในป้ายประชาสัมพันธ์การประกวด Brand Ambassador ของผลิตภัณฑ์ แม้จะเป็นการโฆษณา แต่ก็ไม่ได้เป็นการอวดอ้างสรรพคุณ หรือจูงใจให้ผู้อื่นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จึงไม่เป็นความผิดตามมาตรา 32 สำหรับกรณีของกล่องกระดาษทิชชู่นั้น เนื่องจากเป็นเครื่องหมายการค้าสำหรับน้ำดื่มและน้ำโซดา ย่อมไม่ใช่การแสดงเครื่องหมายการค้าของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จึงปรับกับมาตรา 32 ไม่ได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 15453/2557 นี้ ได้มีผู้ประกอบการและนักกฎหมายบางท่านยกขึ้นเป็นแนวทางในการปรับใช้มาตรา 32¹⁹

อย่างไรก็ตาม ในคำพิพากษาฎีกา 3624/2560 ที่ได้วินิจฉัยในการกระทำความผิดลักษณะคล้ายกัน กลับไม่ได้ถือตามแนวทางที่วินิจฉัยในคำพิพากษาฎีกาแรกแต่ประการใด

คำพิพากษาฎีกา 3624/2560 เหตุการณ์เกิดที่จังหวัดนครพนม ร้านค้าของจำเลยจำหน่ายสินค้าเบ็ดเตล็ด รวมทั้งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ขนาด 3 คูหาติดกัน ตั้งอยู่บนถนนชยางกูร ต.พระกลางทุ่ง อ.ธาตุพนม จ.นครพนม ร้านค้าแห่งนี้แขวนแผ่นป้ายไวน์ลีสี่เขียวเข้มจำนวน 3 ผืนที่หน้าร้าน ขนาดกว้าง 80 เซนติเมตร ยาว 120 เซนติเมตร มีข้อความว่า “เบียร์เป็นเหตุทะเลาะวิวาทและอาชญากรรมได้” อันมีลักษณะเป็นข้อความคำเตือนผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ประเภทเบียร์ ให้ทราบถึงโทษของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทเบียร์ว่าเป็นเหตุให้เกิดการทะเลาะวิวาทและก่อให้เกิดอาชญากรรมได้ แต่ด้านล่างของแผ่นป้ายดังกล่าวยังมีสัญลักษณ์รูปช้างสองตัวยืนหันหน้าเข้าหากันภายใต้น้ำพุ และอักษรภาษาอังกฤษว่า “Chang” และ “Beer” อันเป็นรูปเครื่องหมายจดทะเบียนของบริษัทเบียร์ช้าง จำกัด ตามสำเนาหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า ซึ่งสื่อให้เห็นหรือทำให้เข้าใจได้ว่าเป็นภาพของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทเบียร์ ยี่ห้อช้างอันเป็นการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทเบียร์ที่มีชื่อทางการค้าว่า “Chang” เพื่อให้ประชาชนทั่วไปเห็นและทราบข้อความดังกล่าว เมื่อจำเลยยินยอมให้ปิดแผ่นป้ายโฆษณาดังกล่าวที่หน้าร้านค้าของจำเลย ประกอบกับร้านค้าของจำเลยจำหน่ายสินค้าเบ็ดเตล็ดรวมทั้งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทเบียร์ ยี่ห้อช้าง และตั้งอยู่ริมถนนที่ผู้คนสัญจรไปมาสามารถมองเห็นได้โดยง่ายด้วยแล้ว การปิดแผ่นป้ายดังกล่าวจึงเป็นการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้ประชาชนเห็นหรือทราบข้อความเพื่อประโยชน์ในทางการค้าและการสื่อสารการตลาด ตามนิยามความหมายของคำว่า “โฆษณา” แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 3 แล้ว การกระทำของจำเลยเป็นความผิดตามฟ้อง

หากเปรียบเทียบเนื้อหาคำพิพากษาฎีกาทั้งสองคดีแล้ว จะเห็นได้ว่า เป็นการแสดงป้ายที่มีเครื่องหมายการค้าของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ปรากฏอยู่ในป้ายทั้งสองคดี โดยในคดีแรก (คำพิพากษาฎีกาที่ 15453/2554) เป็นป้ายที่สร้างขึ้นเพื่อประชาสัมพันธ์การประกวด Brand Ambassador ของผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในขณะที่ป้ายในคดีหลัง (คำพิพากษาฎีกา 3624/2560) นั้น มีเพียงข้อความที่เป็นคำเตือนถึงอันตรายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เท่านั้น แต่ศาลก็ถือว่า เป็นการโฆษณา

¹⁹ ศาล-วิชาการ’ ที่โฆษณาแอลกอฮอล์ไม่ผิด ม.32 ถ้าไม่อวดอ้าง-จูงใจ แล้ว’หมอมาน’จะว่าไง (20 สิงหาคม 2559)

<<http://bangkok-today.com/web/35095-2/>> เข้าถึงได้เมื่อ 20 ตุลาคม 2561

เครื่องตีแมลงกอสส์แล้ว เมื่อพิจารณาจากการที่บุคคลทั่วไปสามารถมองเห็นป้ายดังกล่าวได้ชัดเจน และร้านของจำเลยก็มีป้ายรียี่ห้อดังกล่าวขาย จึงเป็นการแสดงข้อความเพื่อประโยชน์ทางการค้าอย่างหนึ่ง โดยไม่ได้ยกเงื่อนไขในการอวดอ้างสรรพคุณ หรือการชักจูงใจให้บุคคลอื่นตีแมลงกอสส์ มาพิจารณาประกอบแต่ประการใด

ปัญหาว่าคำพิพากษาฎีกาจะถือเป็นข้อยุติในการปรับใช้กฎหมายกับข้อเท็จจริงลักษณะเดียวกันที่เกิดขึ้นภายหลังเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับระบบกฎหมายของแต่ละประเทศ กล่าวคือ ในระบบกฎหมายแบบ Common Law เช่น ประเทศสหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย คำพิพากษามีสถานะเป็นบ่อเกิดของกฎหมายที่ศาลในคดีหลังต้องยึดถือตามหลักเกณฑ์ที่ปรากฏของคำพิพากษาในคดีก่อนตามหลัก Stare Decisis สำหรับประเทศไทยเป็นระบบกฎหมายที่แตกต่างกันคือ ระบบ Civil Law ซึ่งคำพิพากษาเป็นเพียงตัวอย่างการใช้กฎหมายกับข้อเท็จจริงในคดีใดคดีหนึ่ง ไม่ถือเป็นหลักกฎหมายที่ศาลในคดีอื่นจะต้องตัดสินในแนวทางเดียวกันก็ได้ เว้นแต่กรณีคำพิพากษาที่ได้วินิจฉัยข้อเท็จจริงในลักษณะเดียวกันภายใต้หลักเกณฑ์ที่สอดคล้องกันมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน จนมีลักษณะที่เรียกได้ว่าเป็นคำพิพากษาบรรทัดฐานในข้อเท็จจริงลักษณะเดียวกัน (Jurisprudence constante : stable jurisprudence) อาจถูกศาลหยิบยกขึ้นมาใช้พิจารณาประกอบในฐานะแนวทางการตีความกฎหมายที่ควรยึดถืออย่างยิ่ง (highly persuasive)²⁰

กล่าวโดยสรุปคือ คำพิพากษาในเรื่องของการกระทำความผิดตามมาตรา 32 พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตีแมลงกอสส์ พ.ศ. 2551 จึงยังไม่มีแนวทางที่จะถือเป็นบรรทัดฐานในระดับที่จะทำให้ศาลในคดีหลังต้องยึดถือตามได้แต่อย่างใด การวินิจฉัยผลทางกฎหมายของข้อเท็จจริงในแต่ละคดี จึงขึ้นอยู่กับดุลพินิจในการตีความบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องของผู้พิพากษาที่ทำหน้าที่ตัดสินคดีนั้นเป็นสำคัญ

แนวความคิดในการตีความทั้งสองประการข้างต้น ย่อมทำให้เกิดผลทางกฎหมายที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง กล่าวคือ ในขณะที่แนวความเห็นแรก พิจารณาว่าการโฆษณาเครื่องตีแมลงกอสส์นั้นไม่สามารถทำได้นอกเหนือไปจากกรณียกเว้นที่กฎหมายกำหนดให้เท่านั้น ซึ่งทำให้กิจกรรมที่เป็นไปลักษณะของการสื่อสารการตลาดที่รวมถึงการสร้างภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ ถือเป็นกาโฆษณาและย่อมเป็นความผิดตามมาตรา 32 วรรคแรกเสมอ เว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้นตามมาตรา 32 วรรคสอง แต่

²⁰ Vincy Fon , Francesco Parisi ,Judicial precedents in civil law systems: A dynamic analysis , in International Review of Law and Economics 26 (2006) 519–535
<<http://egov.ufsc.br/portal/sites/default/files/anexos/33111-41760-1-PB.pdf>>

หากถือตามแนวความเห็นหลังแล้ว จะต้องพิจารณาประกอบด้วยว่า กิจกรรมที่ถือเป็นการโฆษณา นั้น มีลักษณะเป็นการขออ้างสรรพคุณหรือเป็นการจูงใจให้ผู้อื่นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยหรือไม่

ตัวอย่างเช่น บริษัท ก. จำกัด ผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยี่ห้อหนึ่ง ได้จัดกิจกรรมแจกผ้าห่มให้กับประชาชนในพื้นที่ประสบภัยหนาว โดยบนผ้าห่มทุกผืนที่แจกจะมีเครื่องหมายการค้าของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ปรากฏอยู่ การกระทำดังกล่าวมีลักษณะเป็นการสื่อสารทางการตลาด ที่ทำให้ผู้คนได้รู้จักผลิตภัณฑ์ของตนผ่านกิจกรรมดังกล่าว ทั้งยังเป็นการสร้างภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ อันเป็นไปเพื่อประโยชน์ทางการค้าของบริษัท ซึ่งย่อมอยู่ในนิยามของการโฆษณาตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 อย่างแน่นอน ปัญหาที่ต้องพิจารณาจึงมีอยู่ว่า หากการโฆษณาโดยแสดงเครื่องหมายการค้าเช่นนั้น ไม่ได้กระทำภายใต้เงื่อนไขของมาตรา 32 วรรคสองแล้ว การกระทำดังกล่าวจะเป็นความผิดตามมาตรา 32 วรรคแรกเลยหรือไม่ ซึ่งหากถือตามแนวความเห็นแรกแล้ว เมื่อมีลักษณะเป็นการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ย่อมถือเป็นการกระทำความผิดตามมาตรา 32 วรรคแรกเสมอ แต่หากถือตามแนวความเห็นที่สองแล้ว อาจเห็นได้ว่า แม้กิจกรรมดังกล่าวจะเป็นการโฆษณา แต่ไม่ได้มีการขออ้างสรรพคุณ หรือชักจูงใจให้บุคคลดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยตรงหรือโดยอ้อม จึงไม่เป็นความผิดตามมาตรา 32 วรรคแรก

ในกรณีที่ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจความหมายของกฎหมายที่แตกต่างกัน ผู้มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องควรจะได้ดำเนินการเพื่อให้เกิดความชัดเจนมากที่สุด แม้อาจกล่าวได้ว่า การถือปฏิบัติของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายทั้งส่วนราชการและศาล ยังมีแนวโน้มที่จะถือตามความเห็นแรกเสียมากกว่า แต่ในเมื่อยังปรากฏการใช้การตีความกฎหมายตามแนวความเห็นที่สอง ซึ่งก็เป็นแนวทางที่ไม่ได้ขัดแย้งกับเนื้อความตามตัวอักษรอย่างชัดเจนแล้ว ย่อมทำให้เกิดความไม่แน่นอนในการบังคับใช้กฎหมายได้ การหยิบยกเพียงคำพิพากษากฎีกาที่ไม่ได้ถือเป็นบ่อเกิดของกฎหมายโดยตรง และยังไม่ได้มีบรรทัดฐานในการปรับใช้กฎหมายที่แน่นอน มาเพื่อแก้ปัญหาความไม่ชัดเจนของกฎหมายภายใต้ระบบกฎหมายของประเทศไทยนั้น อาจไม่ใช่ทางเลือกที่เหมาะสมสำหรับการแก้ปัญหาในระยะยาว จึงควรพิจารณาถึงการปรับแก้เนื้อความในกฎหมายให้มีความชัดเจนมากขึ้น เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามได้โดยปราศจากข้อโต้แย้งได้อีก

ข) ปัญหาเกี่ยวกับการแสดงเครื่องหมายการค้ากับการกระทำความผิดฐานโฆษณา

ปัญหาที่น่าพิจารณาประการหนึ่งในลักษณะการกระทำความผิดตามมาตรา 32 คือ การแสดงเพียงเครื่องหมายการค้าของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จะถือเป็นการโฆษณาตามพระราชบัญญัตินี้หรือไม่ และหากเป็นการโฆษณา จะถือเป็นการกระทำความผิดตามมาตรา 32 ในทุกกรณีหรือไม่

เคยปรากฏกรณีตัวอย่างที่ศาลพิพากษา (คำพิพากษาศาลจังหวัดตาก เลขคดีแดงที่ 1377/2557) ศาลวินิจฉัยว่า มีการกระทำความผิดตามมาตรา 32 กล่าวคือ กรณีที่ร้านอาหารที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้นำสิ่งของต่าง ๆ ที่อยู่ในร้าน เช่น กล่องใส่กระดาษทิชชู ผ้ากันเปื้อน ถังใส่น้ำแข็ง หัวจ่ายเบียร์ ถังใส่เบียร์สด รายการปกอาหาร สิ่งของเหล่านี้มีการแสดงเครื่องหมายการค้าของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หากพิจารณาว่าการแสดงเครื่องหมายการค้าย่อมถือเป็นการแสดงข้อความลักษณะหนึ่ง ที่เมื่อประชาชนได้เห็นหรือได้ทราบข้อความนั้น ย่อมทำให้ผลิตภัณฑ์เป็นที่รู้จัก และถือว่าการเป็นการโฆษณาได้ ซึ่งหากถือตามความเห็นที่ควบคุมการโฆษณาอย่างเคร่งครัดแล้ว ย่อมถือว่าการแสดงเครื่องหมายการค้าตามสถานการณ์ที่ยกมาข้างต้นนั้น เป็นการกระทำความผิดตามมาตรา 32 วรรคหนึ่ง การที่จำเลยที่เป็นเจ้าของร้านอ้างว่าพนักงานภายในร้านเป็นผู้นำผ้ากันเปื้อนมาสวมเองโดยไม่ได้รับอนุญาต ส่วนสิ่งของภายในร้านก็มีผู้อื่นนำมามอบให้ ก็มีข้ออ้างที่จะทำให้จำเลยพ้นผิดไปได้ แม้ในขณะที่เจ้าหน้าที่เข้าตรวจสอบจะยังไม่มีจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็ตาม

ร้านค้าที่ผู้ผลิตหรือผู้ขายมีเจตนาจะให้การแสดงเครื่องหมายการค้าบนบรรจุภัณฑ์เหล่านั้น มีลักษณะเป็นการโฆษณาอย่างชัดเจน เช่น การนำขวดเบียร์ยี่ห้อต่าง ๆ มาเรียงไว้อย่างเปิดเผยในที่สาธารณะให้ประชาชนทั่วไปสามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน หรือการนำเครื่องหมายการค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นต้น

ปัญหาที่น่าพิจารณาอีกประการหนึ่ง คือ การวางแสดงสินค้าจำพวกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้โดยเปิดเผยในสถานที่ขายสินค้าที่ได้รับอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้น จะถือเป็นการโฆษณาสินค้าด้วยหรือไม่ พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 มีบทบัญญัติในมาตรา 30 ห้ามผู้ใดโฆษณาหรือทำการสื่อสารการตลาดผลิตภัณฑ์ยาสูบ ซึ่งในนิยามของการสื่อสารการตลาดได้รวมถึงการแสดงสินค้า ณ จุดขายไว้ด้วย²¹ ทำให้การแสดงผลิตภัณฑ์ยาสูบ ณ จุดขาย ถือเป็น

²¹ มาตรา 4 พระราชบัญญัติ ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560

“การสื่อสารการตลาด” หมายความว่า การกระทำในรูปแบบต่าง ๆ โดยการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การสร้างข่าว การเผยแพร่ข่าวสาร การส่งเสริมการขาย การแสดง ณ จุดขาย การตลาดแบบตรง การขาย หรือส่งเสริม

ความผิดซึ่งชัดเจนตามกฎหมายฉบับใหม่²² ซึ่งเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับ การแสดงสินค้าประเภท เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ณ จุดขายแล้ว ในพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ได้รวมเอาการสื่อสารการตลาดเป็นส่วนหนึ่งของการโฆษณา และในความหมายของการสื่อสารการตลาดนั้น รวมถึงการแสดงสินค้าเอาไว้ด้วย²³ จึงมีประเด็นที่ต้องพิจารณาคือ การแสดงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ณ จุดขายนั้น จะเข้าข่ายเป็นการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามมาตรา 32 วรรคแรกหรือไม่ เนื่องจากการแสดงสินค้าในลักษณะที่เป็นการสื่อสารการตลาดมีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนได้รู้จักสินค้าของผู้ประกอบการ แต่หากเปรียบเทียบกับกรณีที่พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2561 ระบุถึง “การแสดง ณ จุดขาย” ไว้โดยตรงแล้ว อาจทำให้เห็นได้ว่า “การแสดงสินค้า” กับ “การแสดง ณ จุดขายมีความแตกต่างกัน” ซึ่งในประเด็นดังกล่าวนี้ หากผู้บังคับใช้กฎหมายกับผู้มีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายเกิดความเข้าใจที่ไม่ตรงกันแล้ว อาจก่อให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายได้

สำหรับการแสดงชื่อและเครื่องหมายการค้าของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้ในรายการเมนูอาหารนั้น ควรจะต้องมีการพิจารณาว่าพฤติการณ์ของเรื่องว่าผู้ขายมีเจตนาจะแสดงไว้โดยเปิดเผยในลักษณะของการโฆษณาหรือไม่ เช่น หากได้แสดงไว้ให้ลูกค้าภายในร้านเห็นได้ทั่วไป ย่อมมีลักษณะเป็นการโฆษณา แต่หากผู้ขายได้แยกรายการของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไว้เป็นส่วนหนึ่งของรายการอาหารเครื่องดื่ม เพื่อให้ผู้บริโภคที่สามารถเลือกสั่งซื้อได้เท่านั้น เช่นนี้ การแสดงรายการดังกล่าวควรจะเป็นการใช้เครื่องหมายการค้าตามปกติเพื่อให้ผู้บริโภคจำแนกสินค้าที่ตนต้องการบริโภคได้เท่านั้น

กล่าวโดยสรุปคือ กฎเกณฑ์ว่าด้วยข้อห้ามการโฆษณาที่ได้กำหนดไว้ตามมาตรา 32 นั้น ยังขาดความชัดเจน ทำให้เกิดปัญหาการตีความกฎหมาย เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงร่างกฎหมายในชั้นการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) อีกทั้งยังมีประเด็นปัญหาเรื่องกำหนดให้มีชื่อยกเว้นกรณีที่ฝ่ายธุรกิจสามารถโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่ดำเนินการโดยผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ กรณีใดเข้าชื่อยกเว้นตามมาตรา 32 วรรคสอง ที่ให้กระทำได้เฉพาะการให้

การขายโดยใช้บุคคลเป็นการเฉพาะ และการตลาดในเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขายสินค้าหรือบริการ หรือสร้างภาพลักษณ์

²² มาตรา 30 พระราชบัญญัติ ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560

ห้ามผู้ใดโฆษณาหรือทำการสื่อสารการตลาดผลิตภัณฑ์ยาสูบ

²³ มาตรา 3 พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 “การสื่อสารการตลาด” หมายความว่า การกระทำกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขายสินค้า บริการหรือภาพลักษณ์ การประชาสัมพันธ์ การเผยแพร่ข่าวสาร การส่งเสริมการขาย การแสดงสินค้า การจัดหรือสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมพิเศษ และการตลาดแบบตรง

ข้อมูลข่าวสาร และความรู้เชิงสร้างสรรค์สังคม จะหมายถึงกิจกรรมในลักษณะใดบ้าง ก็ยังไม่มีแนวทางในการอธิบายหรือตีความที่ชัดเจน จึงมีผู้เสนอให้มีการห้ามโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างสิ้นเชิง (total ban)

นอกจากนี้ ยังมีประเด็นปัญหาอื่น ๆ ที่ต้องขบคิดต่อไป โดยเฉพาะการใช้สื่อออนไลน์ในการโฆษณา การส่งเสริมการขาย กรณีใดที่เข้าข่ายโฆษณาผิดกฎหมาย กรณีใดที่สามารถทำได้ เช่น ประชาชนทั่วไปการถ่ายรูปคู่กับเครื่องดื่มฯ แล้วโพสต์ทางออนไลน์ จะเข้าข่ายกระทำความผิดหรือไม่ และจะต่างกับกรณีดารา คนมีชื่อเสียงหรือไม่ เพราะเคยมีการดำเนินคดีกับดารา นักร้อง (อาจเป็นเพราะมีการเชื่อมโยงหลักฐานกับธุรกิจเหล้า เบียร์) หรือสาวเชียร์เบียร์ทางออนไลน์

เช่น คดีดารา นักร้องโพสต์ภาพลงใน Instagram และสื่อโซเชียล²⁴ พบว่ามีภาพโพสต์คู่กับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในลักษณะการโฆษณาเชิญชวน โดยมีภาพแอลกอฮอล์แอบแฝงอยู่ในภาพลักษณะโฆษณา จึงถูกตำรวจตั้งข้อกล่าวหาว่า โฆษณาหรือร่วมกันโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือแสดงชื่อ หรือเครื่องหมายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อันเป็นการอวดอ้างสรรพคุณหรือชักจูงใจให้ผู้อื่นดื่มโดยตรงหรือทางอ้อมตาม พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 มาตรา 32 ซึ่งมีโทษตามมาตรา 47 แห่งบทกฎหมายดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้ มีศิลปินดารา นักแสดง ดีเจ และบุคคลที่มีชื่อเสียง รวมทั้งหมด 24 คน ที่ถูกดำเนินคดี จำนวน 9 คน ได้รับหมายเรียกของพนักงานสอบสวนไปแล้ว ส่วนอีก 15 คน ได้ดำเนินการออกหมายเรียกให้มาพบพนักงานสอบสวน เพื่อให้มารับทราบข้อกล่าวหาแล้วและอยู่ระหว่างทยอยเข้าพบพนักงานสอบสวน ผู้ต้องหาทุกรายที่เข้าพบแล้วให้การรับสารภาพ และดำเนินการเปรียบเทียบปรับเรียบร้อยแล้ว

ดารา นักร้อง 9 คน ที่เดินทางเข้าพบพนักงานสอบสวนแล้ว คือ 1.คริส หอวัง(น.ส.ศิริน หอวัง) 2.อ๊อฟ ปองศักดิ์ (นายปองศักดิ์ รัตนพงษ์) 3.ดีเจเด (นายดาวิด โดริโก้) 4. กภาพ แบล็คควานิลา (นายโอสถิ ชุมนมงคล) 5.ดีเจ เพ็ชรจำ (นายวิเชียร กุศลมโนมัย) 6.นิวเคลียร์ (น.ส.หรรษา จึงวิวัฒน์วงค์) 7.มายด์ (น.ส.ณภศศิ สุวรรณ) 8.เบเบ้ (น.ส.ธัญชนก ฤทธินาคา) 9.ร้านนนทะเล นูฟเฟ้ด ซีฟู้ด

พล.ต.อ.วิระชัย เปิดเผยว่า สภ.เมืองนนทบุรี ได้ดำเนินการเรียกนักแสดงเข้ามาพบแล้ว 9 ราย และรับสารภาพ ได้มีการเปรียบเทียบปรับแล้วคนละ 50,000 บาท ส่วนที่เหลืออีก 15 คนอยู่ระหว่างออกหมายเรียก และได้ทำการนัดให้เข้ามาพบพนักงานสอบสวนแล้ว

²⁴ จอห์นอีก5-ดาราโพสต์รูปคู่เหล้าเบียร์ อ๊อฟปองศักดิ์-คริสหอวัง ตร.จับตาเข้มทุกสื่อโซเชียล (วันที่ 21 กรกฎาคม 2560) at https://www.khaosod.co.th/special-stories/news_448130

นพ.พงศ์ธร ชาติพิทักษ์ รองผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ ได้ให้ในคดีดารา นักร้องโพสต์ภาพเครื่องดื่มน้ำ ๓ ผ่านสื่อออนไลน์ข้างต้นในการประชุมวิชาการสุรา ระดับชาติ ครั้งที่ 10 “สิบปี พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551: ประเทศไทยได้ อะไร” เมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน 2561 ว่า การโพสต์ภาพดาราคู่กับเบียร์ยี่ห้อหนึ่ง มีการเชื่อมโยงข้อมูล กับกิจกรรมในเว็บ Chang New Look (www.changworld.com) จึงไม่ใช่เรื่องความบังเอิญที่ดารากลุ่ม นี้โพสต์เครื่องดื่มน้ำในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน แต่เป็นกิจกรรมการสื่อสารการตลาดของธุรกิจ เครื่องดื่มน้ำ แอลกอฮอล์

สิ่งที่ยังเป็นปัญหาสำคัญอีกประการคือ กรณีการใช้ตราหรือสัญลักษณ์ของเครื่องดื่มน้ำ จำพวก น้ำดื่ม โซดา ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับเครื่องหมายการค้าของเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ ซึ่งกลายเป็นช่อง โหว่ทางกฎหมาย ซึ่งปัจจุบันไม่สามารถเอาผิดกับผู้ประกอบการที่ตั้งใจที่โฆษณาเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ โดยดำเนินการผ่านผลิตภัณฑ์อื่นตาม พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551

4.7 การปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ (มาตรา 34)

พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 34

“มาตรา 34 ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ หน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) เข้าไปในสถานที่ทำการของผู้ผลิต นำเข้า หรือขายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ สถานที่ ผลิต นำเข้า หรือขายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ สถานที่เก็บเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ ในเวลาทำการของสถานที่ นั้น รวมถึงเข้าตรวจสอบยานพาหนะเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(2) ยึดหรืออายัดเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ของผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือผู้ขายที่ฝ่าฝืนหรือไม่ ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(3) มีหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งเอกสารหรือวัตถุใดมาเพื่อ ประกอบการพิจารณา”

ปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ มีข้อจำกัดหลายประการ ในที่นี้ขอเสนอเฉพาะประเด็นปัญหาที่เกี่ยวกับเนื้อหาของกฎหมายซึ่งควรมี การเสนอแก้ไขปรับปรุงในอนาคต ดังนี้

1) ปัญหาการเข้าไปในสถานที่เพื่อตรวจสอบการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ กรณีปัญหาการติดตั้งป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ บนอาคารที่เป็นอาคารส่วนบุคคลหรืออาคารสำนักงานรวมของบริษัทเอกชน ซึ่งไม่ใช่เป็นสถานที่ของผู้ผลิต ผู้นำเข้าหรือขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และไม่ใช่เป็นสถานที่ผลิต นำเข้า หรือขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สถานที่เก็บเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรณีนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่สามารถเข้าไปในสถานที่ดังกล่าวได้ จึงควรมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายในเรื่องนี้ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

2) อำนาจในการยึดหรืออายัดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตามมาตรา 34 ก็บัญญัติไว้แคบมาก ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่มีปัญหาในทางปฏิบัติ กล่าวคือ พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่สามารถยึดหรืออายัดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เกี่ยวข้องกับการทำความผิดตามกฎหมายนี้ได้ ในกรณีที่สิ่งที่ยึดเป็นกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองของบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือผู้ขาย

3) ผู้ประกอบการไม่ยินยอมส่งเอกสารหรือวัตถุใดมาเพื่อประกอบการพิจารณาตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ อีกทั้งผู้ประกอบการยังถามเป็นข้อหาหรือว่ากระทำผิดในเรื่องใดบ้าง และจะถือว่าผิดมาตรา 44 หรือไม่ ทั้ง ๆ ที่กฎหมายบัญญัติอย่างชัดเจนว่าการไม่ยอมส่งเอกสารหรือวัตถุอื่นใดตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่มีหนังสือเรียกเป็นความผิดอาญาคือ ปรับไม่เกิน 20,000 บาท ซึ่งถือว่าเป็นอัตราโทษที่ต่ำ และไม่มีโทษจำคุก ซึ่งแตกต่างกับกฎหมายอื่นที่มักจะกำหนดโทษจำคุกไว้ด้วย เช่น จำคุกไม่เกิน 1 เดือน

ฉะนั้น จึงควรมีการศึกษาวิจัยในเรื่องกำหนดโทษที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาในปัจจุบัน เพื่อที่จะทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยควรศึกษากฎหมายต่างประเทศเพิ่มเติม

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดมาตรการควบคุมเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ การป้องกันเด็กและเยาวชนมิให้เข้าถึงเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย เพื่อสร้างเสริมสุขภาพของประชาชน และลดปัญหาจากการบริโภคเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ที่ก่ออันตรายต่อชีวิตและร่างกายของผู้ดื่มน้ำ ความรุนแรง การก่ออาชญากรรม อุบัติเหตุ ซึ่งมีผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ อย่างไรก็ตาม กฎหมายฉบับนี้ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน 10 ปีแล้ว จากการศึกษาทบทวนเนื้อหาของบทบัญญัติในพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มีกรณีปัญหาที่เกี่ยวกับข้อสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับกลไก โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ขององค์กรควบคุมเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ ได้แก่ คณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์แห่งชาติ คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ และคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ระดับจังหวัด ปัญหาเกี่ยวกับองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ได้แก่

1.1 คณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์แห่งชาติ

โครงสร้างของคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์แห่งชาติ ไม่มีการแต่งตั้งกรรมการที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้แทนภาคประชาสังคมแต่อย่างใด จึงกล่าวได้ว่าโครงสร้างของคณะกรรมการนโยบายเป็นกลไกการทำงานที่ล้าสมัย ขาดกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ กรรมการผู้แทนองค์กรภาคประชาสังคม อาจส่งผลทำให้การดำเนินงานไม่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการนโยบายควรเน้นเรื่องการกำหนดนโยบาย แผนงานระดับชาติ ไม่ควรเกี่ยวข้องกับ การกำหนดมาตรการการควบคุมเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ เช่น นโยบายเกี่ยวกับภาษีสุรา นโยบายการออกใบอนุญาตจำหน่ายสุรา ซึ่งปัจจุบันนี้ คณะกรรมการนโยบายมิได้ดำเนินการกำหนดนโยบายดังกล่าวได้จริงในทางปฏิบัติ

นอกจากนี้ คณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์แห่งชาติสามารถแต่งตั้งที่ปรึกษาที่มาจากภาคธุรกิจได้ จึงเป็นการเปิดโอกาสให้อุตสาหกรรมสุราหรือธุรกิจเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์สามารถแทรกแซงการกำหนดนโยบาย กฎหมายควบคุมเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ได้ ผ่านผู้แทนสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หรือผู้แทนสภา

หอการค้าแห่งประเทศไทย เนื่องจากผู้บริหารหรือเจ้าของธุรกิจเครื่องตี้มแอลกอฮอล์เป็นสมาชิกของสภาหอการค้าแห่งประเทศไทยและเป็นผู้บริหารในกรรมการหอการค้าไทย

1.2 คณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์

การปฏิบัติงานของคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ขาดกลไกเชื่อมโยงการทำงานกับคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ระดับจังหวัด มีการทำงานแบบแยกส่วนเป็นเอกเทศจากกัน ทั้ง ๆ ที่คณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ระดับจังหวัด

1.3 คณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ระดับจังหวัด

คณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ระดับจังหวัด ได้แก่ คณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์จังหวัด และคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์กรุงเทพมหานคร เป็นกลไกสำคัญในการดำเนินงานควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในชุมชน ท้องถิ่น แต่กลับไม่สามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีปัญหาในการดำเนินงานของคณะกรรมการเป็นอย่างมาก กล่าวคือยังไม่มี การแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์จังหวัดในหลายจังหวัด หรือพบว่ามีการแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์จังหวัดในบางจังหวัดที่ไม่สอดคล้องกับโครงสร้างตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ บางจังหวัดไม่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใหม่ แทนกรรมการที่ครบวาระแล้ว หรือบางจังหวัดมีการแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์จังหวัดแล้ว แต่ไม่มีการเรียกประชุมคณะกรรมการ ฯ หรือเรียกประชุมเพียงปีละ 1 ครั้ง

นอกจากนี้ ยังมีปัญหาเกี่ยวกับโครงสร้างของคณะกรรมการ กล่าวคือกรรมการทั้งหมดเป็นกรรมการโดยตำแหน่งที่เป็นภาครัฐ ไม่มีผู้แทนองค์กรภาคประชาสังคมหรือภาคีเครือข่ายภาคประชาชนที่ทำงานด้านสุขภาพมิได้อยู่ในโครงสร้างของกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์จังหวัด ทำให้ภาคประชาชนยังไม่มีโอกาสหรือขาดการมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกับคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์จังหวัด ยกเว้นบางจังหวัดที่มีการแต่งตั้งภาคประชาสังคมเป็นอนุกรรมการหรือคณะทำงาน

ประเด็นปัญหาอีกประการหนึ่งคือ พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 บัญญัติให้คณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ระดับจังหวัด แต่ไม่สามารถดำเนินการได้ในทางปฏิบัติ ปัญหาส่วนหนึ่งน่าจะเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด (สสจ.) อีกทั้งประธานของคณะกรรมการ ฯ ระดับจังหวัดคือ ผู้ว่าราชการจังหวัด

ฉะนั้น หากกระทรวงสาธารณสุขยังคงทำงานเชิงรับ ไม่ประสานการทำงานกับ กระทรวงมหาดไทยอย่างใกล้ชิด ปัญหาในลักษณะนี้ก็จะยังคงมีอยู่ต่อไป

2. ปัญหาการใช้ การตีความ และการบังคับใช้กฎหมายในบางประเด็นตาม พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 บทบัญญัติใน หมวด 4 การควบคุมเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ (มาตรา 26 – มาตรา 32) มีประเด็นที่เกี่ยวกับปัญหาการปรับใช้และการตีความกฎหมาย ในทางปฏิบัติหลายประการ ซึ่งได้นำเสนอไว้ในบทที่ 4 จึงขอสรุปในภาพรวมคือ พ.ร.บ.ควบคุม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีบทบัญญัติบางเรื่องที่ขาดความชัดเจน ทำให้เกิดปัญหาในการตีความและการ ปรับใช้ของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือมีเนื้อหาที่ไม่ครอบคลุมสภาพปัญหาปัจจุบัน โดยเฉพาะประเด็น การสื่อสารการตลาดที่ถูกกำหนดโดยกลุ่มธุรกิจสุราที่ใช้กลยุทธ์หรือรูปแบบใหม่ อยู่เสมอ การใช้สื่อ ออนไลน์ในกิจกรรมส่งเสริมการขายกับเยาวชนและกลุ่มเป้าหมายที่เป็นคนวัยทำงาน อีกทั้งยังมีปัญหา บังคับใช้กฎหมายของพนักงานเจ้าหน้าที่ เนื่องจากพนักงานเจ้าหน้าที่ส่วนหนึ่งยังขาดความรู้ ความ เข้าใจในสาระสำคัญของ พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บางส่วนเกรงกลัวอิทธิพลในพื้นที่ หรือ อาจมีส่วนได้เสียกับร้านค้าที่จำหน่ายเครื่องดื่ม

3. ประเด็นปัญหาอื่น ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อ การควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

1. ภาครัฐยังไม่มีนโยบายชัดเจนในเรื่องการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยการจำกัดจำนวน ใบอนุญาตจำหน่ายสุราซึ่งปัจจุบันมีจำนวนมากถึงราว 500,000 ราย¹ ซึ่งเป็นมาตรการควบคุมการ บริโภคที่มีประสิทธิภาพตามข้อเสนอแนะขององค์การอนามัยโลก และปัจจัยสำคัญในการควบคุมการ เข้าถึงทางเศรษฐศาสตร์และทางกายภาพตามแผนยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติ

2. การจัดทำฐานข้อมูลผู้กระทำความผิดตาม พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของ พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายทั่วประเทศ ซึ่งยังไม่มี การดำเนินการอย่างเป็นระบบ แม้ว่าจะมี ช่องทางการรับเรื่องร้องเรียนการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ผ่านโปรแกรมประยุกต์ระบบเฝ้าระวังการละเมิดกฎหมายควบคุมยาสูบและเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ (Tobacco & Alcohol Surveillance System หรือ TAS) หรือการแจ้งข้อมูลเบาะแสมายัง ช่องทางต่าง ๆ ก็ตาม

¹ ข้อมูลจาก นายอาคม อ่วมสำอางค์ นักวิชาการสรรพสามิตชำนาญการพิเศษ ผู้แทนอธิบดีกรมสรรพสามิตที่เข้าร่วม ประชุมคณะกรรมการควบคุม ฯ ครั้งที่ 2/2561

3. ปัญหาการบูรณาการหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลกับกรมสรรพสามิต กระทรวงการคลัง ได้แก่ ข้อมูลการกระทำคามผิดตาม พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 กับฐานข้อมูลการออกใบอนุญาตจำหน่ายสุราตาม พ.ร.บ.ภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 เนื่องจากเงื่อนไขใบอนุญาตขายสุรามีข้อกำหนดเรื่องการกำหนดสถานที่ขายสุราที่ต้องไม่ฝ่าฝืน พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

5.2 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอในการปรับปรุงกลไกการขับเคลื่อนตาม พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 เพื่อให้บรรลุผลตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย แบ่งเป็น 2 ระยะคือ มาตรการระยะสั้นและระยะยาว

ข้อเสนอระยะสั้น

1. กระทรวงสาธารณสุขควรสั่งการให้ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัดคือ นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด (สสจ.) ประสานงานกับผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัดครบทั้ง 77 จังหวัด ภายในปีงบประมาณ 2562 และปฏิบัติตาม “แนวปฏิบัติการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับจังหวัด” เช่น มีการจัดประชุมอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยปีละ 3-4 ครั้ง จัดส่งรายงานผลการประชุมหรือกิจกรรมเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกไตรมาส

สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ควรประสานงานกับคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัดเรื่องข้อมูล สถานการณ์ ปัญหาการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นโยบาย ยุทธศาสตร์ กฎหมาย รวมทั้งผลกระทบจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อสุขภาพของประชาชน ความเสียหายต่อเศรษฐกิจและสังคม

2. กระทรวงสาธารณสุขควรประสานกับกระทรวงมหาดไทยอย่างใกล้ชิด เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับจังหวัด โดยจัดสรรงบประมาณ สนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงานของคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัดอย่างเหมาะสม

3. คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับจังหวัดควรพิจารณาแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน ที่ประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานของรัฐ ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยเฉพาะ

ตัวแทนองค์กรภาคประชาสังคม ภาคประชาชนที่ทำงานด้านควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือสุขภาพ เนื่องจากเป็นกลไกสำคัญในการทำงานในพื้นที่

4. ควรเผยแพร่ข้อมูลสถิติการกระทำผิดตาม พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ประจำปีในเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ข้อเสนอระยะยาว

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ที่มีปัญหาในการปรับใช้หรือการตีความ เพื่อเสนอแนะให้มีการแก้ไขปรับปรุงเนื้อหาให้ทันสมัย สอดคล้องกับสภาพปัญหาในปัจจุบัน โดยเฉพาะการสื่อสารการลดรูปแบบใหม่ของผู้ประกอบธุรกิจเหล้า เบียร์ การใช้สื่อออนไลน์ที่เข้าถึงเยาวชนได้ง่าย

2. ควรยกเลิกที่ปรึกษาคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ ซึ่งเปิดช่องให้อุตสาหกรรมสุราหรือธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สามารถแทรกแซงการกำหนดนโยบาย กฎหมาย ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้

3. ควรเสนอแก้ไขกฎหมาย โดยปรับเปลี่ยนโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องคือ

3.1 คณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ ควรปรับลดรัฐมนตรีในบางกระทรวงที่มีความเกี่ยวข้องไม่มากนัก และเพิ่มกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ กรรมการผู้แทนองค์กรภาคประชาสังคม และปรับแก้ไขอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการนโยบายควรเน้นเรื่องการกำหนดนโยบาย แผนงานระดับชาติ ไม่ควรเกี่ยวข้องกับการกำหนดมาตรการการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

3.2 คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีสัดส่วนที่ค่อนข้างเหมาะสม แต่ควรพิจารณาเพิ่มเติมสัดส่วนของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิหรือกรรมการผู้แทนภาคประชาสังคมด้วย และคณะกรรมการควบคุมควรมีอำนาจหน้าที่หลักในการกำหนดมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกี่ยวกับมาตรการด้านภาษี รวมทั้งมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพราะในทางปฏิบัติคณะกรรมการควบคุมยังไม่สามารถดำเนินการในเรื่องนี้ เนื่องจากการกำหนดนโยบายและบริหารจัดการเรื่องการออกใบอนุญาตและภาษีสุรายังคงเป็นอำนาจของกระทรวงการคลัง

3.3 คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับจังหวัด ควรเพิ่มเติมกรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรเอกชนที่ไม่แสวงหากำไร และเพิ่มสัดส่วนของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และกรรมการผู้แทนหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

4. กรมควบคุมโรค และกรมสรรพสามิต ควรมีความร่วมมือในด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูล ได้แก่
ฐานข้อมูลการกระทำความผิดตาม พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 กับฐานข้อมูลการ
ออกใบอนุญาตจำหน่ายสุราตาม พ.ร.บ.ภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 รวมถึงการจัดทำแผนที่
ผู้ประกอบการที่ได้รับอนุญาตจำหน่ายสุรา รวมทั้งประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น เช่น
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมการขนส่งทางบก กรณีมีข้อมูลการจับกุมผู้กระทำความผิดตามกฎหมาย
จราจรทางบกที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ฯ

บรรณานุกรม

หนังสือและเอกสารภาษาไทย

หนังสือ

อรทัย วลีวงศ์. เอกสารวิชาการ ข้อมูลมาตรฐานราคาค่าเดือน และมาตรการกำหนดเนื้อหา รูปแบบ และเงื่อนไขของฉลากผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และโอกาสในการพัฒนากฎหมายฉลากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย สนับสนุนโดย ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (2559)

อุดมศักดิ์ แซ่โจ้ว, พลเทพ วิจิตรคุณากร และสาวิตรี อัษณางค์กรชัย (2559). ข้อเท็จจริงและตัวเลข: เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย. สงขลา: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา

รวบรวมคำพิพากษาตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 เล่ม 1, พิมพ์ครั้งที่ 2 (สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรมควบคุมโรค, 2560)

รวบรวมคำพิพากษาตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 เล่ม 2, พิมพ์ครั้งที่ 2 (สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรมควบคุมโรค, 2560)

บทความและเอกสารอื่น ๆ

บรรเจิด สิงคนดี. ความคิดเห็นต่อการกระทำผิดฐานโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ใน สรุปการประชุมวิชาการ เรื่อง การตีความและการบังคับใช้กฎหมาย มาตรา 32 ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 (สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรมควบคุมโรค, 2561),

แสวง บุญเฉลิมวิภาส. การโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ปัญหาการตีความกฎหมาย , ตีพิมพ์ในหนังสือที่ระลึกวันรพี (วันที่ 7 สิงหาคม 2554) จัดพิมพ์โดย คณะกรรมการเนติบัณฑิตยสภา สมัยที่

63

“คู่มือการปฏิบัติงานการบังคับใช้กฎหมาย” (แก้ไขครั้งที่ 3) (25 กันยายน 2558) จัดทำโดย สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

รายงานการประชุมคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ครั้งที่ 1/2561 วันจันทร์ที่ 9 เมษายน 2561 ณ ห้องประชุมชัชวาทนเรนทร ชั้น 2 อาคาร 1 สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

รายงานการประชุมคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ครั้งที่ 2/2561 วันจันทร์ที่ 8 ตุลาคม 2561 ณ ห้องประชุมชั้นนาทนเรนทร ชั้น 2 อาคาร 1 สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

รายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ 17 เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2550 (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา)

เอกสารประกอบการประชุม คณะอนุกรรมการร่างและแก้ไขปรับปรุงกฎหมายหรืออนุบัญญัติ ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ครั้งที่ 6/2561 เมื่อวันที่ 17 กันยายน 2561 ณ ห้องประชุมประยูรภานุาศล ชั้น 3 อาคาร 1 กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

เอกสารประกอบการประชุมคณะอนุกรรมการร่างและแก้ไขปรับปรุงกฎหมายหรืออนุบัญญัติ ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ครั้งที่ 5/2561 ระหว่างวันที่ 21-22 กรกฎาคม 2561 ณ โรงแรมอัล มีรอซ กรุงเทพฯ ฯ

การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อมูลสัมภาษณ์ ศาสตราจารย์ แสง บุญเฉลิมวิภาส เมื่อวันที่ 24 กันยายน 2561 และวันที่ 11 ตุลาคม 2561 คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ท่าพระจันทร์)

ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

Vincy Fon , Francesco Parisi ,Judicial precedents in civil law systems: A dynamic analysis , in International Review of Law and Economics 26 (2006) 519–535
<<http://egov.ufsc.br/portal/sites/default/files/anexos/33111-41760-1-PB.pdf>>

จ้อพินอิก5-ดาราโพสตร์รูปคู่เหล่าเบียร์ อ้อฟปองค์กดี-คริสหอวัง ตร.จับตาเข้มทุกสื่อโซเชียล

(วันที่ 21 กรกฎาคม 2560) at https://www.khaosod.co.th/special-stories/news_448130

ทำไมต้องมี พรบ.คุดน้ำเมา (วันที่ 22 กรกฎาคม 2551) at
<http://www.thaihealth.or.th/Content/22137-%E0%B8%97%E0%B8%B3%E0%B9%84%E0%B8%A1%E0%B8%95%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%A1%E0%B8%B5%20%E0%B8%9E%E0%B8%A3%E0%B8%9A.%E0%B8%84%E0%B8%B8%E0%B8%A1%E0%B8%99%E0%B9%89%E0%B8%B3%E0%B9%80%E0%B8%A1%E0%B8%B2.html>

ร้อง"บีกิ้น"เอาผิดงานเลี้ยงเหล้าในสถานที่ราชการที่นครศรีธรรมราช (2 ก.ย. 2561)
<https://www.posttoday.com/social/general/562890>

ศาล-วิชาการ'ชี้โฆษณาแอลกอฮอล์ไม่ผิด ม.32 ถ้าไม่อดอ้าง-จงใจ แล้ว'หมอมาน'จะว่าไง
(20 สิงหาคม 2559) <<http://bangkok-today.com/web/35095-2/>> เข้าถึงได้เมื่อ 20 ตุลาคม 2561

เว็บไซต์

รายนามคณะกรรมการหอการค้าไทย วาระ ปี 2560-2561 at
https://www.thaichamber.org/th/structure_tab2/4 (สืบค้นเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2561)

สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่ม
แอลกอฮอล์ <http://www.thaiantialcohol.com/about>

ภาคผนวก

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก)

พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

พระราชบัญญัติ

ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

พ.ศ. ๒๕๕๑

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๑

เป็นปีที่ ๖๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๘ ประกอบกับมาตรา ๔๑ มาตรา ๔๓ และมาตรา ๔๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“เครื่องดื่มนแอลกอฮอล์” หมายความว่า สุราตามกฎหมายว่าด้วยสุรา ทั้งนี้ ไม่รวมถึงยา
วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

“ผู้ติดเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์” หมายความว่า บุคคลที่ดื่มเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์จนก่อให้เกิด
ผลเสียต่อสุขภาพร่างกายหรือจิตใจ โดยการดื่มนั้นมีลักษณะที่ต้องเพิ่มปริมาณมากขึ้น และเมื่อหยุดดื่ม
จะมีอาการแสดงของการขาดเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์ในร่างกาย

“ขาย” หมายความว่า รวมถึง จำหน่าย จ่าย แจก แลกเปลี่ยน ให้ เพื่อประโยชน์ในทางการค้า

“โฆษณา” หมายความว่า การกระทำไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ ให้ประชาชนเห็น ได้ยินหรือทราบข้อความ
เพื่อประโยชน์ในทางการค้า และให้หมายความรวมถึงการสื่อสารการตลาด

“การสื่อสารการตลาด” หมายความว่า การกระทำกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์
เพื่อขายสินค้า บริการหรือภาพลักษณ์ การประชาสัมพันธ์ การเผยแพร่ข่าวสาร การส่งเสริมการขาย
การแสดงสินค้า การจัดหรือสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมพิเศษ และการตลาดแบบตรง

“ข้อความ” หมายความว่า การกระทำให้ปรากฏด้วยตัวอักษร ภาพ ภาพยนตร์ แสง
เสียง เครื่องหมายหรือการกระทำอย่างใด ๆ ที่ทำให้บุคคลทั่วไปสามารถเข้าใจความหมายได้

“ฉลาก” หมายความว่า รูป รอยประดิษฐ์ กระจกหรือสิ่งอื่นใดที่ทำให้ปรากฏข้อความ
เกี่ยวกับสินค้าซึ่งแสดงไว้ที่สินค้าหรือภาชนะบรรจุหรือหีบห่อบรรจุสินค้า หรือสอดแทรก หรือรวมไว้กับ
สินค้าหรือภาชนะบรรจุหรือหีบห่อบรรจุสินค้าและหมายความรวมถึงเอกสาร หรือคู่มือสำหรับใช้
ประกอบกับสินค้า ป้ายที่ติดตั้งหรือแสดงไว้ที่สินค้าหรือภาชนะบรรจุหรือหีบห่อบรรจุสินค้านั้น

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์แห่งชาติ

“คณะกรรมการควบคุม” หมายความว่า คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมควบคุมโรค

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

คณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ

มาตรา ๕ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ” ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นรองประธานกรรมการคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม และปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการ

ให้ปลัดกระทรวงสาธารณสุขเป็นเลขานุการ และให้อธิบดีและผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลังเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๖ ให้คณะกรรมการมีที่ปรึกษาเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ประกอบด้วย

(๑) ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย

(๒) ผู้แทนองค์กรที่เป็นนิติบุคคลซึ่งมีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการรณรงค์เพื่อลดและเลิกการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ซึ่งเลือกกันเองจำนวนหนึ่งคน ผู้แทนองค์กรที่เป็นนิติบุคคลซึ่งมีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กซึ่งเลือกกันเองจำนวนหนึ่งคน ผู้แทนองค์กรที่เป็นนิติบุคคลซึ่งมีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคซึ่งเลือกกันเองจำนวนหนึ่งคน

(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านสังคมศาสตร์ ด้านกฎหมาย และด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ ด้านละหนึ่งคน

การเลือกและการแต่งตั้งที่ปรึกษาตาม (๒) และ (๓) ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔ มาใช้บังคับกับการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของที่ปรึกษาตาม (๒) และ (๓) โดยอนุโลม เว้นแต่อำนาจของรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๓ (๓) ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการ

มาตรา ๓ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงเป็นองค์ประชุม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้รองประธานกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม หากรองประธานกรรมการคนหนึ่งไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้รองประธานกรรมการคนที่สองเป็นประธานในที่ประชุม หากรองประธานกรรมการคนที่สองไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้กรรมการซึ่งมาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๔ คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบาย แผนงาน และการควบคุมเครื่องคัมแอลกอฮอล์เกี่ยวกับมาตรการด้านภาษี รวมทั้งมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมเครื่องคัมแอลกอฮอล์ ตลอดจนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องคัมแอลกอฮอล์ เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

(๒) ติดตามประเมินผลและตรวจสอบการดำเนินงานตาม (๑)

(๓) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๕ คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๓ มาใช้บังคับกับการประชุมของคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานโดยอนุโลม

หมวด ๒

คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

มาตรา ๑๐ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์” ประกอบด้วย

- (๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นประธานกรรมการ
- (๒) ปลัดกระทรวงสาธารณสุขเป็นรองประธานกรรมการคนที่หนึ่ง ปลัดกระทรวงการคลังเป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง และปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานกรรมการคนที่สาม
- (๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ปลัดกรุงเทพมหานคร และผู้จัดการกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
- (๔) ผู้แทนองค์กรเอกชน จำนวนสามคน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งได้รับการคัดเลือกจากองค์กรเอกชนที่มีวัตถุประสงค์มิใช่เป็นการแสวงหากำไร และดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับด้านการสนับสนุนและรณรงค์ให้มีการลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ด้านการคุ้มครองเด็กและเยาวชน หรือสตรี ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค โดยมีผู้แทนองค์กรเอกชนในแต่ละด้านไม่เกินหนึ่งคน ทั้งนี้ ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด
- (๕) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนสามคน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านการแพทย์ จิตวิทยาหรือการสาธารณสุข ด้านสังคมสงเคราะห์ สังคมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์หรือนิติศาสตร์ ด้านการศึกษา การศาสนาหรือวัฒนธรรมโดยมีผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละด้านไม่เกินหนึ่งคน

ให้อธิบดีเป็นกรรมการและเลขานุการ อธิบดีกรมสรรพสามิตเป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๑๑ กรรมการตามมาตรา ๑๐ (๔) และ (๕) ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๓) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่พ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปี หรือเป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๔) ไม่เคยต้องคำพิพากษาว่ามีความผิดในคดีที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เว้นแต่พ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(๕) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งในทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่รับผิดชอบในการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมืองหรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง

(๖) ไม่เป็นผู้ประกอบกิจการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือมีส่วนได้เสียในกิจการเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

(๗) ไม่เป็นผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

มาตรา ๑๒ กรรมการตามมาตรา ๑๐ (๔) และ (๕) มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสามปี กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งตามวาระในวาระหนึ่ง ให้ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่ภายในเก้าสิบวัน ในระหว่างที่ยังมิได้มีการแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่ ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่ากรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

มาตรา ๑๓ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการตามมาตรา ๑๐ (๔) และ (๕) พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) รัฐมนตรีให้ออก

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๑

ในกรณีที่กรรมการตามมาตรา ๑๐ (๔) และ (๕) พ้นจากตำแหน่งก่อนวาระให้มีการแต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างลง เว้นแต่วาระของกรรมการจะเหลือไม่ถึงเก้าสิบวันและในระหว่างที่ยังมิได้แต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้กรรมการที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้

มาตรา ๑๔ ในกรณีที่มีการแต่งตั้งกรรมการตามมาตรา ๑๐ (๔) และ (๕) ในระหว่างที่กรรมการตามมาตรา ๑๐ (๔) และ (๕) ซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งเพิ่มขึ้นหรือแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งนั้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้วนั้น

มาตรา ๑๕ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๓ มาใช้บังคับกับการประชุมคณะกรรมการควบคุมโดยอนุโลม

มาตรา ๑๖ คณะกรรมการควบคุมมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอนโยบาย แผนงาน และการควบคุมเครื่องดื่มน้ำอัดลมเกี่ยวกับมาตรการด้านภาษี รวมทั้งมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมเครื่องดื่มน้ำอัดลม ตลอดจนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มน้ำอัดลมต่อคณะกรรมการ

(๒) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ ฉลาก พร้อมทั้งข้อความคำเตือนสำหรับเครื่องดื่มน้ำอัดลมที่ผลิต หรือนำเข้า

(๓) เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีในการกำหนดเวลาขายเครื่องดื่มน้ำอัดลม สถานที่ห้ามขายเครื่องดื่มน้ำอัดลม วิธีหรือลักษณะการขายเครื่องดื่มน้ำอัดลมที่ต้องห้ามสถานที่หรือบริเวณห้ามบริโภคเครื่องดื่มน้ำอัดลม และสิ่งอื่นใดที่ใช้เป็นการโฆษณาเครื่องดื่มน้ำอัดลม

(๔) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มน้ำอัดลม

(๕) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการหรือรัฐมนตรีในการออกประกาศหรือระเบียบเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้แล้วแต่กรณี

(๖) ให้คำปรึกษาแนะนำ และประสานงานแก่หน่วยงานของรัฐและเอกชนเกี่ยวกับการควบคุมเครื่องดื่มน้ำอัดลม รวมทั้งการเสนอมาตรการในการป้องกันผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มน้ำอัดลม ตลอดจนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มน้ำอัดลม

(๗) จัดให้มีหรือส่งเสริมและสนับสนุนการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการให้แก่เยาวชนและประชาชนโดยทั่วไปให้เข้าใจถึงโทษและพิษภัยของเครื่องดื่มน้ำอัดลม

(๘) เชิญข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดมาให้ข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็น หรือให้จัดส่งเอกสารหรือข้อมูล เพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

(๕) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามมติคณะกรรมการ
มาตรา ๑๓ คณะกรรมการควบคุมมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน
เพื่อปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการควบคุมมอบหมาย

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๓ มาใช้บังคับกับการประชุมของคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน
โดยอนุโลม

มาตรา ๑๔ ให้มีคณะกรรมการควบคุมเครื่องเค็มแอลกอฮอล์กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย
ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นประธานกรรมการ ปลัดกรุงเทพมหานครเป็นรองประธานกรรมการ
ผู้แทนกองบัญชาการตำรวจนครบาล ผู้แทนกรมประชาสัมพันธ์ ผู้แทนกรมสรรพสามิต
หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาสังคม
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในกรุงเทพมหานครซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้ง
หนึ่งคน ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา ผู้อำนวยการสำนักการแพทย์ และผู้อำนวยการเป็นกรรมการ
และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสี่คน ซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งจากผู้มีความรู้
ความสามารถและประสบการณ์ด้านสังคมสงเคราะห์ การแพทย์ จิตวิทยา และกฎหมายด้านละหนึ่งคน

ให้ผู้ว่าราชการสำนักอนามัยเป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการควบคุมเครื่องเค็ม
แอลกอฮอล์กรุงเทพมหานครจะแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ในสำนักอนามัยไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการก็ได้

มาตรา ๑๕ ให้มีคณะกรรมการควบคุมเครื่องเค็มแอลกอฮอล์จังหวัด ประกอบด้วย
ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานกรรมการ รองผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ว่าราชการจังหวัด
เป็นรองประธานกรรมการ ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด สรรพสามิตพื้นที่ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัด
แต่งตั้งหนึ่งคน หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาในจังหวัดซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งหนึ่งคน ประชาสัมพันธ์จังหวัด พัฒนาสังคมและ
ความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่รับผิดชอบในเขตจังหวัด
ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในเขตจังหวัดที่ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจังหวัดละไม่เกิน
สี่คน เป็นกรรมการ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสี่คน ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากผู้มี
ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านสังคมสงเคราะห์ การแพทย์ จิตวิทยา และกฎหมาย
ด้านละหนึ่งคน

ให้นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์จังหวัดจะแต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการก็ได้

มาตรา ๒๐ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔ มาใช้บังคับกับการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง การแต่งตั้งกรรมการแทนและการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ โดยอนุโลม เว้นแต่อำนาจของรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๓ (๓) ให้เป็นอำนาจของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณี

มาตรา ๒๑ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๗ และมาตรา ๘ มาใช้บังคับกับการประชุมและการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะกรรมการทำงานของคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์กรุงเทพมหานครและคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์จังหวัดโดยอนุโลม

มาตรา ๒๒ คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์กรุงเทพมหานครและคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์จังหวัด มีอำนาจและหน้าที่ในเขตกรุงเทพมหานครหรือในเขตจังหวัดแล้วแต่กรณี ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอความเห็นเกี่ยวกับมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์และการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ต่อคณะกรรมการควบคุม

(๒) ให้คำปรึกษาแนะนำ และประสานงานแก่หน่วยงานของรัฐและเอกชนเกี่ยวกับการควบคุมการผลิต การนำเข้า การขาย การโฆษณา และการบริโภคเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ รวมทั้งการเสนอมาตรการในการป้องกันผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ ตลอดจนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์

(๓) กำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อเฝ้าระวังและป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนไปเกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์

(๔) กำหนดแนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกับนโยบายของคณะกรรมการในการลดและเลิกการบริโภคเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์

(๕) ติดตาม ประเมินผลและตรวจสอบการดำเนินงานเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายเพื่อลดและเลิกการบริโภคเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ แล้วรายงานผลต่อคณะกรรมการควบคุม

(๖) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการหรือคณะกรรมการควบคุมมอบหมาย

มาตรา ๒๓ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการและอนุกรรมการเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด ๓

สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดืมแอลกอฮอล์

มาตรา ๒๔ ให้จัดตั้ง “สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดืมแอลกอฮอล์” ขึ้นใน
กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

ให้มีผู้อำนวยการเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงาน

มาตรา ๒๕ ให้สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ และคณะกรรมการควบคุม
- (๒) ดำเนินการหรือสนับสนุนให้มีการดำเนินการศึกษา วิเคราะห์ วิจัยปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับ
เครื่องดืมแอลกอฮอล์ และดำเนินการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบาย รวมทั้งแผนงาน
และมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ และการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติด
เครื่องดืมแอลกอฮอล์ของหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง แล้วรายงานให้คณะกรรมการควบคุมทราบ
และพิจารณาเสนอคณะกรรมการ
- (๓) ประสานงานและร่วมมือกับคณะกรรมการควบคุมเครื่องดืมแอลกอฮอล์กรุงเทพมหานคร
คณะกรรมการควบคุมเครื่องดืมแอลกอฮอล์จังหวัด ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐและเอกชน
ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานเกี่ยวกับการควบคุมเครื่องดืมแอลกอฮอล์ และการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟู
สภาพผู้ติดเครื่องดืมแอลกอฮอล์
- (๔) เป็นศูนย์กลางข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องดืมแอลกอฮอล์
- (๕) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการหรือคณะกรรมการควบคุม มอบหมาย

หมวด ๔

การควบคุมเครื่องดืมแอลกอฮอล์

มาตรา ๒๖ ให้ผู้ผลิตหรือนำเข้าเครื่องดืมแอลกอฮอล์ ปฏิบัติดังต่อไปนี้

- (๑) จัดให้มีบรรจุภัณฑ์ ฉลาก พร้อมทั้งข้อความคำเตือนสำหรับเครื่องดืมแอลกอฮอล์ที่ผลิต
หรือนำเข้า ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการควบคุมประกาศกำหนด
โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(๒) การอื่นตามที่คณะกรรมการควบคุมกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๒๗ ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่หรือบริเวณดังต่อไปนี้

(๑) วัดหรือสถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา
(๒) สถานบริการสาธารณสุขของรัฐ สถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาลและร้านขายยาตามกฎหมายว่าด้วยยา

(๓) สถานที่ราชการ ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นร้านค้าหรือสโมสร

(๔) หอพักตามกฎหมายว่าด้วยหอพัก

(๕) สถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

(๖) สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง หรือร้านค้าในบริเวณสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง

(๗) สวนสาธารณะของทางราชการที่จัดไว้เพื่อการพักผ่อนของประชาชนโดยทั่วไป

(๘) สถานที่อื่นที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

มาตรา ๒๘ ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัน หรือเวลาที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ ทั้งนี้ ประกาศดังกล่าวจะกำหนดเงื่อนไขหรือข้อยกเว้นใด ๆ เท่าที่จำเป็นไว้ด้วยก็ได้

บทบัญญัติในวรรคหนึ่ง มิให้ใช้บังคับกับการขายของผู้ผลิตผู้นำเข้าหรือตัวแทนของผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าไปยังผู้ขายซึ่งได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยสุรา

มาตรา ๒๙ ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่บุคคลดังต่อไปนี้

(๑) บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์

(๒) บุคคลที่มีอาการมึนเมาจนครองสติไม่ได้

มาตรา ๓๐ ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยวิธีการหรือในลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๑) ใช้เครื่องขายอัตโนมัติ

(๒) การเร่ขาย

(๓) การลดราคาเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการขาย

(๔) ให้หรือเสนอให้สิทธิในการเข้าชมการแข่งขัน การแสดง การให้บริการการชิงโชค การชิงรางวัล หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดเป็นการตอบแทนแก่ผู้ซื้อเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์ หรือแก่ผู้นำหีบห่อ หรือสลากหรือสิ่งอื่นใดเกี่ยวกับเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์มาแลกเปลี่ยนหรือแลกซื้อ

(๕) โดยแจก แถม ให้ หรือแลกเปลี่ยนกับเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์ หรือกับสินค้าอื่น หรือ การให้บริการอย่างอื่นแล้วแต่กรณี หรือแจกจ่ายเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์ในลักษณะเป็นตัวอยางของ เครื่องดื่มนแอลกอฮอล์ หรือเป็นการจูงใจสาธารณชนให้บริโภคเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์ รวมถึงการกำหนด เงื่อนไขการขายในลักษณะที่เป็นการบังคับซื้อเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์โดยตรงหรือทางอ้อม

(๖) โดยวิธีหรือลักษณะอื่นใดตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ มาตรการ ๓๑ ห้ามมิให้ผู้ใดบริโภคเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์ในสถานที่หรือบริเวณดังต่อไปนี้

(๑) วัดหรือสถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา เว้นแต่เป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรม ทางศาสนา

(๒) สถานบริการสาธารณสุขของรัฐ สถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล และร้านขายยาตามกฎหมายว่าด้วยยา ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นที่พักส่วนบุคคล

(๓) สถานที่ราชการ ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นที่พักส่วนบุคคล หรือสโมสร หรือการจัดเลี้ยง ตามประเพณี

(๔) สถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นที่พักส่วนบุคคล หรือสโมสร หรือการจัดเลี้ยงตามประเพณี หรือสถานศึกษาที่สอนการผสมเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์และ ใ้ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

(๕) สถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิงหรือร้านค้า ในบริเวณสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง

(๖) สวนสาธารณะของทางราชการที่จัดไว้เพื่อการพักผ่อนของประชาชนโดยทั่วไป

(๗) สถานที่อื่นที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ มาตรการ ๓๒ ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์หรือแสดงชื่อหรือเครื่องหมายของ เครื่องดื่มนแอลกอฮอล์อันเป็นการอวดอ้างสรรพคุณหรือชักจูงใจให้ผู้อื่นดื่มโดยตรงหรือโดยอ้อม

การโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ใด ๆ โดยผู้ผลิตเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์ทุกประเภทให้กระทำได้ เฉพาะการให้ข้อมูลข่าวสาร และความรู้เชิงสร้างสรรค์สังคม โดยไม่มีการปรากฏภาพของสินค้า หรือบรรจุภัณฑ์ของเครื่องดื่มนแอลกอฮอล์นั้น เว้นแต่เป็นการปรากฏของภาพสัญลักษณ์ของเครื่องดื่มน

แอลกอฮอล์ หรือสัญลักษณ์ของบริษัทผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นเท่านั้น ทั้งนี้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งและวรรคสอง มิให้ใช้บังคับกับการโฆษณาที่มีต้นกำเนิดนอกราชอาณาจักร

หมวด ๕

การบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

มาตรา ๓๓ ผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือยาเสพติด บุคคล หรือองค์กรทั้งภาครัฐหรือเอกชน ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อาจขอรับการสนับสนุนเพื่อการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพจากสำนักงานได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการควบคุมกำหนด

หมวด ๖

พนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๓๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในสถานที่ทำการของผู้ผลิต นำเข้า หรือขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สถานที่ผลิต นำเข้า หรือขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สถานที่เก็บเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในเวลาทำการของสถานที่นั้น รวมถึงเข้าตรวจสอบยานพาหนะเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) ยึดหรืออายัดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือผู้ขายที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(๓) มีหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งเอกสารหรือวัตถุใดมาเพื่อประกอบการพิจารณา

มาตรา ๓๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อผู้รับอนุญาตหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๓๖ ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๓๔ ให้บุคคลที่เกี่ยวข้อง
อำนวยความสะดวกตามสมควร

มาตรา ๓๗ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงาน
ตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด ๓

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๓๘ ผู้ผลิตหรือนำเข้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๖ ต้องระวางโทษ
จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๙ ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยฝ่าฝืนมาตรา ๒๗ หรือมาตรา ๒๘
ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๐ ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยฝ่าฝืนมาตรา ๒๙ หรือมาตรา ๓๐ (๑)
ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๑ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๐ (๒) (๓) (๔) (๕) หรือ (๖) ต้องระวางโทษจำคุก
ไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๒ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกิน
หนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๓ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกิน
ห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

นอกจากต้องระวางโทษตามวรรคหนึ่งแล้ว ผู้ฝ่าฝืนยังต้องระวางโทษปรับอีกวันละไม่เกิน
ห้าหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนหรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๔๔ ผู้ใดต่อสู้หรือขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๓๔ (๑)
หรือ (๒) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดไม่ยอมมาให้ถ้อยคำหรือไม่ยอมให้ถ้อยคำโดยไม่มีเหตุอันสมควรต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๓๔ (๓) หรือไม่ยอมส่งเอกสารหรือวัตถุอื่นใดมาเพื่อประกอบการพิจารณา
ของพนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อถูกเรียกให้ส่งตามมาตรา ๓๔ (๓) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

ผู้ใดไม่อำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ อันเป็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๖ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

มาตรา ๔๕ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ให้คณะกรรมการควบคุมมีอำนาจเปรียบเทียบได้ และในการนี้ให้คณะกรรมการควบคุมมีอำนาจมอบหมายให้คณะอนุกรรมการพนักงานสอบสวน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการเปรียบเทียบได้ โดยจะกำหนดหลักเกณฑ์ในการเปรียบเทียบ หรือเงื่อนไขประการใด ๆ ให้แก่ผู้ได้รับมอบหมายตามที่เห็นสมควรก็ได้

ในการสอบสวน ถ้าพนักงานสอบสวนพบว่าบุคคลใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ และบุคคลนั้นยินยอมให้เปรียบเทียบให้พนักงานสอบสวนส่งเรื่องมายังคณะกรรมการควบคุมหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการควบคุมมอบหมายให้มีอำนาจเปรียบเทียบตามวรรคหนึ่งภายในเจ็ดวัน นับแต่วันที่ผู้นั้นแสดงความยินยอมให้เปรียบเทียบ

เมื่อผู้กระทำความผิดได้เสียค่าปรับตามที่เปรียบเทียบแล้วให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่เครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ได้ก่อให้เกิดปัญหา ด้านสุขภาพ ครอบครัว อุบัติเหตุและอาชญากรรม ซึ่งมีผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ สมควรกำหนดมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมทั้งการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพ ผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อช่วยลดปัญหาและผลกระทบทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ ช่วยสร้างเสริมสุขภาพ ของประชาชน โดยให้ตระหนักถึงพิษภัยของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตลอดจนช่วยป้องกันเด็กและเยาวชนมิให้ เข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ภาคผนวก ข)

ร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ พ.ศ.

(ตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 13 มีนาคม 2550)

ที่ นร ๐๕๐๓/๕๐๗๙

๒๐ มีนาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ พ.ศ.

กรวบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติในเรื่องนี้

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาลงมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ พ.ศ. ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

จึงขอเสนอร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ พ.ศ. พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล มาเพื่อขอได้โปรดนำเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ ต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พลเอก

(สุรยุทธ์ จุลานนท์)

นายกรัฐมนตรี

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๓๐๘-๙

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๕๘ (T171/C/S)

www.cabinet.thaigov.go.th

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์
พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์

เหตุผล

โดยที่เครื่องตีมแอลกอฮอล์ได้ก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพ ครอบครัว อุบัติเหตุ และอาชญากรรม ซึ่งมีผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ สมควรกำหนด มาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ รวมทั้งการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพ ผู้ติดเครื่องตีมแอลกอฮอล์ เพื่อช่วยลดปัญหาและผลกระทบทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ ช่วย สร้างเสริมสุขภาพของประชาชนโดยให้ตระหนักถึงพิษภัยของเครื่องตีมแอลกอฮอล์ ตลอดจน ช่วยป้องกันเด็กและเยาวชนมิให้เข้าถึงเครื่องตีมแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย จึงจำเป็นต้องตรา พระราชบัญญัตินี้

“การสื่อสารการตลาด” หมายความว่า การกระทำกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขายสินค้า บริการหรือภาพลักษณ์ การประชาสัมพันธ์ การเผยแพร่ข่าวสาร การส่งเสริมการขาย การแสดงสินค้า การจัดหรือสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมพิเศษ และการตลาดโดยตรง

“ข้อความ” หมายความว่า รวมถึง การกระทำที่ปรากฏด้วยตัวอักษร ภาพ ภาพยนตร์ เสียง เครื่องหมายหรือการกระทำอย่างใด ๆ ที่ทำให้บุคคลทั่วไปสามารถเข้าใจความหมายได้

“ฉลาก” หมายความว่า รูป รอยประดิษฐ์ กระจกหรือสิ่งอื่นใดที่ทำให้ปรากฏข้อความเกี่ยวกับสินค้าซึ่งแสดงไว้ที่สินค้าหรือภาชนะบรรจุหรือหีบห่อบรรจุสินค้า หรือสอดแทรกหรือรวมไว้กับสินค้าหรือภาชนะบรรจุหรือหีบห่อบรรจุสินค้าและหมายความรวมถึงเอกสาร หรือคู่มือสำหรับใช้ประกอบกับสินค้า ป้ายที่ติดตั้งหรือแสดงไว้ที่สินค้าหรือภาชนะบรรจุหรือหีบห่อบรรจุสินค้านั้น

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ

“คณะกรรมการควบคุม” หมายความว่า คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตาม

พระราชบัญญัตินี้

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมควบคุมโรค

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้บังคับได้

หมวด ๑

คณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ

มาตรา ๕ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ” ประกอบด้วย

(๑) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ

(๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นรองประธานกรรมการ

(๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงคมนาคม ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข และเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกินหกคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านสังคมสงเคราะห์ แพทย์ จิตวิทยา กฎหมาย เศรษฐศาสตร์ การศึกษา การศาสนา หรือนิติศาสตร์ โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละด้านจำนวนไม่เกินหนึ่งคน

(๕) ผู้แทนองค์กรเอกชน จำนวนไม่เกินแปดคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งได้รับการเสนอชื่อจากองค์กรเอกชนที่มีวัตถุประสงค์มิใช่เป็นการแสวงหากำไร และดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการสนับสนุนและรณรงค์ให้มีการลดและเลิกการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชน และเป็นผู้แทนองค์กรเอกชนที่ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชนจำนวนสองคน ทั้งนี้ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

ให้อธิบดีกรมควบคุมโรคเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการเป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๖ กรรมการตามมาตรา ๕ (๔) และ (๕) ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) ไม่เป็นบุคคลไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๓) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่พ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปี หรือเป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๔) ไม่เคยต้องคำพิพากษาว่ามีความผิดในคดีที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือเคยต้องคำพิพากษาแต่พ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(๕) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งในทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่รับผิดชอบในการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง

(๖) ไม่เป็นผู้ประกอบกิจการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือมีส่วนได้เสียในกิจการเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

(๗) ไม่เป็นผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

มาตรา ๗ กรรมการตามมาตรา ๕ (๔) และ (๕) มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสามปี กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งตามวาระในวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการแต่งตั้ง กรรมการขึ้นใหม่ภายในเก้าสิบวัน ในระหว่างที่ยังมิได้มีการแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่ ให้กรรมการซึ่ง พ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่ากรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่ เข้ารับหน้าที่

มาตรา ๘ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการตามมาตรา ๕ (๔) และ (๕) พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) คณะรัฐมนตรีให้ออก
- (๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๖

ในกรณีที่กรรมการตามมาตรา ๕ (๔) และ (๕) พ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้มีการแต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างลง เว้นแต่วาระของกรรมการจะเหลือไม่ถึงเก้าสิบวัน และ ในระหว่างที่ยังมิได้แต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้กรรมการที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้

มาตรา ๙ ในกรณีที่มีการแต่งตั้งกรรมการตามมาตรา ๕ (๔) และ (๕) ในระหว่างที่ กรรมการตามมาตรา ๕ (๔) และ (๕) ซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ไม่ว่าจะเป็นการ แต่งตั้งเพิ่มขึ้นหรือแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งนั้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่ เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้วนั้น

มาตรา ๑๐ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของ จำนวนกรรมการทั้งหมดจึงเป็นองค์ประชุม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่มา ประชุม หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม หากรองประธาน กรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการซึ่งมาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่ง เป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๑ คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบาย แผนงาน และการควบคุมเครื่องตีแมลงกอลส์เกี่ยวกับ มาตรการต่าง ๆ ตลอดจนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องตีแมลงกอลส์ เพื่อเสนอต่อ คณะรัฐมนตรี

(๒) ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับนโยบาย แผนงาน และมาตรการตาม (๑) ต่อคณะกรรมการควบคุมและรัฐมนตรี

(๓) ติดตามประเมินผลและตรวจสอบการดำเนินงานของคณะกรรมการควบคุม

(๔) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๑๒ คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๐ มาใช้บังคับกับการประชุมของคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน โดยอนุโลม

หมวด ๒

คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

มาตรา ๑๓ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์” ประกอบด้วย

(๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นประธานกรรมการ

(๒) ปลัดกระทรวงสาธารณสุข เป็นรองประธานกรรมการ

(๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา อัยการสูงสุด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมการขนส่งทางบก อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมการแพทย์ อธิบดีกรมการศาสนา อธิบดีกรมคุมประพฤติ อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น อธิบดีกรมสรรพสามิต อธิบดีกรมสุขภาพจิต เลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกินสามคน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านสังคมสงเคราะห์ แพทย์ จิตวิทยา กฎหมาย เศรษฐศาสตร์ การศึกษา การศาสนา หรือนิเทศศาสตร์ โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละด้านจำนวนไม่เกินหนึ่งคน

(๕) ผู้แทนองค์กรเอกชนจำนวนไม่เกินสามคน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคล ซึ่งได้รับการคัดเลือกจากองค์กรเอกชนที่มีวัตถุประสงค์มิใช่เป็นการแสวงหากำไร และดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการสนับสนุนและรณรงค์ให้มีการลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

ให้อธิบดีกรมควบคุมโรคเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการเป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๑๔ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๖ มาตรา ๗ มาตรา ๘ มาตรา ๙ และมาตรา ๑๐ มาใช้บังคับกับคณะกรรมการควบคุมโดยอนุโลม เว้นแต่อำนาจตามมาตรา ๘ (๓) ให้เป็นอำนาจของรัฐมนตรี

มาตรา ๑๕ คณะกรรมการควบคุมมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอนโยบาย แผนงาน และการควบคุมเครื่องตีมีแอลกอฮอล์เกี่ยวกับมาตรการต่างๆ ตลอดจนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ต่อคณะกรรมการ

(๒) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับจลาก พร้อมทั้งข้อความคำเตือนสำหรับเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ที่ผลิต หรือนำเข้า

(๓) เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีในการกำหนดเวลาขายเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ สถานที่ห้ามขายเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ วิธีหรือลักษณะการขายเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ที่ต้องห้าม สถานที่หรือบริเวณห้ามบริโภคเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ และสิ่งอื่นใดที่ใช้เป็นการโฆษณาเครื่องตีมีแอลกอฮอล์

(๔) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องตีมีแอลกอฮอล์

(๕) เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง ประกาศและระเบียบเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(๖) ให้คำปรึกษาแนะนำ และประสานงานแก่หน่วยงานของรัฐและเอกชนเกี่ยวกับการควบคุมเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ รวมทั้งการเสนอมาตรการในการป้องกันผลกระทบจากการบริโภคเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ ตลอดจนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องตีมีแอลกอฮอล์

(๗) เชิญข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดมาให้ข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็น หรือให้จัดส่งเอกสารหรือข้อมูล เพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

(๘) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามมติคณะกรรมการ

มาตรา ๑๖ คณะกรรมการควบคุมมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการควบคุมมอบหมาย

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๐ มาใช้บังคับกับการประชุมของคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน โดยอนุโลม

มาตรา ๑๗ ให้มีคณะกรรมการควบคุมเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นประธานกรรมการ ปลัดกรุงเทพมหานครเป็นรองประธานกรรมการ ผู้แทนกองบัญชาการตำรวจนครบาล ผู้แทนกรมประชาสัมพันธ์ ผู้แทนกรมสรรพสามิต ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาสังคม ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา ผู้อำนวยการสำนักการแพทย์ และผู้อำนวยการเป็นกรรมการ

และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๔ คน ซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ด้านสังคมสงเคราะห์ แพทย์ จิตวิทยา และกฎหมายด้านละหนึ่งคน

ให้ผู้อำนวยการสำนักอนามัยเป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการควบคุม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์กรุงเทพมหานครจะแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ในสำนักอนามัยไม่เกินสองคนเป็น ผู้ช่วยเลขานุการก็ได้

มาตรา ๑๘ ให้มีคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัด ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานกรรมการ รองผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ว่าราชการจังหวัดเป็น รองประธานกรรมการ ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด สรรพสามิตพื้นที่ หัวหน้าสำนักงานป้องกันและ บัรเทศสาธารณสุขจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัด ประชาสัมพันธ์จังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่รับผิดชอบในเขตจังหวัด ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายในเขตจังหวัดที่ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจังหวัดละไม่เกินสี่คน เป็นกรรมการและกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๔ คน ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้าน สังคมสงเคราะห์ แพทย์ จิตวิทยา และกฎหมายด้านละหนึ่งคน

ให้นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการควบคุม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัดจะแต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดไม่เกินสองคนเป็น ผู้ช่วยเลขานุการก็ได้

มาตรา ๑๙ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๖ มาตรา ๗ มาตรา ๘ และมาตรา ๙ มาใช้บังคับ กับการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง การแต่งตั้งกรรมการแทนและการปฏิบัติหน้าที่ ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๑๗ และมาตรา ๑๘ โดยอนุโลม เว้นแต่อำนาจของคณะ รัฐมนตรีตามมาตรา ๘ (๓) ให้เป็นอำนาจของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี

มาตรา ๒๐ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๒ มาใช้บังคับกับการประชุม และการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานของคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรุงเทพมหานครและ คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัดโดยอนุโลม

มาตรา ๒๑ คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัด มีอำนาจและหน้าที่ในเขตกรุงเทพมหานครหรือ ในเขตจังหวัดแล้วแต่กรณี ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอความเห็นเกี่ยวกับมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และ การบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อคณะกรรมการควบคุม

(๒) ให้คำปรึกษาแนะนำ และประสานงานแก่หน่วยงานของรัฐและเอกชนเกี่ยวกับการ ควบคุมการผลิต การนำเข้า การขาย การโฆษณา และการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมทั้งการเสนอ มาตรการในการป้องกันผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตลอดจนการบำบัดรักษาและ ฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

(๓) กำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อเฝ้าระวังและป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนเข้าถึงเครื่องตีมแอลกอฮอล์

(๔) กำหนดแนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกับนโยบายของคณะกรรมการในการ ลด และ เลิกการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

(๕) ติดตาม ประเมินผลและตรวจสอบการดำเนินงานเกี่ยวกับการลด และเลิกการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แล้วรายงานผลต่อคณะกรรมการควบคุม

(๖) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการหรือคณะกรรมการควบคุมมอบหมาย

มาตรา ๒๒ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการและอนุกรรมการเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด ๓

สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

มาตรา ๒๓ ให้จัดตั้ง “สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์” ขึ้นในกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

ให้มีผู้อำนวยการเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงาน
มาตรา ๒๔ ให้สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ และคณะกรรมการควบคุม

(๒) ศึกษา วิเคราะห์ และทำการศึกษาวิจัยปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

(๓) ประสานงานและร่วมมือกับคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

กรุงเทพมหานคร คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัด ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานเกี่ยวกับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

(๔) เป็นศูนย์กลางข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

(๕) รวบรวมผลการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ดำเนินการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบาย รวมทั้งแผนงานและมาตรการต่างๆ ในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง แล้วรายงานให้คณะกรรมการและคณะกรรมการควบคุมทราบ

(๖) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการหรือคณะกรรมการควบคุม มอบหมาย

หมวด ๔
การควบคุมเครื่องตีแอลกอฮอล์

มาตรา ๒๕ ให้ผู้ผลิตหรือนำเข้าเครื่องตีแอลกอฮอล์ ปฏิบัติดังต่อไปนี้

(๑) จัดให้มีบรรจุภัณฑ์สำหรับเครื่องตีแอลกอฮอล์ที่ผลิต หรือนำเข้า ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๒) จัดให้มีฉลาก พร้อมทั้งข้อความคำเตือนสำหรับเครื่องตีแอลกอฮอล์ที่ผลิต หรือนำเข้า ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการควบคุมกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(๓) การอื่นตามที่คณะกรรมการควบคุมกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๒๖ ห้ามขายเครื่องตีแอลกอฮอล์ในสถานที่ดังต่อไปนี้

(๑) วัดหรือสถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา

(๒) สถานบริการสาธารณสุขของรัฐ สถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล และร้านขายยาตามกฎหมายว่าด้วยยา

(๓) สถานที่ราชการ ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นร้านค้าหรือสโมสร

(๔) หอพักตามกฎหมายว่าด้วยหอพัก

(๕) สถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

(๖) สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิงหรือร้านค้าในบริเวณต่อเนื่องติดกับสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง

(๗) สถานที่อื่นที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุม

มาตรา ๒๗ ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องตีแอลกอฮอล์นอกวัน หรือเวลาที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุม

บทบัญญัติในวรรคหนึ่ง มิให้ใช้บังคับแก่การขายของผู้ผลิตผู้นำเข้าหรือตัวแทนของผู้ผลิตหรือนำเข้าไปยังผู้ขายซึ่งได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยสุรา

มาตรา ๒๘ ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องตีแอลกอฮอล์แก่บุคคลซึ่งตนรู้หรือเชื่อว่าเป็นผู้มีอายุต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ หรือบุคคลที่มีอาการมีเมฆาจนครองสติไม่ได้

มาตรา ๒๙ ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องตีแอลกอฮอล์โดยวิธีการหรือในลักษณะดังต่อไปนี้

(๑) ใช้เครื่องขายอัตโนมัติ

(๒) การเร่ขาย

(๓) โดยลดราคา แจก แถม ให้ หรือแลกเปลี่ยนกับเครื่องตีมแอลกอฮอล์หรือกับสินค้าอื่น หรือการให้บริการอย่างอื่น แล้วแต่กรณี

(๔) ให้หรือเสนอให้สิทธิในการเข้าชมการแข่งขัน การแสดง การให้บริการ การชิงโชค การชิงรางวัล หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดเป็นการตอบแทนแก่ผู้ซื้อเครื่องตีมแอลกอฮอล์หรือแก่ผู้นำหินห่อหรือสลากหรือสิ่งอื่นใดเกี่ยวกับเครื่องตีมแอลกอฮอล์มาแลกเปลี่ยนหรือแลกซื้อ

(๕) แจกจ่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในลักษณะเป็นตัวอย่างของเครื่องตีมแอลกอฮอล์หรือเป็นการจูงใจสาธารณชนให้บริโภคเครื่องตีมแอลกอฮอล์

(๖) โดยวิธีหรือลักษณะอื่นใดตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุม

มาตรา ๓๐ ห้ามมิให้ผู้ใดบริโภคเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในสถานที่หรือบริเวณดังต่อไปนี้

(๑) วัดหรือสถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา เว้นแต่เป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรมทางศาสนา

(๒) สถานบริการสาธารณสุขของรัฐ สถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล และร้านขายยาตามกฎหมายว่าด้วยยา ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นที่พักส่วนบุคคล

(๓) สถานที่ราชการ ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นที่พักส่วนบุคคล หรือสโมสร หรือการจัดเลี้ยงตามประเพณี

(๔) สถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นที่พักส่วนบุคคล

(๕) สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิงหรือร้านค้าในบริเวณต่อเนื่องติดกับสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง

(๖) สถานที่อื่นที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุม

มาตรา ๓๑ ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาเครื่องตีมแอลกอฮอล์หรือแสดงชื่อหรือเครื่องหมายของเครื่องตีมแอลกอฮอล์

(๑) ในสิ่งพิมพ์ เทปหรือวัสดุโทรทัศน์ ทางวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ป้ายโฆษณา หรือสิ่งอื่นใดที่ใช้เป็นการโฆษณาได้ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุม

(๒) ในโรงแรมหรสพ หรือในการแสดง การละเล่น การประกวด การแข่งขัน การให้บริการ การใช้บุคคล หรือการประกอบกิจกรรมอื่นใด ทั้งนี้เพื่อวัตถุประสงค์ให้สาธารณชนเข้าใจว่าเป็นชื่อ หรือเครื่องหมายของเครื่องตีมแอลกอฮอล์

บทบัญญัติในวรรคหนึ่ง มิให้ใช้บังคับกับการโฆษณาที่ปรากฏในการถ่ายทอดสดรายการสดจากต่างประเทศทางวิทยุโทรทัศน์ หรือทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และการโฆษณาเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในสิ่งพิมพ์ซึ่งจัดพิมพ์นอกราชอาณาจักรโดยมิได้มีวัตถุประสงค์ให้นำเข้ามาขายในราชอาณาจักรโดยเฉพาะ

มาตรา ๓๒ ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาสินค้าที่ใช้เครื่องหมายของเครื่องตีมแอลกอฮอล์ เครื่องหมายของสินค้านั้น

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับการโฆษณาสินค้าโดยนำชื่อหรือเครื่องหมาย เครื่องตีมแอลกอฮอล์มาตัดหรือต่อเติมข้อความ เป็นเครื่องหมายของสินค้านั้น โดยประการที่จะ ให้เกิดการเข้าใจว่าเป็นการโฆษณาเครื่องตีมแอลกอฮอล์นั้น ๆ

มาตรา ๓๓ ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณา หรือนำเครื่องหมายของเครื่องตีมแอลกอฮอล์ไป แสดงบนผลิตภัณฑ์อื่นใดที่ไม่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์หรือผลิตภัณฑ์ที่มีได้เกี่ยวข้องกับเครื่องตีม แอลกอฮอล์

มาตรา ๓๔ ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาชื่อ หรือเครื่องหมายของบริษัทห้างร้านผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือผู้ขายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ ในลักษณะที่อาจทำให้แพร่หลายซึ่งชื่อหรือเครื่องหมาย ของบริษัทห้างร้านผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าเครื่องตีมแอลกอฮอล์

หมวด ๕

การบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องตีมแอลกอฮอล์

มาตรา ๓๕ ผู้ติดเครื่องตีมแอลกอฮอล์หรือญาติ คณะบุคคล หรือองค์กรทั้งภาครัฐ หรือเอกชนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องตีมแอลกอฮอล์ อาจขอรับ การสนับสนุนเพื่อการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพจากสำนักงานได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และ เงื่อนไขที่คณะกรรมการควบคุมกำหนด

หมวด ๖

พนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๓๖ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ หน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในสถานที่ทำการของผู้ผลิต นำเข้า หรือขายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ สถานที่ ผลิต นำเข้า หรือขายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ สถานที่เก็บเครื่องตีมแอลกอฮอล์ ในเวลาทำการของสถานที่ นั้น รวมถึงเข้าตรวจสอบยานพาหนะเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) ยึดหรืออายัดเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ของผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือผู้ขายที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(๓) มีหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งเอกสารหรือวัตถุใดมาเพื่อประกอบการพิจารณา

มาตรา ๓๗ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อผู้รับอนุญาตหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๓๘ ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๓๖ ให้บุคคลที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

มาตรา ๓๙ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด ๗

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๔๐ ผู้ผลิตหรือนำเข้าเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๑ ผู้ใดขายเครื่องตีมีแอลกอฮอล์โดยฝ่าฝืนมาตรา ๒๖ หรือมาตรา ๒๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๒ ผู้ใดขายเครื่องตีมีแอลกอฮอล์โดยฝ่าฝืนมาตรา ๒๘ หรือมาตรา ๒๙ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๓ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๙ (๒) (๓) (๔) (๕) หรือ (๖) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๔ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๕ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

นอกจากต้องระวางโทษตามวรรคหนึ่งแล้ว ผู้ฝ่าฝืนยังต้องระวางโทษปรับอีกวันละไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนหรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๔๖ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ หรือมาตรา ๓๔ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

นอกจากต้องระวางโทษตามวรรคหนึ่งแล้ว ผู้ฝ่าฝืนยังต้องระวางโทษปรับอีกวันละไม่เกินห้าพันบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนหรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๔๗ ผู้ใดต่อสู้หรือขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๓๖ (๑) หรือ (๒) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดไม่ยอมมาให้ถ้อยคำหรือไม่ยอมให้ถ้อยคำโดยไม่มีเหตุอันสมควรต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๓๖ (๓) หรือไม่ยอมส่งเอกสารหรือวัตถุอื่นใดมาเพื่อประกอบการพิจารณาของพนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อถูกเรียกให้ส่งตามมาตรา ๓๖ (๓) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

ผู้ใดไม่อำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ อันเป็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๘ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

มาตรา ๔๘ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ให้คณะกรรมการควบคุม มีอำนาจเปรียบเทียบได้ และในการนี้ให้คณะกรรมการควบคุมมีอำนาจมอบหมายให้คณะอนุกรรมการพนักงานสอบสวน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการเปรียบเทียบได้ โดยจะกำหนดหลักเกณฑ์ในการเปรียบเทียบ หรือเงื่อนไขประการใด ๆ ให้แก่ผู้ได้รับมอบหมายตามที่เหมาะสมก็ได้

ในการสอบสวน ถ้าพนักงานสอบสวนพบว่าบุคคลใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ และบุคคลนั้นยินยอมให้เปรียบเทียบให้พนักงานสอบสวนส่งเรื่องมายังคณะกรรมการควบคุมหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการควบคุมมอบหมายให้มีอำนาจเปรียบเทียบตามวรรคหนึ่งภายในเจ็ดวัน นับแต่วันที่ผู้นั้นแสดงความยินยอมให้เปรียบเทียบ

เมื่อผู้กระทำความผิดได้เสียค่าปรับตามที่เปรียบเทียบแล้วให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

ภาคผนวก ค)

ประวัติผู้รับผิดชอบโครงการ

ประวัติย่อการทำงาน

ชื่อ – สกุล ไพศาล ลิ้มสถิตย์ ผู้รับผิดชอบโครงการ

ประวัติการศึกษา

2540-2544 ปริญญาโท นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

2536-2539 ปริญญาตรี นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ประสบการณ์ (บางส่วน)

2560 – ปัจจุบัน กรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ตาม พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551) และคณะอนุกรรมการร่างและแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย หรืออนุบัญญัติตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

2551 – ปัจจุบัน กรรมการบริหารศูนย์กฎหมายสุขภาพและจริยศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มธ.

2559 – ปัจจุบัน กรรมการมูลนิธิเพื่อผู้บริโภค (มพบ.)

2561 – ปัจจุบัน กรรมการสถาบันส่งเสริมสุขภาพไทย มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (มสช.)

2558 – ปัจจุบัน กรรมการประจำกองบรรณาธิการวารสารวิจัยระบบสาธารณสุข สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.)

2559 – ปัจจุบัน อนุกรรมการด้านการศึกษา และพัฒนากฎหมายเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม ภายใต้คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม (คสป.)

2561-ปัจจุบัน คณะทำงานยกร่างกฎหมายห้ามเลือกปฏิบัติ มูลนิธิศูนย์คุ้มครองสิทธิด้านเอดส์

2557- 2558 ผู้อำนวยการ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) ศาสตราจารย์ วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์

2558 ที่ปรึกษาอนุกรรมการพิจารณาศึกษาระบบสารสนเทศด้านมาตรฐานและข้อมูลการแพทย์ ในคณะกรรมการสาธารณสุข สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

2557 คณะทำงานพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยา พ.ศ. ภายใต้ คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย

- 2555-2556 กรมการวิสามานัญศึกษาปัญหาและแนวทางการปฏิรูประบบการบริหารจัดการสลากในประเทศไทย และอนุกรมการศึกษากิจการจัดสรรเงินจากการจำหน่ายสลากของรัฐเพื่อพัฒนาสังคมและลด ละ เลิกพนัน วุฒิสภา
- 2553 กรมการเสริมสร้างความสมานฉันท์ในระบบสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข (พิจารณา ร่าง พ.ร.บ. คุ้มครองผู้เสียหายจากการรับบริการสาธารณสุข พ.ศ.)
- 2552-2555 กรมการพัฒนาการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ
- 2550- 2551 ผู้ช่วยผู้จัดการ แผนงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ (คคส.) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 2547-2550 อาจารย์พิเศษวิชากฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศ วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยนเรศวร
- รางวัล** รางวัล World No Tobacco Day Awards 2018 ในงานรณรงค์วันงดสูบบุหรี่โลก ประจำปี 2561 เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2561

ความสนใจพิเศษ

- กฎหมายสุขภาพและสาธารณสุข
- กฎหมายยาเสพติด/ การควบคุมยาสูบ/ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์
- กฎหมาย IT/ e-Commerce
- กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค
- กฎหมายสังคมด้านกลุ่มประชากรเปราะบางและภาคประชาสังคม
- นโยบายและมาตรการควบคุมการพนัน